

Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΩΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

Βασίλειος Α. Χατζηϊωάννου

*Λέκτορας Τμήματος Νομικής Δημοκρίτειου
Πανεπιστημίου Θράκης, Δικηγόρος*

Διάγραμμα

Εισαγωγή

Ενότητα Α': Η πτώχευση ως διαδικασία συλλογικής ικανοποίησης των πιστωτών

A. Εισαγωγικές σκέψεις

B. Τα χαρακτηριστικά στοιχεία της συλλογικής διαδικασίας και η περίπτωση της πτωχευτικής διαδικασίας.

Γ. Είναι τελικά σημαντικές οι διαφορές ατομικής και συλλογικής εκτέλεσης;

Ενότητα Β': Η διαδικασία εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας. Η δικαστική προστασία κατά των πράξεων εκποίησης

A. Συνοπτική περιγραφή της διαδικασίας

I. Η διαδικασία εκποίησης της επιχείρησης ως σύνολο

II. Η διαδικασία εκποίησης των κατ'ιδίαν περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη χωριστά

B. Η προσβολή των πράξεων εκποίησης και οι σχετικές δίκες

I. Εισαγωγή

II. Φύση των υποθέσεων

III. Η ανακοπή του άρθρ. 152 ΠτΚ

1. Τα βασικά χαρακτηριστικά της

2. Αποκλειστικότητα της ανακοπής;

3. Αντικείμενο δίκης και περιεχόμενο της ανακοπής

IV. Το πτωχευτικό δικαστήριο

V. Οι διάδικοι

1. Η νομιμοποιητική λειτουργία του εννόμου συμφέροντος

2. Οι ενεργητικώς νομιμοποιούμενοι

3. Παθητικώς νομιμοποιούμενοι

4. Η ειδική περίπτωση της τριμελούς επιτροπής πιστωτών.

5. Παρέμβαση και προσεπίκληση

VI. Ζητήματα διαδικασίας

1. Τρόπος άσκησης της ανακοπής

2. Κατάθεση προτάσεων

3. Ερημοδικία

4. Εγγραφή στα βιβλία διεκδίκησεων

5. Άσκηση πρόσθετων λόγων ανακοπής

VII. Προσβαλλόμενες πράξεις

1. Προσβολή της διακήρυξης (= περίληψης της άδειας εκποίησης κινητών)
  2. Προσβολή του πλειστηριασμού
  3. Ο επαναληπτικός δημόσιος πλειστηριασμός
  4. Η σύνταξη της σύμβασης μεταβίβασης.
  5. Η πράξη εξοφλήσεως ή μερικής εξοφλήσεως και πιστοποίησης: Το ζήτημα της αυτοτελούς προσβολής της.
- VIII. Σύστημα σταδιακής προβολής ισχυρισμών κατά το πρότυπο του ΚΠολΔ
- IX. Το χρονικό σημείο επέλευσης των αποτελεσμάτων της ακύρωσης
- Γ. Συμπεράσματα της Δεύτερης Ενότητας
- Ενότητα Γ': Η διανομή του προϊόντος της εκποίησης στους πιστωτές
- A. Η διαδικασία της κατάταξης και ο πίνακας διανομής
- I. Ο πίνακας διανομής και η σειρά κατάταξης
  - II. Παρακράτηση προσωρινώς δεκτών απαιτήσεων
  - III. Οι κανόνες που διέπουν την κατάταξη επί συρροής προνομίων
- B. Η προσβολή του πίνακα διανομής
- I. Η φύση και η λειτουργία του πίνακα διανομής
  - II. Η ανακοπή του άρθρ. 161 ΠτΚ: Αντικείμενο δίκης και έκταση δικαστικού ελέγχου
    1. Το αντικείμενο δίκης της ανακοπής του άρθρ. 979 ΚΠολΔ ως βάση της έρευνας
    2. Το αντικείμενο δίκης της ανακοπής του άρθρ. 161 ΠτΚ.
  - III. Αρμοδιότητα του πτωχευτικού δικαστηρίου
  - IV. Οι διάδικοι
    1. Ενεργητική νομιμοποίηση και έννομο συμφέρον
    2. Παθητική νομιμοποίηση
    3. Παρέμβαση - προσεπίκληση
  - V. Ζητήματα διαδικασίας
    1. Τρόπος και προθεσμία άσκησης της ανακοπής
    2. Περιεχόμενο δικογράφου ανακοπής
    3. Κατάθεση προτάσεων και ερημοδικία
    4. Άσκηση πρόσθετων λόγων ανακοπής
  - VI. Η υποκειμενική ενέργεια της ανακοπής και ο χρόνος επέλευσης της μεταρρύθμισης
- Γ. Συμπεράσματα της Τρίτης Ενότητας
- ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην έννομη τάξη μας η αναγκαστική είσπραξη απαιτήσεων βασίζεται σε δύο βασικούς θεσμούς: Στην αναγκαστική εκτέλεση του ΚΠολΔ και στην διαδικασία «συλλογικής», όπως είθισται να λέγεται, εκτέλεσης του ΠτΚ. Η τελευταία ξεκινά με την επέλευση του σταδίου της ένωσης των πιστωτών (132§ 1 ΠτΚ)¹, μετά την συγκρότηση της οποίας έχει πλέον εκλείψει κάθε ελπίδα διατήρησης της πτωχευτικής περιουσίας στα χέρια του οφειλέτη². Εφεξής, εκποιείται το ενεργητικό της και επιδιώκεται η ικανοποίηση των απαιτήσεων που έχουν επαληθευτεί³. Ο νόμος (132 §2 ΠτΚ) προβλέπει τη δυνατότητα εκποίησης είτε της επιχείρησης ως συνόλου, είτε των επί μέρους στοιχείων αυτής χωριστά.

Πριν εξεταστούν τα χαρακτηριστικά της διαδικασίας, αντιλαμβάνεται κανείς προκαταβολικά τα εξής:

(α) Η δικαστική λειτουργία παίζει σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της διαδικασίας εκποίησης δια της ενεργού συμμετοχής του εισηγητή δικαστή στις εργασίες της πτώχευσης, αλλά και δια της συγκέντρωσης όλων των δικών σε ένα *forum*, στο πτωχευτικό δικαστήριο («ελκτική δύναμη της πτώχευσης» - *vis attractive concursus*).

(β) Η διαδικασία ικανοποίησης των πιστωτών διέρχεται από δύο στάδια: Την διαδικασία εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας, όπου δεσπόζοντα ρόλο παίζει ο δημόσιος πλειστηριασμός, και στη συνέχεια την διανομή του προϊόντος της εκποίησης στους πιστωτές των οποίων η απαίτηση έχει επαληθευθεί. Τα στάδια αυτά εκποίησης / εκτέλεσης (πλειστηριασμός, διανομή) είναι όμοια με τα αντίστοιχα στάδια της αναγκαστικής εκτέλεσης και χαρακτηρίζονται από τυπικότητα.

(γ) Κατά την εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας, όπου θίγονται συγκεκριμένα έννομα συμφέροντα και δικαιώματα διαφόρων προσώπων, γεννάται υπέρ των προσώπων αυτών αξίωση δικαστικής προστασίας και ακρόασης.

1. Με την περιορισμένη εξαίρεση των εκποιήσεων των κινητών πριν την επέλευση της ένωσης (άρθρ. 67 και 77 ΠτΚ). Η ένωση των πιστωτών επέρχεται αυτοδικαίως, δηλ. χωρίς προηγούμενη δικαστική απόφαση: *Κοτσίρης*, ΠτΔ (2011), § 51, σ. 677. *Περάκης*, ΠτΔ (2010), σ. 362.

2. Τούτο δεν επιτεύχθηκε ούτε μέσω της διαδικασίας συνδιαλλαγής, ούτε μέσω σχεδίου αναδιοργάνωσης, που, ως επιλογές, προηγούνται χρονικά.

3. Αιτιολογική Έκθεση της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής του ΠτΚ («ΑιτΕκθΠτΚ»), ΚΝοΒ 2007, 1553 επ., 1576 (υπ' άρθρ. 132).

Η έντονη εμπλοκή της δικαστικής λειτουργίας στις εργασίες της πτώχευσης, η τυπικότητα της διαδικασίας εκποίησης και η αξίωση δικαστικής προστασίας οδηγούν στη διαπίστωση ότι οι δικονομικοί κανόνες είναι σημαντικοί για την ομαλή εξέλιξη της διαδικασίας και για την πραγματοποίηση των νομοθετικών στόχων. Βασικός σκοπός της παρούσας εισήγησης, λοιπόν, είναι να καταδείξει τους δικονομικούς κανόνες που διέπουν την διαδικασία εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας.

Παράλληλα, όμως, είναι γνωστό ότι η λειτουργία και ο σκοπός της πτώχευσης έχει βασικές ομοιότητες με την αναγκαστική εκτέλεση: Εναρκτήριο γεγονός και των δύο διαδικασιών είναι η άρνηση εκουσίας εκπλήρωσης από τον οφειλέτη ληξιπρόθεσμων οφειλών⁴ και η επέμβαση από τους δανειστές στην περιουσία του οφειλέτη προς ικανοποίησή τους, εφόσον πληρούνται κάποιες αυστηρές προϋποθέσεις τεθείσες δια νόμου. Εκ πρώτης όψεως, η διαδικασία εκποίησης του ΠτΚ αντικαθιστά και υποτάσσει τα ατομικά συμφέροντα του κάθε δανειστή στα ευρύτερα συμφέροντα των πιστωτών της πτωχευτικής περιουσίας. Και βεβαίως δεν πρόκειται για το άθροισμα περισσότερων ατομικών συμφερόντων, αλλά για τη διαμόρφωση ενός κοινού – συλλογικού – συμφέροντος που, μετά την κήρυξη του οφειλέτη σε πτώχευση, αφορά πλέον στο σύνολο των πιστωτών. Αν μετά την κήρυξη της πτώχευσης η μετάλλαξη των επιμέρους ατομικών συμφερόντων σε συλλογικό συμφέρον της ένωσης των πιστωτών είναι ακριβής, τότε θα έλεγε κανείς ότι οι δικονομικοί κανόνες που διέπουν την εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας και την διανομή του προϊόντος της εκποίησης αυτής, λογικά, θα πρέπει να διαφοροποιούνται. Και τούτο, διότι οι κλασικοί κανόνες της αναγκαστικής εκτέλεσης, που αποσκοπούν στην ατομική ικανοποίηση του δανειστή, δεν θα μπορούσαν να προσαρμοστούν στον σκοπό της συλλογικής ικανοποίησης, ο οποίος επιτυγχάνεται με μια διαδικασία με την οποία θα εξασφαλισθεί η δίκαιη ικανοποίηση των πιστωτών κατά τρόπο καθολικό και αναλογικά ισότιμο.

Ενόψει των ανωτέρω πρώιμων διαπιστώσεων, ο βασικός ανωτέρω στόχος της παρούσας, δηλ. η οριοθέτηση των δικονομικών κανόνων που διέπουν την διαδικασία εκποίησης, διέρχεται προκαταβολικά από την έρευνα του κατά πόσο τελικά διαφέρει η πτωχευτική διαδικασία από την διαδικασία

---

4. Ανεξαρτήτως των διαφορετικών αιτιών που οδηγούν σε μη εκπλήρωσή τους: Μόνιμη αντικειμενική αδυναμία λόγω στάσης πληρωμών (στην πτώχευση), άρνηση ακόμα και για υποκειμενικούς λόγους (στην αναγκαστική εκτέλεση).

της αναγκαστικής εκτέλεσης. Η έρευνα αυτή είναι χρήσιμη, διότι, αν οι δύο διαδικασίες έχουν τελικά ουσιαστικές ομοιότητες, η εφαρμογή κανόνων και αρχών του αστικού δικονομικού δικαίου όχι μόνο παράταιρη δεν θα είναι, αλλά, αντιθέτως, θα είναι χρήσιμη.

Συνεπώς, με δεδομένους τους ανωτέρω σκοπούς, η παρούσα εισήγηση διαμορφώνεται ως εξής:

(α) Εξετάζεται η πτωχευτική διαδικασία υπό το πρίσμα των διδαγμάτων περί συλλογικών διαδικασιών και συγκρίνεται με τον θεσμό της αναγκαστικής εκτέλεσης (Προοίμιο- ενότητα πρώτη).

(β) Περαιτέρω, εξετάζονται οι κανόνες που διέπουν την διαδικασία εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας και τις σχετικές δίκες (ενότητα δεύτερη).

(γ) Στη συνέχεια, εξετάζεται η διαδικασία διανομής του προϊόντος της εκποίησης (ενότητα τρίτη).

(δ) Τέλος παρατίθεται γενική θέση- πόρισμα της παρούσας (ως γενικό συμπέρασμα).

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄: Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΩΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΩΝ

A. Εισαγωγικές σκέψεις

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του ΠτΚ «η πτώχευση αποσκοπεί στη συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών». Εκ πρώτης όψεως, η συλλογικότητα προκύπτει από το γεγονός ότι απαιτήσεις περισσότερων δανειστών ικανοποιούνται μέσω μιας διαδικασίας που εξυπηρετεί όλους τους πιστωτές και όχι μόνο αυτόν που σπεύδει να ζητήσει την κήρυξη του οφειλέτη σε πτώχευση. Αυτή η προσέγγιση παραγνωρίζει, βέβαια, ότι και στο πλαίσιο της αναγκαστικής εκτέλεσης προβλέπεται ένα πλήρες σύστημα αναγγελίας των απαιτήσεων και ικανοποίησης περισσότερων δανειστών (972 επ. ΚΠολΔ), παρόλο που η διαδικασία επισπεύδεται από έναν δανειστή. Συνεπώς, από τη στιγμή που η αναγκαστική εκτέλεση δεν περιορίζεται στην ικανοποίηση ενός δανειστή, αλλά αποβλέπει στην ικανοποίηση περισσότερων, η σκέψη ότι η συλλογικότητα εξαρτάται από τον αριθμό των δανειστών που μετέχουν στην εκτελεστική διαδικασία, είναι έωλη. Γι' αυτό τον λόγο, σκόπιμο είναι να αναζητηθούν άλλα κριτήρια διαφοροποίησης της διαδικασίας της πτώχευσης από την αναγκαστική εκτέλεση, ώστε να εξετασθεί αν τελικά οι διαφορές μεταξύ πτωχευτικής διαδικασίας και αναγκαστικής εκτέλεσης είναι ουσιώδεις.

B. Τα χαρακτηριστικά στοιχεία της συλλογικής διαδικασίας και η περίπτωση της πτωχευτικής διαδικασίας

Η έννοια της συλλογικής διαδικασίας δεν είναι ορισμένη νομοθετικά. Κατά τη θεωρία⁵, όμως, ορίζεται ως η διαδικασία εκείνη που οργανώνεται από το νόμο σε περίπτωση χρεών προσώπου και που, χωρίς να αποτελεί μέσο ατομικής ικανοποίησης του πιστωτή, προϋποθέτει κάποιο γενικότερο λόγο ή υπηρετεί κάποιο στόχο, που υπερβαίνει τις ατομικές απαιτήσεις. Τέτοιος γενικότερος λόγος είναι οποιοσδήποτε λόγος που αποβλέπει στην επανόρθωση ή στην προφύλαξη ενός έννομου αγαθού που, αν εφαρμοζόταν η ατομική αναγκαστική εκτέλεση, θα είχε τρωθεί. Ένα τέτοιο αγαθό είναι η επιχείρηση του οφειλέτη και κατ' επέκταση η διατήρηση της ικανότητάς της να ενεργεί στο πλαίσιο της αγοράς.

Στην περίπτωση της πτώχευσης ο στόχος που αυτή υπηρετεί είναι πρωτίστως η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών δια των αρχών της βέλτιστης ικανοποίησης τους και της ισότιμης μεταχείρισης (*par condicio creditorum*). Αν και τα συμφέροντα των πιστωτών δεν αποκλείουν άλλα συντρέχοντα συμφέροντα, όπως τα συμφέροντα του οφειλέτη, των εργαζομένων ή το δημόσιο συμφέρον⁶, εντούτοις τα συμφέροντα των πιστωτών έχουν προβάδισμα. Συνεπώς, υπάρχει υπέρβαση των ατομικών συμφερόντων επιμέρους δανειστών υπέρ του συμφέροντος των πιστωτών.

Περαιτέρω, η διαδικασία του ΠτΚ έχει και προληπτικό σκοπό, δηλ. την πρόληψη της πτώχευσης και του πρώιμου διαμελισμού του ενεργητικού του οφειλέτη, καθώς και την εξισορρόπηση μεταξύ εκκαθάρισης της πτωχευτικής περιουσίας και αναδιοργάνωσης της επιχείρησης του οφειλέτη, εφόσον όμως εξυπηρετείται η ικανοποίηση των πιστωτών⁷. Συνεπώς, απαντάται ο γενικότερος σκοπός που υπηρετείται με την πτωχευτική διαδικασία: Η προφύλαξη ή η ανάκαμψη της επιχείρησης του οφειλέτη πριν από την επέλευση της ένωσης των πιστωτών. Η υπόσταση της επιχείρησης, αν είχε εφαρμοστεί η ατομική αναγκαστική εκτέλεση, θα είχε ασφαλώς ανεπανόρθωτα πληγεί με την εκποίηση του ενεργητικού της.

---

5. Βλ. *Περάκη*, Η συμφωνία πιστωτών και επιχείρησης κατά τα άρθρα 44 και 45 ν. 1892/1990 και η υπαγωγή της στην έννοια της συλλογικής διαδικασίας (1993) (= «Η συμφωνία πιστωτών»), 119 επ., 121

6. *Περάκης*, ΠτΔ (2010), 21

7. Βλ. ΑιτΕκθ σχεδίου νόμου ΠτΚ, § 2.

Εκτός όμως από τα ανωτέρω χαρακτηριστικά η πτωχευτική διαδικασία διακρίνεται από την αναγκαστική εκτέλεση, πληρώνοντας και κάποια άλλα χαρακτηριστικά που διακρίνουν γενικώς τις συλλογικές διαδικασίες από τις διαδικασίες ατομικής ικανοποίησης. Ειδικότερα:

1. Η πτώχευση, αφ' ης στιγμής ενεργοποιηθεί, κατισχύει της ατομικής διαδικασίας και καθίσταται αποκλειστική. Τούτο είναι εύλογο, καθώς η ύπαρξη γενικότερου λόγου ή στόχου για την έναρξή της κατατείνει στη νομοθετική υποχώρηση του ατομικού συμφέροντος, ώστε να ικανοποιηθεί ο γενικότερος λόγος ή στόχος της πτώχευσης. Έκτοτε, τα μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης, τα οποία αφορούν σε περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη που συνδέονται λειτουργικά και άμεσα με την επιχείρηση, αναστέλλονται από την έκδοση της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση και μέχρι την δικαστική επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης (107 επ. ΠτΚ, αναστολή ατομικών διώξεων), διαφορετικά μέχρι την απόφαση της συνέλευσης των πιστωτών ως προς τον τρόπο εξακολούθησης των εργασιών της πτώχευσης και πάντως μέχρι του διαστήματος των 10 μηνών από την κήρυξη της πτώχευσης (άρθρ. 26 § 3 ΠτΚ). Το όποιο περιθώριο⁸ συνέχισης των ατομικών διώξεων κατά του οφειλέτη από τον ενέγγυο πιστωτή μετά την κήρυξη της πτώχευσης ερμηνεύεται στενά και δεν οδηγεί σε άρση του αποκλειστικού χαρακτήρα της διαδικασίας, καθώς, όπως έχει εύστοχα διαπιστωθεί⁹, η διενέργεια ατομικής αναγκαστικής εκτέλεσης μετά την κήρυξη της πτώχευσης καθίσταται προβληματική.

8. Έτσι, οι πτωχευτικοί πιστωτές στερούνται των ατομικών τους διώξεων κατά του οφειλέτη, όταν η πτώχευση κηρύχθηκε πριν από τη σύνταξη του πίνακα κατάταξης του άρθρ. 979 ΚΠολΔ: Νίκας, Δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης Ι (2010), § 3, αρ. 8, σελ. 65 με περαιτέρω παραπομπές στη σημ. 19. Προβλέπονται πάντως συγκεκριμένες εξαιρέσεις στον κανόνα της αποκλειστικότητας: (α) Η αναστολή των ατομικών διώξεων δεν ισχύει ως προς τους ενέγγυους πιστωτές σχετικά με τα υπέγγυα στοιχεία της πτωχευτικής περιουσίας με τα οποία εξασφαλίζουν τις απαιτήσεις τους δια ειδικού προνομίου ή εμπράγματης ασφάλειας, αλλά ικανοποιούνται αποκλειστικά από τη ρευστοποίηση αυτού του στοιχείου και όχι από το σύνολο της πτωχευτικής περιουσίας (εκτός αν παραιτηθούν από το προνόμιο ή την ασφάλεια τους - 26 § 1 ΠτΚ). (β) Η κατά το άρθρ. 26 § 3 ΠτΚ αναστολή δεν επεκτείνεται στα υπέγγυα αντικείμενα που ανήκουν σε εγγυητές, συνοφειλέτες και τρίτους οφειλέτες ή ανήκουν στον οφειλέτη, αλλά δεν συνδέονται λειτουργικά και άμεσα με την επιχειρηματική του δραστηριότητα, παραγωγική μονάδα ή εκμετάλλευση του. Οι εξαιρέσεις αυτές οδηγούν σε συγκερασμό του συλλογικού συμφέροντος και της εμπιστοσύνης που ενέχει η εμπράγματα ασφάλεια.

9. Μάζης, Εκκαθάριση και διανομή της πτωχευτικής περιουσίας («Εκκαθάριση»), 2008, 14.

2. Η πτώχευση δια της θέσπισης της συνέλευσης των πιστωτών χαρακτηρίζεται για την συλλογική δράση τους, η οποία συνεπάγεται ότι οι ενδιαφερόμενοι δεν μπορούν να λαμβάνουν αποφάσεις ο καθένας ξεχωριστά ή να προβαίνουν σε πράξεις που να προωθούν ή να καθορίζουν την διαδικασία. Με τον τρόπο αυτό αποτρέπεται ο κίνδυνος ικανοποίησης κάποιων πιστωτών εις βάρος κάποιων άλλων και εμπεδώνεται η αποκλειστική λειτουργία της πτώχευσης έναντι της αναγκαστικής εκτέλεσης.

3. Επίσης η πτωχευτική διαδικασία αποτελεί μονόδρομο, καθώς, ως συλλογική διαδικασία αντικαθιστά την ατομική διαδικασία και όχι το αντίστροφο¹⁰. Η ολοκλήρωσή της σημαίνει ότι μέχρι να επιτευχθεί ο σκοπός της δεν νοείται επάνοδος στην ατομική διαδικασία ικανοποίησης. Μια τέτοια επάνοδος προβλέπεται μόνο αν δεν υφίστανται πλέον οι υπερατομικές προϋποθέσεις που προκάλεσαν την πτώχευση ή αν οι σκοποί της τελευταίας εκπληρώθηκαν, κάτι που συνήθως θα διαπιστώνεται δικαστικά. Στην προκείμενη περίπτωση η αναβίωση των ατομικών διώξεων προβλέπεται ακριβώς στις προαναφερθείσες δύο διαζευκτικές περιπτώσεις¹¹.

Γ. Είναι τελικά σημαντικές οι διαφορές ατομικής και συλλογικής εκτέλεσης;

Διαπιστώθηκε ήδη ανωτέρω ότι η πτώχευση αποτελεί διακριτή διαδικασία από την αναγκαστική εκτέλεση, η οποία, εφόσον ξεκινήσει, προέχει και υποκαθιστά την αναγκαστική εκτέλεση. Ωστόσο, βασικές αρχές της πτώχευσης απαντώνται και στην αναγκαστική εκτέλεση: Η εκποίηση του κατασχεθέντος περιουσιακού στοιχείου του οφειλέτη αποτελεί ύστατο μέσο ικα-

---

10. Π.χ. η αναγκαστική διαχείριση του ΚΠολΔ δεν μπορεί να αντικαταστήσει την πτώχευση. Από τη στιγμή που κάποια διαδικασία αποκλείει τα κοινά μέσα αναγκαστικής εκτέλεσης η διαδικασία αυτή ή θα είναι συλλογική ή θα είναι αμφίβολης νομιμότητας: *Περάκης*, Η συμφωνία πιστωτών, 157.

11. Πράγματι, αναβίωση των ατομικών καταδιωκτικών μέτρων προβλέπεται (α) μετά την παύση των εργασιών της πτώχευσης (66 § 2 ΠτΚ), (β) μετά την ανάκληση της απόφασης που κήρυξε την πτώχευση (57 ΠτΚ), (γ) μετά την τελεσιδική επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης και εντός των ορίων του (125 § 7 ΠτΚ), (δ) μετά την ακύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης (128 § 1 περ. γ' ΠτΚ), (ε) μετά την τελεσιδικία της απόφασης που δέχεται την αγωγή ατομικής ανατροπής του σχεδίου αναδιοργάνωσης από μεμονωμένο πιστωτή (129 § 2 ΠτΚ). Η απόφαση ενεργεί σχετικώς υπέρ αυτού του πιστωτή: βλ. *Νίκα*, Δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης Ι (2010), § 3, αρ. 11, σελ. 66. *Κοτσίρη*, ΠτΔ (2011), σ. 664.

νοποίησης, όταν προηγουμένως δεν έχει επέλθει εκούσια συμμόρφωση ή όταν δεν έχει εν τω μεταξύ ανατραπεί κάποια προϋπόθεση της αναγκαστικής εκτέλεσης. Ομοίως, η πτωχευτική διαδικασία προχωρά, εφόσον διατηρείται η πτώχευση σε ισχύ¹² και οδηγείται η πτωχευτική περιουσία σε εκποίηση, μόνο αν υπάρξει προηγουμένως ένωση των πιστωτών. Περαιτέρω, αν και τον πλειστηριασμό μπορεί να επισπεύσει ένας δανειστής, ο ΚΠολΔ επιτρέπει την αναγγελία και τελικά την ικανοποίηση περισσότερων δανειστών, η δε ικανοποίηση αυτή είναι δίκαιη και αναλογικά ισότιμη, όπως και στην πτώχευση. Τέλος, αφ' ης στιγμής η πτώχευση οδηγηθεί στην εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας, θεραπεύει τον ίδιο σκοπό με την αναγκαστική εκτέλεση: Την ικανοποίηση των δανειστών.

Μετά απ' αυτές τις βασικές διαπιστώσεις συμπεραίνεται ότι στα πρώτα στάδια της η πτώχευση διαφέρει μεν από την αναγκαστική εκτέλεση, ως προς τις προϋποθέσεις κήρυξης, την διαδικασία ενεργοποίησής της και την εξέλιξη της διαδικασίας, ενώ υπάρχουν, επίσης, σημαντικοί ευρύτεροι λόγοι, που ήδη μνημονεύθηκαν, ώστε η πτώχευση να υποκαταστήσει την αναγκαστική εκτέλεση. Από τη στιγμή, όμως, που η πτωχευτική διαδικασία φτάσει στο στάδιο της εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας, οι λοιποί δευτερεύοντες στόχοι της υποχωρούν και πλέον ο μοναδικός σκοπός της, η ικανοποίηση των πιστωτών, ταυτίζεται απολύτως με τον σκοπό της αναγκαστικής εκτέλεσης. Εφόσον, λοιπόν, νομοθετικός σκοπός των δύο διαδικασιών είναι η ικανοποίηση πλειόνων δανειστών και μάλιστα κατά τρόπο δίκαιο και αναλογικά ισότιμο, η εφαρμογή και στην διαδικασία εκποίησης του ΠτΚ κανόνων της αναγκαστικής εκτέλεσης είναι κατ' αρχήν εύλογη, αν όχι σκόπιμη, στο μέτρο που οι κανόνες αυτοί συνάδουν με τη λειτουργία της εκποίησης του ΠτΚ.

Έχοντας υπόψη την διαπίστωση αυτή, στις επόμενες δύο ενότητες εξετάζονται οι δικονομικοί κανόνες που διέπουν την διαδικασία εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας και διανομής του προϊόντος αυτής κατά τον ΠτΚ.

---

12. Πρβλ. άρθρ. 57 ΠτΚ.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ. Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΕΚΠΟΙΗΣΗΣ

Α. Συνοπτική περιγραφή της διαδικασίας

1. Η διαδικασία εκποίησης της επιχείρησης ως σύνολο

Αν αποφασισθεί από τη συνέλευση των πιστωτών ότι η επιχείρηση του οφειλέτη πρέπει να εκποιηθεί ως σύνολο (84 § 1 ΠτΚ) και η απόφαση αυτή δεν ανατραπεί από το πτωχευτικό δικαστήριο (άρθρ. 136 και 84 § 3 ΠτΚ) η διαδικασία εξελίσσεται ως εξής:

(α) Η απόφαση της συνέλευσης των πιστωτών περί εκποίησης της επιχείρησης του οφειλέτη ως συνόλου, ισχύει από την επικύρωσή της από τον εισηγητή, αν δεν ασκηθεί κατ' αυτής εμπρόθεσμη προσφυγή ή η ασκηθείσα απορριφθεί από το πτωχευτικό δικαστήριο (84 § 3 και 136 ΠτΚ).

(β) Στη συνέχεια ο σύνδικος συντάσσει εντός είκοσι (20) ημερών λεπτομερή έκθεση προς το πτωχευτικό δικαστήριο, στην οποία αναφέρονται όλα τα επί μέρους στοιχεία που απαρτίζουν το ενεργητικό και τα οποία θα περιέλθουν στον αναδειχθησόμενο πλειοδότη, τους τυχόν προτεινόμενους όρους της πώλησης και γενικά κάθε χρήσιμη πληροφορία. Με την έκθεση αυτή ο σύνδικος ζητεί από το πτωχευτικό δικαστήριο να του επιτραπεί, με δημόσιο πλειοδοτικό διαγωνισμό, η εκποίηση της επιχείρησης ως συνόλου, αντί του συνολικού τιμήματος που εκτιμά αυτός και αντί των όρων που τυχόν αυτός θεωρεί ότι προσήκουν στην περίπτωση. Το πτωχευτικό δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη και την έκθεση του εισηγητή, αποφαινεται εντός δεκαπέντε (15) ημερών, καθορίζοντας την αξία της επιχείρησης, την τιμή πρώτης προσφοράς και τους όρους υπό τους οποίους πρέπει να γίνει η εκποίηση. Κατά της απόφασης αυτής δεν επιτρέπεται κανένα ένδικο μέσο (137 ΠτΚ). Αν η αξία της επιχείρησης αποτιμηθεί από το πτωχευτικό δικαστήριο σε ποσό μικρότερο του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ η εκποίηση της επιχείρησης, κατ' εξαίρεση, θα γίνει κατά τον τρόπο και κατά τους τύπους που θα αποφασίσει το πτωχευτικό δικαστήριο (135 § 1 ΠτΚ).

(γ) Ο σύνδικος, εντός δέκα (10) ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης του πτωχευτικού δικαστηρίου, δημοσιεύει διακήρυξη περί διενέργειας δημόσιου πλειοδοτικού διαγωνισμού με τα στοιχεία και τις δημοσιεύσεις που προβλέπει το άρθρ. 138 ΠτΚ. Στη συνέχεια, ακολουθείται διαδικασία πλειοδοσίας με ενσφράγιστες προσφορές ενώπιον του εισηγητή, οι οποίες ανοίγονται κατά την καθορισμένη στην διακήρυξη μέρα και ώρα (139 ΠτΚ).

(δ) Εντός πέντε (5) ημερών από την αποσφράγιση των προσφορών ο σύνδικος συντάσσει συνοπτική έκθεση αξιολόγησης των προσφορών και προτείνει την κατακύρωση ή μη της επιχείρησης στον πλειοδότη, δηλαδή σ' αυτόν του οποίου την προσφορά κρίνει ως πλέον συμφέρουσα για τους πιστωτές. Η έκθεση υποβάλλεται στην επιτροπή πιστωτών και στον εισηγητή, αντίγραφο δε αυτής χορηγείται αδαπάνως και σε κάθε ενδιαφερόμενο που δικαιολογεί έννομο συμφέρον. Ο εισηγητής με έκθεσή του προς το πτωχευτικό δικαστήριο προτείνει την έγκριση ή μη της κατακύρωσης. Στο πτωχευτικό δικαστήριο καλούνται να παραστούν ο σύνδικος, ο οφειλέτης και αυτοί που μετείχαν στο δημόσιο πλειστηριασμό, οι οποίοι μπορούν να παρέμβουν. Το πτωχευτικό δικαστήριο, εφόσον κρίνει την προσφορά του πλειοδότη συμφέρουσα για τους πιστωτές, εγκρίνει τη σύναψη της σύμβασης μεταβίβασης της επιχείρησης. Διαφορετικά, ο δημόσιος πλειστηριασμός επαναλαμβάνεται, σύμφωνα με το άρθρο 144 ΠτΚ. Κατά της απόφασης αυτής του δικαστηρίου δεν επιτρέπεται κανένα ένδικο μέσο ή ένδικο βοήθημα (140 ΠτΚ).

(ε) Στη συνέχεια, εφόσον το πτωχευτικό δικαστήριο εγκρίνει την προσφορά του πλειοδότη, ο σύνδικος συνάπτει ενώπιον του συμβολαιογράφου που ορίζεται στη διακήρυξη τη σύμβαση μεταβίβασης του ενεργητικού της επιχείρησης, με βάση τους όρους της προσφοράς του και τους τυχόν άλλους ευνοϊκότερους όρους που υποδείχθηκαν στον πλειοδότη και αυτός τους αποδέχθηκε με δήλωσή του προς τον σύνδικο και τον εισηγητή ή προς το πτωχευτικό δικαστήριο. Η πώληση γίνεται αντί συνολικού τιμήματος. Αν όμως υπάρχουν εμπράγματα δικαιώματα ή άλλα προνόμια επί ακινήτων ή κινητών ή επί άλλων ειδικών περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης, πρέπει να καθορίζεται στο συμβόλαιο ποιο ποσό από το συνολικό τίμημα αντιστοιχεί σε καθένα από αυτά (142 ΠτΚ).

(στ) Η εξόφληση του τιμήματος μπορεί να γίνει είτε συνολικά είτε μερικώς και να συμφωνηθούν οι όροι για την εξασφάλιση της καταβολής του υπόλοιπου. Στη μεν πρώτη περίπτωση ο σύνδικος μετά από έγκριση του εισηγητή, συντάσσει ενώπιον του ίδιου συμβολαιογράφου την πράξη εξόφλησης, στην δε δεύτερη, την πράξη μερικής εξόφλησης και την πράξη πιστοποίησης ότι εκπληρώθηκαν οι εν λόγω όροι. Ο σύνδικος καταθέτει αμέσως το πλειστηρίασμα στον ειδικό λογαριασμό του άρθρ. 73 ΠτΚ και με την καταβολή όλου του εκπλειστηρίασματος και τη σύνταξη πράξης ολοσχερούς εξόφλησης, επέρχονται όλες οι έννομες συνέπειες της καταβολής που ορίζονται στο άρθρο 1005 ΚΠολΔ (143 ΠτΚ).

(ζ) Ο ΠτΚ, προκειμένου να διευκολύνει την σε οποιοδήποτε στάδιο της πτωχευτικής διαδικασίας μεταβίβαση της επιχείρησης του οφειλέτη ως συνόλου ή της περιουσίας του, χωρίς κίνδυνο ευθύνης του νέου κτήτορα για τα χρέη του οφειλέτη, αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 479 ΑΚ, όταν η μεταβίβαση αυτή γίνεται κατ' εφαρμογή των διατάξεών του σε κάθε περίπτωση (178 ΠτΚ).

II. Η διαδικασία εκποίησης των κατ' ιδίαν περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη χωριστά

Αν δεν λάβει χώρα η εκποίηση της επιχείρησης ως συνόλου είτε διότι δεν αποφασίστηκε από τη συνέλευση των πιστωτών (135 § 1 ΠτΚ), είτε διότι αποφασίστηκε, αλλά η απόφαση αυτή ανετράπη από το πτωχευτικό δικαστήριο (άρθρ. 136 και 84 §3 ΠτΚ) είτε διότι έλαβαν χώρα δύο δημόσιοι πλειστηριασμοί και κηρύχθηκαν άγονοι (144 ΠτΚ), η εκποίηση πλέον γίνεται χωριστά για ακίνητα και κινητά σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρ. 145-150 ΠτΚ (145 ΠτΚ).

Όσον αφορά στην διαδικασία της εκποίησης των ακινήτων ισχύουν εν πολλοίς όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω για τις πράξεις εκποίησης της επιχείρησης ως συνόλου με τις συγκεκριμένες πιο κάτω διαφοροποιήσεις.

(α) Την εκποίηση των ακινήτων διενεργεί μόνο ο σύνδικος (147 § 1 ΠτΚ) κατόπιν άδειας του πτωχευτικού δικαστηρίου (148 § 1 ΠτΚ).

(β) Ο σύνδικος, εντός δέκα (10) ημερών από τη δημοσίευση της ως άνω απόφασης του δικαστηρίου, εκδίδει διακήρυξη περί διενέργειας δημόσιου πλειοδοτικού διαγωνισμού¹³. Η διακήρυξη περιέχει σύντομη περιγραφή του ακινήτου, την τιμή πρώτης προσφοράς και τους τυχόν όρους που όρισε το πτωχευτικό δικαστήριο, τον τόπο και χρόνο του πλειστηριασμού και τις τυχόν επαναλήψεις του, καθώς και κάθε άλλη χρήσιμη πληροφορία (148 § 3 εδ. β' ΠτΚ). Αντίγραφο της διακήρυξης τοιχοκολλάται στο γραφείο του εισηγητή και κοινοποιείται στους ενυπόθηκους πιστωτές¹⁴ και στο Δημόσιο

13. Κατά την ΠΠρΑρτ 15/2009, ΝΟΜΟΣ το δικαστήριο μπορεί να δώσει την άδεια εκποίησης στον σύνδικο χωρίς τις διατυπώσεις του δημόσιου πλειστηριασμού.

14. Αλλά και στους προσημειούχους ενόψει του πρόδηλου συμφέροντος του προσημειούχου δανειστή που ενέγραψε την προσημείωση πριν την κήρυξη της πτώχευσης και λόγω της εξομοίωσης ενυπόθηκου και προσημειούχου δανειστή κατ' άρθρ. 155 § 1 περ. β' ΠτΚ. Λόγος μη κοινοποίησης δεν υπάρχει ακόμα και αν η προσημείωση δεν έχει τραπεί ακόμα σε υποθήκη, καθώς και σε αυτή την περίπτωση θα καταταγεί μεν τυχαίως αλλά πάντως προνομιακώς.

είκοσι (20) τουλάχιστον ημέρες πριν τον πλειστηριασμό. Περίληψη της διακήρυξης, που αναφέρει τα ανωτέρω στοιχεία, δημοσιεύεται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών είκοσι (20) τουλάχιστον ημέρες πριν τον πλειστηριασμό και τις τυχόν επαναλήψεις του. Ο εισηγητής μπορεί να διατάξει πρόσθετες δημοσιεύσεις σε πολιτικές ή οικονομικές αθηναϊκές εφημερίδες, καθώς και σε εφημερίδα του τόπου όπου βρίσκεται το ακίνητο, τις οποίες ορίζει ο ίδιος (148 § 4 ΠτΚ)¹⁵.

Τα κινητά της περιουσίας του οφειλέτη που ενδεχομένως δεν έχουν εκποιηθεί πριν την ένωση¹⁶, εκποιούνται κατά τη διαδικασία του άρθρου 77 ΠτΚ, χωρίς την τήρηση της διατύπωσης της παρ. 2 (146 §1 ΠτΚ)¹⁷.

(αα) Ο σύνδικος ζητά από τον εισηγητή να επιτρέψει την πώληση των εμπορευμάτων και των κινητών εν γένει της πτώχευσης (77 § 1 ΠτΚ). Στην άδειά του, ο εισηγητής ορίζει αν τα εν λόγω εμπορεύματα και κινητά θα πωληθούν ως σύνολο κατά κατηγορίες ή κάθε πράγμα ξεχωριστά.

(αβ) Περίληψη της άδειας εκποίησης που περιέχει τη φύση και την ποσότητα των πραγμάτων, την εκτιμηθείσα αξία τους, την τιμή πρώτης προσφοράς και τον τόπο, το χρόνο και τον τρόπο της εκποίησης, δημοσιεύεται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων (ΔΔΔ) του Ταμείου Νομικών δέκα (10) ημέρες πριν την ημέρα της εκποίησης και τοιχοκολλάται στα γραφεία του εισηγητή. Επίσης, η άδεια του εισηγητή κοινοποιείται στους πιστωτές που έχουν εμπράγματη ασφάλεια (146 § 1 εδ. β' ΠτΚ)¹⁸, χωρίς να προβλέπεται ειδική προθεσμία. Ωστόσο, γίνεται δεκτό ότι η προθεσμία αυτή πρέπει να ταυτίζεται με την προθεσμία της δημοσίευσης στο ΔΔΔ του Ταμείου

---

15. Στις τελευταίες αυτές δημοσιεύσεις πρέπει να αναφέρεται η ημέρα και ώρα του πλειστηριασμού και οι επαναλήψεις, ενώ οι δημοσιεύσεις αυτές, εφόσον διαταχθούν, πρέπει να γίνουν τουλάχιστον επτά (7) ημέρες πριν τον πλειστηριασμό.

16. Κατά τις διατάξεις των άρθρων 67 και 84 ΠτΚ.

17. Άρθρ. 77 § 2 ΠτΚ: «Ο οφειλέτης ειδοποιείται πάντοτε για το αίτημα αυτό του συνδίκου και δικαιούται να προβάλλει τις τυχόν Αντιρρήσεις του ενώπιον του εισηγητή εντός των τριών (3) επόμενων ημερών από την ειδοποίησή του. Με τον ίδιο τρόπο ειδοποιείται και ακούγεται και η επιτροπή πιστωτών».

18. Βλ. και άρθρ. 8 § 5 ν. 2844/2000 «Ενέχυρο χωρίς παράδοση Δημοσιότητα συμβάσεων παροχής ασφάλειας επί κινητών»: «Σε περίπτωση πλειστηριασμού πραγμάτων ενεχυρασμένων κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου, η περίληψη της κατασχετήριας έκθεσης και η ειδοποίηση για τον πλειστηριασμό κοινοποιούνται και στον ενεχυρούχο δανειστή μέσα στην προθεσμία που τάσσεται για τον οφειλέτη. Η παράλειψη επιφέρει ακυρότητα του πλειστηριασμού».

Νομικών και της ως άνω τοιχοκόλλησης¹⁹. Ο εισηγητής μπορεί να διατάσσει και πρόσθετες δημοσιεύσεις (77 §3 ΠτΚ).

Και στις δύο ανωτέρω περιπτώσεις (εκποίησης ακινήτων και κινητών), μετά την ολοκλήρωση της ανωτέρω προδικασίας προβλέπεται η διενέργεια δημόσιου πλειστηριασμού και η κατακύρωση και μεταβίβαση (άρθρ. 146 § 2 και 149 ΠτΚ αντίστοιχα), ενώ προβλέπεται και το ενδεχόμενο επαναληπτικού πλειστηριασμού σε περίπτωση κήρυξης του αρχικού ως άγονου (150 και 146, 77 §4 ΠτΚ αντίστοιχα). Η διαφορά στον πλειστηριασμό κινητών έγκειται στο ότι η διαδικασία γίνεται από τον σύνδικο ενώπιον του εισηγητή με ανοικτές προσφορές των ενδιαφερομένων και υπόκειται στην έγκριση του εισηγητή, ο οποίος δεν επιτρέπει τη σύναψη της πώλησης, αν κρίνει ότι η τιμή που προσφέρθηκε από τον πλειοδότη είναι ασύμφορη και ότι με την επανάληψη της διαδικασίας προβλέπεται να επιτευχθεί μεγαλύτερο τίμημα (77 § 4 ΠτΚ).

B. Η προσβολή των πράξεων εκποίησης και οι σχετικές δίκες

I. Εισαγωγή

Η εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας αποτελεί διαδικασία που επηρεάζει τα συμφέροντα και την έννομη θέση των πιστωτών και, ενδεχομένως, τρίτων προσώπων. Τα πρόσωπα αυτά έχουν δικαίωμα δικαστικής προστασίας κατά των πράξεων εκποίησης. Ο ΠτΚ στο άρθρ. 152 προβλέπει με ενιαίο τρόπο τις προϋποθέσεις δικαστικής προστασίας κατά των πράξεων του δημόσιου πλειστηριασμού που ενεργείται για την εκποίηση της περιουσίας του οφειλέτη είτε ως συνόλου, είτε των κατ' ιδίαν περιουσιακών του στοιχείων. Οι προϋποθέσεις αυτές συμπληρώνονται από λοιπές διατάξεις του ΠτΚ (άρθρ. 53-54, 17§4, 151) και από διατάξεις του ΚΠολΔ (741 επ., 1003, 1004 επ. ΚΠολΔ). Ο συνδυασμός όλων αυτών των διατάξεων δημιουργεί ένα δικονομικό πλαίσιο παρεμφερές, ως προς τα χαρακτηριστικά του, αλλά εν μέρει διαφοροποιημένο ως προς κάποιους εφαρμοστέους κανόνες σε σχέση με το αντίστοιχο πλαίσιο της αναγκαστικής εκτέλεσης.

II. Φύση των υποθέσεων

Η διαδικασία εκδίκασης των ανακοπών είναι αυτή της εκουσίας δικαιοδοσίας (άρθρ. 54 ΠτΚ), καθώς στην διάταξη του άρθρ. 152 ΠτΚ δεν προβλέπεται κάποια ειδική απόκλιση από τον κανόνα αυτό.

---

19. Μάζης, Εκκαθάριση, 57.

Ως γνωστόν, το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων της εκούσιας δικαιοδοσίας αναφέρεται σε υποθέσεις στις οποίες παρέχεται «η αναγνωρισμένη εις τα τακτικά πολιτικά δικαστήρια εξουσία όπως ταύτα, εν καθοριστική λειτουργία δικαίου και άνευ υπάρξεως διαφοράς παρέχουν ένδικον προστασίαν δι' ενέργειας πράξεων διαπλαστικής κυρίως αλλά και βεβαιωτικής μορφής, επί σκοπώ κατοχυρώσεως ή προστασίας ιδιωτικού συμφέροντος»²⁰. Στις υποθέσεις αυτές δεν απαντάται κατ' αρχήν το στοιχείο της αντιδικίας. Ωστόσο, υφίστανται παραλλήλως και ορισμένες ιδιωτικού δικαίου διαφορές, οι οποίες εκδικάζονται κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 741 επ. ΚΠολΔ, όπου, όμως, εμφανίζεται κανονικά το στοιχείο της αντιδικίας, και οι οποίες χαρακτηρίζονται ως μη γνήσιες ή υπό ευρεία έννοια υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας²¹. Πρόκειται κυρίως για διαφορές διαπλαστικού και όχι αναγνωριστικού χαρακτήρα, τις οποίες ο νομοθέτης για λόγους σκοπιμότητας υπήγαγε προς εκδίκαση στην εκουσία δικαιοδοσία αντί της περισσότερο δύσκαμπτης διαδικασίας της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας²².

---

20. *Μητσόπουλος*, Η έννοια της εκουσίας δικαιοδοσίας, Μελέται Γενικής Θεωρίας του δικαίου και του Αστικού Δικονομικού Δικαίου (1983), 541 επ., 555-556. *Κεραμείς*, Αστικό Δικονομικό Δίκαιο I (1983), 30. *Μπέης*, ΠολΔ 17 (1991), 36. *Μπότσαρης*, Βάσεις και διαδικαστικά προβλήματα της εκουσίας δικαιοδοσίας (1994), 35-37.

21. Στις μη γνήσιες υποθέσεις, λόγω της προϋφιστάμενης διαφοράς, η βούληση των διαδίκων καθίσταται καθοριστικός παράγοντας για την πρόοδο της δίκης. Έτσι, οι διάδικοι μπορούν να συμβιβάζονται δικαστικώς ή παρά την αντίθετη διάταξη του άρθρ. 740 § 2 ΚΠολΔ να παρεκτείνουν την αρμοδιότητα του δικαστηρίου, εφόσον δεν πρόκειται για διαφορά αμιγώς προσωπικού χαρακτήρα (42 §1 ΚΠολΔ), ενώ δεν αποκλείεται και η παράκαμψη επιμέρους κανόνων της εκουσίας δικαιοδοσίας που δεν συμβιβάζονται με την επίλυση των διαφορών: *Αρβανιτάκης*, Το διαδικαστικό πλαίσιο του ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, Αρμ 2011, 1461 επ., 1463.

22. Πριν από την εισαγωγή του ΠτΚ οι πτωχευτικές υποθέσεις είχαν υπαχθεί στην εκουσία δικαιοδοσία δυνάμει του άρθρ. 44 ΕισΝΚΠολΔ, ενώ είχαν ανακύψει πλείστα ερμηνευτικά ζητήματα σχετικά με τους κάθε φορά ισχύοντες δικονομικούς κανόνες σε διάφορες πτωχευτικές δίκες, τα οποία εκκαλείτο να τάμει η νομολογία και η θεωρία, ακριβώς επειδή δεν ήταν πάντοτε σαφές αν επρόκειτο ουσιαστικά για διαφορά ή για υπόθεση. Επί των δυσχερειών στην αντιμετώπιση των ζητημάτων αυτών υπό το προϊσχύσαν δίκαιο βλ. *Περάκη*, Η εκουσία δικαιοδοσία στην πτώχευση, εις Θέματα Θεωρίας και Πράξης του Εμπορικού Δικαίου (2004), σελ. 578 επ. Ομοίως, η αίτηση επιχείρησης για υπαγωγή στην ειδική εκκαθάριση του άρθρου 46 του ν. 1892/90 είχε κριθεί ότι συνιστούσε μη γνήσια υπόθεση εκουσίας δικαιοδοσίας: ΕφΑθ 4749/2009 ΕλλΔνη 2009, 1489. ΕφΑθ 423/2006 ΔΕΕ 2006, 637.

Με την καθιέρωση από τον ΠτΚ της εκουσίας δικαιοδοσίας ως εφαρμoζόμενης διαδικασίας σε όλες τις πτωχευτικές δίκες το ζήτημα αν οι υποθέσεις αυτές είναι γνήσιες ή μη γνήσιες διατηρεί την επικαιρότητά του. Και τούτο, διότι κατά την πτώχευση το πτωχευτικό δικαστήριο ή ο εισηγητής καλούνται να δώσουν την άδεια ή την έγκρισή τους σε διάφορες φάσεις της διαδικασίας, που άλλοτε εκ της λειτουργίας της διαδικασίας τέμνουν διαφορά και άλλοτε επιβάλλουν ρυθμιστικά μέτρα (γνήσιας) εκουσίας δικαιοδοσίας. Εν προκειμένω εξετάζεται αν οι δίκες περί την εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας είναι γνήσιες ή μη γνήσιες υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας.

Βάση της έρευνας είναι ο εντοπισμός λειτουργικών διακρίσεων μεταξύ των γνήσιων υποθέσεων εκουσίας δικαιοδοσίας και των υπό εξέταση υποθέσεων. Στις γνήσιες υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας η λειτουργία του δικαίου είναι καθοριστική, ενώ στις υποθέσεις της αμφισβητούμενης (και μη γνήσιας εκουσίας) δικαιοδοσίας είναι αποκαταστατική. Στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία προϋπάρχει διαφορά η οποία κατάγεται δευτερογενώς σε κρίση με σκοπό τον κατασταλτικό της έλεγχο από το αρμόδιο δικαστήριο. Το χαρακτηριστικό αυτό δεν απαντάται στην διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας, η οποία περιλαμβάνει υποθέσεις όπου ελλείπουν τα στοιχεία της διαφοράς ως προς την ύπαρξη ή ανυπαρξία έννομης σχέσης του ιδιωτικού δικαίου. Επί των υποθέσεων αυτών το δικαστήριο περιορίζεται στη λήψη πρωτογενώς ρυθμιστικών μέτρων που αποσκοπούν στην προστασία ιδιωτικού δικαιώματος ή συμφέροντος χωρίς προηγούμενη αυθεντική διάγνωση ιδιωτικού δικαιώματος ή έννομης σχέσης²³.

Στις εξεταζόμενες δίκες η λειτουργία δικαίου δεν είναι καθοριστική, δηλ. οι κανόνες δικαίου που περιέχονται στην διάταξη του άρθρ. 152 ΠτΚ δεν χρησιμοποιούνται ως μέτρο πρωτογενούς ενέργειας του δικαστηρίου, αλλά αποκαταστατική, δηλ. οι κανόνες δικαίου λειτουργούν ως γνώμονας κρίσης επί της νομιμότητας προγενέστερης συμπεριφοράς ή πρακτικής²⁴, όπως είναι σημειωθέντα ελαττώματα της διαδικασίας εκποίησης. Περαιτέρω, οι ανακοπές του άρθρ. 152 ΠτΚ δεν αποβλέπουν απλώς στην προστασία συμφερόντων των πιστωτών, αλλά και συγκεκριμένων απαιτήσεων

---

23. Βλ. *Αρβανιτάκη*, Το διαδικαστικό πλαίσιο του ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, Αρμ 2011, 1461 επ., 1462 όπου και περαιτέρω παραπομπές στη σημ. 2.

24. *Κεραμεύς*, Αστικό δικονομικό δίκαιο Ι (1983), 27 και 31

τους, με σκοπό την ικανοποίησή τους μέσω του εναλλακτικού τρόπου που καθιερώνει ο νόμος με την συλλογική εκτελεστική διαδικασία στο πλαίσιο της πτώχευσης²⁵. Έτσι δεν απαντάται το στοιχείο της «κατοχυρώσεως ή προστασίας ιδιωτικού συμφέροντος», αλλά το στοιχείο της διάγνωσης της συνδρομής ή μη έννομων συνεπειών κανόνα του ιδιωτικού (πτωχευτικού) δικαίου υπέρ του ανακόπτοντος, στοιχείο που αποτελεί θεμέλιο της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας.

Θα έλεγε κανείς ότι οι ανωτέρω διαπιστώσεις επαληθεύουν τη διατυπωθείσα υπό το προΐσχύσαν πτωχευτικό δίκαιο θέση ότι μια πτωχευτική υπόθεση θα είναι τόσο γνησιότερη υπόθεση εκουσίας δικαιοδοσίας όσο περισσότερο τα συμφέροντα των πιστωτών υποχωρούν, οπότε η προϋπόθεση της διαδικασίας που είναι τα χρέη της επιχείρησης θα αποσυνδέεται- λίγο ή πολύ- από την ικανοποίηση των χρεών αυτών και θα αποτελεί το λόγο λήψης άλλων ρυθμιστικών μέτρων. Αντίθετα, όσο περισσότερο στόχος της διαδικασίας θα είναι η ικανοποίηση των πιστωτών, τόσο λιγότερο μια πτωχευτική υπόθεση θα είναι γνήσια υπόθεση εκουσίας δικαιοδοσίας²⁶.

Επομένως, από τις ανωτέρω διαπιστώσεις καταλήγουμε ότι με την ανακοπή του άρθρ. 152 ΠτΚ εισάγεται μη γνήσια υπόθεση εκουσίας δικαιοδοσίας. Η θέση αυτή είναι σημαντική καθώς οδηγεί σε αποκλίσεις από την διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας και στην εφαρμογή μερικών κανόνων της αμφισβητούμενης (741 ΚΠολΔ), όπως εξετάζεται πιο κάτω στην οικεία θέση²⁷.

III. Η ανακοπή του άρθρ. 152 ΠτΚ

1. Τα βασικά χαρακτηριστικά της

Η ανακοπή του άρθρου 152 ΠτΚ με την οποία ανοίγεται δίκη περί την εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας, αποτελεί εισαγωγικό ένδικο βοήθημα. Παρά το γεγονός ότι πρόκειται τυπικά για αίτηση της εκουσίας δικαιοδοσίας, η ανακοπή (όπως εξάλλου και στην περίπτωση του άρθρ. 933 ΚΠολΔ) επέχει θέση μέσου άμυνας (και όχι επίθεσης) του ανακόπτοντος εναντίον της πράξης εκποίησης, καθώς επιβιώνει το στοιχείο της αντιδικίας.

---

25. Παγιωμένη είναι η άποψη αυτή από τη νομολογία υπό το καθεστώς ισχύος του άρθρ. 46α ν. 1892/1990

26. *Περάκης*, Η εκουσία δικαιοδοσία στην πτώχευση, εις *Θέματα Θεωρίας και Πράξης του Εμπορικού Δικαίου* (2004), σελ. 578 επ., 612.

27. Βλ. στην παρούσα ενότητα § VI κατωτέρω.

Περαιτέρω, η ανακοπή του άρθρ. 152 ΠτΚ αποτελεί ειδικότερη έκφραση του γενικού δικαιώματος ανακοπής των άρθρων 583-585 ΚΠολΔ, ώστε οι διατάξεις αυτές να εφαρμόζονται και στις προκείμενες υποθέσεις, στο μέτρο όμως που δεν έρχονται σε σύγκρουση με τις ειδικότερες διατάξεις του ΠτΚ και της εκουσίας δικαιοδοσίας, των οποίων η εφαρμογή προηγείται.

Η ανακοπή έχει διαπλαστικό χαρακτήρα, ο οποίος εκδηλώνεται στο δικονομικό πεδίο, καθώς με την θετική απόφαση επ' αυτής μεταβάλλεται η δικονομική έννομη τάξη της συλλογικής εκτέλεσης με την εκμηδένιση των εννόμων συνεπειών της προσβαλλόμενης πράξης εκτέλεσης²⁸.

2. Αποκλειστικότητα της ανακοπής;

Ως γνωστόν, η ανακοπή του άρθρ. 933 ΚΠολΔ είναι το αποκλειστικό βοήθημα με το οποίο προσβάλλονται πράξεις της αναγκαστικής εκτέλεσης. Σε αυτό το συμπέρασμα οδηγείται κανείς από την διατύπωση του άρθρ. 933 ΚΠολΔ²⁹ αλλά και από την διατύπωση του άρθρ. 937 § 1 περ. 1 ΚΠολΔ σύμφωνα με την οποία δεν είναι νοητή η άσκηση κύριας παρέμβασης στην δίκη της ανακοπής. Παρόμοια διαπίστωση δεν θα μπορούσε να γίνει για την ανακοπή του άρθρ. 152 ΠτΚ. Ο νόμος δεν καθιερώνει την ανακοπή ως το μοναδικό ένδικο βοήθημα προσβολής της ακυρότητας των πράξεων της αναγκαστικής εκτέλεσης. Μάλιστα, σε άλλο σημείο, στην διάταξη του άρθρ. 140 ΠτΚ, προβλέπει τη δυνατότητα των μετασχόντων στον πλειστηριασμό της επιχείρησης, ως συνόλου, να προσβάλλουν τις μέχρι τότε πράξεις της διαδικασίας με άσκηση παρέμβασης ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου. Εξάλλου, επειδή η διάταξη του άρθρ. 152 ΠτΚ ερμηνεύεται σε συνάρτηση με τις λοιπές διατάξεις της εκουσίας δικαιοδοσίας, μπορεί να υποστηριχθεί γενικώς ότι, εκτός από την ανακοπή, και η κύρια παρέμβαση (54 §1 ΠτΚ) μπορεί να αποτελέσει προσήκον ένδικο βοήθημα προβολής αντιρρήσεων στο πλαίσιο ήδη αρξαμένης δίκης του άρθρ. 152 ΠτΚ από άλλον νομιμοποιούμενο πρόσωπο, εφόσον ο παρεμβαίνων είτε ζητά απλώς την απόρριψη της ανακοπής για τους λόγους που προβάλλει ο ίδιος είτε παράλληλα προβάλλει δικό του αυτοτελές αίτημα. Η κύρια παρέμβαση στο πλαίσιο δίκης της εκουσίας δικαιοδοσίας είναι κατάλληλο ένδικο βοήθημα για την προσβολή πράξεων εκτέλε-

---

28. Πρβλ. ομοίως για την ανακοπή του άρθρ. 933 ΚΠολΔ *Γέσιου-Φαλτσή*, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως, Γενικό Μέρος (1998), §34, σελ. 491-492.

29. «Αντιρρήσεις (...) ασκούνται μόνο με ανακοπή (...)».

σης, ως εκ του διαπλαστικού χαρακτήρα της. Αντιθέτως, η πρόσθετη παρέμβαση δεν αποσκοπεί από μόνη της στην προσβολή της πράξης εκτέλεσης, αλλά, ανεξαρτήτως του νομικού χαρακτηρισμού της (απλής ή αυτοτελούς), λειτουργεί υποβοηθητικά, αφού ο παρεμβαίνων είτε υποστηρίζει είτε αποκρούει την ανακοπή (π.χ. ο οφειλέτης υποστηρίζοντας τον σύνδικο).

Η δυνατότητα άσκησης των ανωτέρω ενδίκων βοηθημάτων δεν σημαίνει ότι και οποιοδήποτε άλλο ένδικο βοήθημα μπορεί παραδεκτά να ασκηθεί. Έτσι, η προσβολή με αναγνωριστική αγωγή είναι αλυσιτελής, καθώς η ακύρωση των πράξεων εκποίησης απαιτεί διαπλαστικό ένδικο βοήθημα. Επίσης, ακύρωση των πράξεων εκτελέσεως δεν μπορεί να ζητηθεί με άλλα ένδικα βοηθήματα, όπως με αγωγή ή με ένσταση κατά τη διάρκεια άλλης δίκης, ούτε το κύρος τους μπορεί να αμφισβητηθεί σε δίκη αποζημιώσεως ή αδικαιολόγητου πλουτισμού ή ενώπιον διαιτητών, καθώς αυτά τα ένδικα βοηθήματα δεν ασκούνται ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου που είναι το αποκλειστικώς αρμόδιο για την εκδίκαση των πτωχευτικών υποθέσεων (53 ΠτΚ).

3. Αντικείμενο δίκης και περιεχόμενο της ανακοπής

(α) Αντικείμενο δίκης

Ο ιδιόμορφος χαρακτήρας των συγκεκριμένων υποθέσεων επηρεάζει την έρευνα του αντικείμενου δίκης. Το γεγονός ότι ο νομοθέτης τις υπήγαγε στην εκουσία δικαιοδοσία θα υπαγόρευε ίσως το συμπέρασμα ότι αντικείμενο και της συγκεκριμένης δίκης αποτελεί το αντικείμενο δίκης των υποθέσεων της εκουσίας δικαιοδοσίας, δηλ. η δημοσίου δικαίου αξίωση του αιτούντος κατά της πολιτείας να προβεί στην επιδιωκόμενη διάπλαση ή διαπίστωση³⁰. Όμως, από τη στιγμή που οι συγκεκριμένες υποθέσεις αποτελούν μη γνήσιες υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας, δηλ. κατ' ουσίαν ιδιωτικές διαφορές που υπήχθησαν για λόγους σκοπιμότητας στη διαδικασία των άρθρ. 739 επ. ΚΠολΔ, το αντικείμενο της δίκης δεν ταυτίζεται με το προαναφερθέν αντικείμενο της εκουσίας δικαιοδοσίας και πρέπει να ερευνηθεί στο αντικείμενο άλλων δικών που επιτελούν σκοπό παρεμφερή με το σκοπό των υπό εξέταση δικών και ανάγονται σε δίκης της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας.

---

30. Κεραμέυς/Κονδύλης/Νίκας (-Αρβανιτάκης) ΕρμΚΠολΔ II, (2000), εισαγωγή άρθρ. 739-866, αρ. 11.

Από την ρύθμιση του άρθρ. 151 ΠτΚ και την νομοθετική εξομοίωση συγκεκριμένων πράξεων εκτέλεσης με πράξεις του πλειστηριασμού του ΚΠολΔ συνάγεται ότι η ανακοπή του άρθρ. 152 ΠτΚ είναι λειτουργικά συγγενής προς την ανακοπή του άρθρ. 933 ΚΠολΔ και αποτελεί ειδικότερη έκφανση της ανακοπής του άρθρ. 583 ΚΠολΔ. Συνεπώς, το αντικείμενο δίκης δεν μπορεί να διαφέρει από αυτό της δίκης περί την εκτέλεση του άρθρ. 933 ΚΠολΔ.

Έτσι, κατά την πρώτη εκδοχή των δικονομικών θεωριών, σύμφωνα με την οποία το αντικείμενο της δίκης προσδιορίζεται μόνο από το αίτημα της ανακοπής³¹, η κάθε μία δίκη που ανοίγεται έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της πράξης εκποίησης που προσβάλλεται με την ανακοπή.

Κατά τη δεύτερη εκδοχή των δικονομικών θεωριών, η οποία έχει επικρατήσει³², σύμφωνα με την οποία το αντικείμενο της δίκης προσδιορίζεται από το αίτημα και από την ιστορική βάση³³ –την οποία στην συγκεκριμένη περίπτωση αποτελεί ο προβαλλόμενος λόγος ανακοπής– η ανακοπή έχει επιμέρους αντικείμενα δίκης που αντιστοιχούν σε κάθε προβαλλόμενο κατ'ιδίαν λόγο ανακοπής. Συνεπώς, υπό την δεύτερη εκδοχή, το αντικείμενο της δίκης της ανακοπής δεν είναι ενιαίο. Στην περίπτωση που προτείνονται περισσότεροι λόγοι ανακοπής, πρόκειται για αντικειμενική σώρευση περισσώτερων ανακοπών υπό την έννοια του άρθρου 218 ΚΠολΔ³⁴, καθώς κάθε λό-

---

31. Κατά την εκδοχή αυτή, στο αίτημα της αγωγής, εκτός από την προς διάγνωση έννομη συνέπεια και την διάπλαση της επίδικης έννομης σχέσης, περιλαμβάνεται και η αίτηση συγκεκριμένης μορφής δικαστικής προστασίας με την έκδοση της δικαστικής απόφασης. Έτσι, το αντικείμενο της δίκης είναι ενιαίο, ώστε αν το ίδιο διαπλαστικό αίτημα θεμελιώνεται σε περισσότερους κατά το ουσιαστικό δίκαιο λόγους δικαστικής διάπλασης, το αντικείμενο της δίκης παραμένει ενιαίο. Βλ. σχετ. *Καλαβρό*, Το αντικείμενο της πολιτικής δίκης, τ. Β (1984), 330 και 337. *Καλαβρό/Κολοτούρο*, Η δίκη διαζυγίου (2001), 18 επ. με περαιτέρω παραπομπές.

32. Στη νομολογία του άρθρ. 933 ΚΠολΔ: ΑΠ 1117/1993 ΕλλΔνη 1995, 107. ΕφΑθ 635/2003, ΕλλΔνη 2004, 1695. ΕφΑθ 5376/1996, ΝοΒ 1997, 240.

33. Κατά την εκδοχή αυτή, το αντικείμενο της δίκης προσδιορίζεται τόσο από το αίτημα της αγωγής όσο και από την επικληθείσα για την θεμελίωση του αιτήματος πραγματική κατάσταση, όπως αυτή περιγράφεται στην ιστορική βάση της αγωγής. Βλ. *Καλαβρό*, οπ. (σημ. 31) και *Καλαβρο / Κολοτούρο*, Η δίκη διαζυγίου (2001), 19 επ. με περαιτέρω παραπομπές. Για την επικράτηση της εκδοχής αυτής ειδικώς στη δίκη της ανακοπής του άρθρ. 933 βλ. αντί άλλων *Διαμαντόπουλο*, Η ανακοπή κατά αναγκαστικού πλειστηριασμού ακινήτου κατά τον ΚΠολΔ (2009) («Η ανακοπή»), παρ. 58, σελ. 85 με παραπομπές στη θεωρία και τη νομολογία στη σημ. 61.

34. ΑΠ 408/2000, ΔΕΕ 2001, 876 = ΝοΒ 2000, 811. ΕφΠατρ 1065/2004, ΝοΒ 2005, 302. ΕφΑθ 5824/2001, ΕλλΔνη 2002, 189. ΕφΑθ 5376/ 1996, ΝοΒ 1997, 240. ΕφΑθ 459/1993, ΝοΒ

γος ανακοπής από τους ανωτέρω προβληθέντες συνιστά ιδιαίτερη και αυτοτελή βάση³⁵. Η πλειονότητα των λόγων θα δημιουργεί αντίστοιχη πλειονότητα αντικειμένων δίκης, επειδή γίνεται επίκληση διαφορετικών και μη δυνάμενων να συγχέονται πραγματικών καταστάσεων (λόγων ανακοπής). Η απόφαση όμως που θα εκδοθεί θα είναι μία³⁶.

Αν πάλι στην ανακοπή περιέχονται περισσότεροι λόγοι που αποσκοπούν στην ακύρωση μιας πράξης εκτέλεσης, δεν θα πρόκειται για αντικειμενική, αλλά για διαζευκτική σώρευση, καθώς ο κάθε λόγος ανακοπής μπορεί να θεμελιώσει πλήρως και αυτοτελώς το αίτημά της³⁷. Εφόσον το δικαστήριο κάνει δεκτό ένα λόγο, δεν εξετάζει τους υπόλοιπους³⁸.

(β) Περιεχόμενο της ανακοπής

Εκτός από την προσβολή συγκεκριμένης πράξης εκτέλεσης και την αναφορά του λόγου ανακοπής με τρόπο ορισμένο, θα πρέπει να αναφέρεται είτε ότι το ελάττωμα της πράξης προκάλεσε στον ανακόπτοντα βλάβη, η οποία δεν μπορεί να αποκατασταθεί παρά μόνο με την κήρυξη της ακυρότητας (159 § 3 ΚΠολΔ) είτε ότι το ελάττωμα ανάγεται σε απόλυτη ακυρότητα (159 § 1 ΚΠολΔ). Στην τελευταία αυτή περίπτωση, είναι προφανές ότι αναφορά σε βλάβη δεν είναι απαραίτητη³⁹. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρ. 117 και 118 ΚΠολΔ και όσα αναφέρονται για τις διαδικαστικές προϋποθέσεις της δίκης στο πλαίσιο άσκησης της αγωγής (741

1994, 206. ΜΠρΘηβ 56/1994, Δ 1994, 639. Αντίθ. Εφαθ 5316/1987, Δ 1988, 137. Εφαθ 1560/1980, ΝοΒ 1980, 856.

35. ΑΠ 408/2000, ΕλλΔνη 2000, 1335 = ΔΕΕ 2001, 876 = ΝοΒ 2001, 811. ΑΠ 489/1997 ΕλλΔνη 1998, 103. ΑΠ 54/1990 ΕλλΔνη 1991, 62. Εφαθ 9955/1998, ΑρχΝ 2000, 640. ΕφΘεσ 1780/1988 Αρμ 1988, 683. Εφαθ 7487/1985 ΑρχΝ 1987, 440. Εφαθ 7166/1978 Αρμ 1979, 273.

36. Καλαβρός, Το αντικείμενο της πολιτικής δίκης, τ. Β (1984), 344-345.

37. Διαμαντόπουλος, Η ανακοπή, παρ. 61, σελ. 90 και σημ. 81 με περαιτέρω παραπομπές στη θεωρία.

38. ΑΠ 288/1986, Δ 1986, 324 = ΕλλΔνη 1986, 1468. Εφαθ 260/2001 ΕλλΔνη 2001, 1372. ΠΠρΑγρ 231/1990, ΕλλΔνη 1991, 213. ΜΠρΘεσ 8288/2007, ΝΟΜΟΣ.

39. όπως π.χ. στη μη δημοσίευση για δεύτερη φορά σε ημερήσια πολιτική εφημερίδα της διακήρυξης (άρθρ. 138 § 2 ΠτΔ), ή σε διενέργειά της κατ' αντίθεση έντονα επιτακτικής διάταξης νόμου, όπως στον ορισμό στη διακήρυξη προθεσμίας υποβολής προσφορών μικρότερης των 20 ημερών από την τελευταία δημοσίευση της (άρθρ. 138§ 1 εδ. γ' ΠτΚ).

ΚΠολΔ). Με την απαγγελία της ακυρότητας της πράξης αίρονται αναδρομικά τα επελθόντα αποτελέσματά της και λόγω του διαπλαστικού χαρακτήρα της ανακοπής η απαγγελία επιφέρει τα αποτελέσματά της έναντι πάντων ακόμα και επ' αυτών των προσώπων που δεν ήταν διάδικοι στη δίκη⁴⁰.

Για τους σκοπούς της έκκλητης δίκης κάθε διάταξη της απόφασης επί της ανακοπής που αποφαίνεται για ορισμένο λόγο αποτελεί ιδιαίτερο κεφάλαιο της απόφασης (520 Π και 523 Ι ΚΠολΔ)⁴¹ με αποτέλεσμα η μεταβίβασή του να προϋποθέτει αυτοτελή προσβολή του με έφεση⁴².

IV. Το πτωχευτικό δικαστήριο

Αποκλειστικά αρμόδιο για την εκδίκαση της εξεταζόμενης ανακοπής είναι το πτωχευτικό δικαστήριο, δηλ. το κατά τα άρθρ. 4⁴³ και 53 ΠτΚ Πολυ-

40. Μάζης, Εκκαθάριση, 45

41. ΕφΑθ 5376/1996, ΝοΒ 1997, 240. ΕφΑθ 235/1985, Δ 1985, 638 = ΝοΒ 1985, 1027. *Γέσιου-Φαλτσή*, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως, Γενικό Μέρος (1998), § 41, σελ. 627. *Ποδηματά*, Ζητήματα ανακοπής των άρθρ. 933 και 936 ΚΠολΔ (1991), 33, σημ.41. *Μακρίδου*, Πρόσθετοι λόγοι εφέσεως κατά τον ΚΠολΔ (2000), 72. *Διαμαντόπουλος*, Η ανακοπή, 92.

42. ΕφΠειρ 34/2005 Αρμ 2006, 744. *Γέσιου-Φαλτσή*, Δίκαιο αναγκαστικής εκτελέσεως, Γενικό Μέρος (1998), § 41, σελ. 627. *Ποδηματά*, Ζητήματα ανακοπής των άρθρ. 933 και 936 ΚΠολΔ (1991), 34 σημ. 41. *Διαμαντόπουλος*, Η ανακοπή, 92.

43. Με το άρθρ. 20 του ν. 4055/2012 που ισχύει από τις 16 Σεπτεμβρίου 2012 (βλ. άρθρ. 110 § 21 του ίδιου αυτού νόμου) προστέθηκε 4^η παράγραφος στο άρθρ. 3 ΕισΝΚΠολΔ με την οποία προβλέπεται ότι «στις περιπτώσεις που διατάξεις νόμων προσδιορίζουν, για τις υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας, αρμοδιότητα πρωτοδικείων, αρμόδια είναι τα ειρηνοδικεία. Εξαιρούνται μόνον οι υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας του άρθρου 4 του ν. 3588/2007 (...)». Η ρητή εξαίρεση του άρθρ. 4 και όχι όλων των διατάξεων του ν. 3588/2007 δίδει την εντύπωση ότι οι λοιπές υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας που προβλέπονται στον ΠτΚ (συμπεριλαμβανομένων των υποθέσεων στο πλαίσιο της εκκαθάρισης της πτωχευτικής περιουσίας και της διανομής του προϊόντος της) δεν εμπίπτουν στην ανωτέρω εξαίρεση και συνεπώς υπάγονται πλέον στα ειρηνοδικεία. Η εντύπωση αυτή που προκαλείται από την γραμματική διατύπωση της ως άνω νέας διάταξης του ΕισΝΚΠολΔ πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω υπό το πρίσμα της ιστορικής και της τελεολογικής ερμηνείας της διάταξης. Στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4055/2012 υπό το άρθρ. 20 αναφέρεται ότι «με τη διάταξη αυτή σκοπεύεται η μεταφορά όλων των υποθέσεων εκουσίας δικαιοδοσίας αρμοδιότητας πρωτοδικείων στα ειρηνοδικεία, πλην βέβαια των εξαιρουμένων υποθέσεων (πτωχευτικού κώδικα-κτηματολογίου)», δεν είναι όμως και πάλι ξεκάθαρο αν ο ιστορικός νομοθέτης εννοούσε την εξαίρεση όλων των υποθέσεων του ΠτΚ ή απλώς μόνο των υποθέσεων που αναφέρει ρητώς το άρθρ. 20. Ωστόσο, ο αδιευκρίνιστος από γραμματικής και ιστορικής απόψεως σκοπός του νομοθέτη

μελές Πρωτοδικείο που κηρύττει την πτώχευση και που βρίσκεται στην περιφέρεια όπου ο οφειλέτης έχει το κέντρο των κύριων συμφερόντων του⁴⁴. Ο σύνδεσμος αυτός («κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη») προέρχεται από το δίκαιο της Ε.Ε.⁴⁵ και εισάγει τις πτωχευτικές υποθέσεις στον τόπο, όπου ο οφειλέτης ασκεί συνήθως τη διοίκηση των συμφερόντων του και είναι αναγνωρίσιμος από τους τρίτους⁴⁶.

V. Οι διάδικοι

1. Η νομιμοποιητική λειτουργία του εννόμου συμφέροντος

Κατά την διάταξη του άρθρ. 152 § 1 ΠτΚ ανακόπτων μπορεί να είναι «καθένας που έχει έννομο συμφέρον», χωρίς η διάταξη να προβαίνει σε ειδικότερο προσδιορισμό των προσώπων αυτών. Έννομο συμφέρον έχει όποιος, από την ακύρωση μιας πράξης εκποίησης, αποκομίζει συγκεκριμένη ωφέλεια είτε διαδικαστική είτε ουσιαστική⁴⁷. Διαδικαστική θα είναι η ωφέλεια αν π.χ.

του ν. 4055/2012 δεν μπορεί να έρθει σε σύγκρουση με τον σκοπό που εξυπηρετεί το πτωχευτικό δικαστήριο, ως βασικό όργανο που ασκεί ανώτατη εποπτεία των εργασιών της πτώχευσης και που έχει γενική λειτουργική αρμοδιότητα επί όλων των διαφορών και υποθέσεων που ανακύπτουν από την πτωχευτική διαδικασία (η λεγόμενη «ελκτική δύναμη της πτώχευσης») (βλ. και άρθρ. 53 ΠτΚ και *Περάκη*, ΠτΔ (2010), σ.112-113). Από τη στιγμή, λοιπόν, που, μετά και την ως άνω τροποποίηση του ν. 4055/2012, πτωχευτικό δικαστήριο παραμένει το Πολυμελές Πρωτοδικείο του άρθρ. 4 ΠτΚ, η πολυδιάσπαση στην λειτουργική αρμοδιότητα των πτωχευτικών υποθέσεων θα ήταν αντίθετη με την βασική αρχή της ελκτικής δύναμης της πτώχευσης. Συνεπώς, η αληθής έννοια της ως άνω νέας διάταξης του ΕισΝΚΠολΔ είναι ότι εξαιρούνται από την υπαγωγή στα ειρηνοδικεία οι υποθέσεις του ΠτΚ και συνεπώς και οι υποθέσεις που ανακύπτουν στο πλαίσιο της εκκαθάρισης της πτωχευτικής περιουσίας.

44. Η πρόβλεψη ως αρμοδίου για τις ανωτέρω ανακοπές του πτωχευτικού δικαστηρίου προκρίθηκε για να εξασφαλιστεί η ενότητα της διαδικασίας : *Κοτσίρης*, ΠτΔ (2011), ΠτΔ (2011), § 506, σ. 698.

45. Βλ. άρθρ.3 Καν 1346/2000 ΕΕ της 30.6.2000 αριθ. L160/1. Επ' αυτού του ζητήματος βλ. *Μιχαλόπουλο*, Διασυννοριακές κοινοτικές πτωχεύσεις. Κανονισμός 1346/2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας, (2007), σελ.107 επ., *Κινινή*, Ζητήματα διεθνούς δικαιοδοσίας στο ευρωπαϊκό δίκαιο αφερεγγυότητας, (2007), 36 επ.

46. Για τα νομικά πρόσωπα τεκμαίρεται, μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο, ότι κέντρο των κύριων συμφερόντων είναι ο τόπος της καταστατικής έδρας.

47. Πρβλ. ΑΠ 747/2002, ΕλλΔνη 2003, 738. ΕφΑθ 2217/1996, ΝοΒ 1998, 58 = Δ 1999, 307. *Γέσιου-Φαλτσή*, Δίκαιο αναγκαστικής εκτελέσεως, Γενικό Μέρος (1998), § 35, σ. 532.

εμφιλοχωρεί ελάττωμα σε κάποια πράξη της διαδικασίας⁴⁸ που παρεμποδίζει την όσο το δυνατόν ευρύτερη ή ελεύθερη συμμετοχή στον πλειστηριασμό, ενώ ουσιαστική θα είναι εφόσον με την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης αποφεύγεται παράνομη εξάλειψη ή προσβολή δικαιωμάτων⁴⁹.

Το έννομο συμφέρον συνδέεται λειτουργικά με την ίδια την πράξη και ειδικότερα με την ωφέλεια που προσδοκά ο διάδικος από την ακύρωσή της και όχι με τη βλάβη που απορρέει από την παράβαση συγκεκριμένης διάταξης. Είναι δηλαδή νοητό, παρά την εν γένει πρόκληση βλάβης από την παράβαση συγκεκριμένων διατάξεων, να λείπει το έννομο συμφέρον του συγκεκριμένου ανακόπτοντος για την πρόταση της ακυρότητας, διότι ακριβώς δεν προσδοκά αυτός καμιά ωφέλεια από την ακύρωση της πράξης εκτέλεσης. Υπ' αυτή την έννοια, το έννομο συμφέρον πρέπει να υπάρχει σε όλες τις περιπτώσεις ακυρότητας της αναγκαστικής εκτέλεσης (άρθρ. 159 §§ 1 – 3 ΚΠολΔ) και όχι μόνο όταν πρόκειται για ακυρότητα η οποία εξαρτάται από την επίκληση και απόδειξη δικονομικής βλάβης (159 §3 ΚΠολΔ)⁵⁰.

Φορείς εννόμου συμφέροντος με την ανωτέρω έννοια, εκ των πραγμάτων, είναι πρόσωπα που από το ουσιαστικό δίκαιο θα μπορούν να έχουν όφελος από την παρεμπόδιση της αντικανονικής εκποίησης της επιχείρησής⁵¹. Στο πλαίσιο αυτό αξίζει να εξετάσουμε όλα τα εμπλεκόμενα πρόσω-

---

48. Π.χ. η διακήρυξη δεν περιέχει τα πλήρη στοιχεία του άρθρ. 138 ΠτΚ ή 148 ΠτΚ.

49. Π.χ. σύνταξη πράξης πιστοποίησης περί εκπλήρωσης όρων συνεργασίας, χωρίς αυτοί οι όροι να έχουν πράγματι τηρηθεί από τον πλειοδότη. Παρεμπόδιση της δυνατότητας του πλειοδότη να κάνει χρήση του δικαιώματος του άρθρ. 1005 § 3 περί εξάλειψης βαρών επί ακινήτων της επιχείρησης

50. ΑΠ 747/2002, ΕλλΔνη 2003, 738. Γέσιου-Φαλτσή, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως, Γενικό Μέρος (1998), § 35, σ.532. Διαμαντόπουλος, Η ανακοπή, 191. Η διάκριση μεταξύ εννόμου συμφέροντος και βλάβης είναι απαραίτητη και για τον πρόσθετο λόγο ότι, ενώ το έννομο συμφέρον, ως γενική διαδικαστική προϋπόθεση πρέπει να ερευνάται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, η ύπαρξη δικονομικής βλάβης πρέπει να προτείνεται από τον ανακόπτοντα: ΜΠρΑθ 3292/ 2008, ΕΠολΔ 2009, 97.

51. Πρβλ. π.χ. ΠΠρΑθ 16895/1976, Δ 1977, 517: Προσημειούχος δανειστής θεωρητικώς υφίσταται βλάβη από την επίτευξη χαμηλού πλειστηριάσματος που προήλθε από ακυρότητα της διαδικασίας του πλειστηριασμού. Όμως δεν έχει έννομο συμφέρον να ανακόψει τον πλειστηριασμό, όταν, παρά τη μη επίτευξη υψηλότερου πλειστηριάσματος εξαιτίας της εν λόγω ακυρότητας, το πλειστηρίασμα που αναμενόταν να επιτευχθεί κανονικά δεν θα επαρκούσε ούτως ή άλλως για την ικανοποίησή του και επομένως δεν αναμένει ωφέλεια από την ακύρωση του πλειστηριασμού.

πα στη διαδικασία εκποίησης του ενεργητικού του οφειλέτη, ώστε να εντοπίσουμε ποια και πότε έχουν έννομο συμφέρον άσκησης της εξεταζόμενης ανακοπής.

2. Οι ενεργητικώς νομιμοποιούμενοι

(α) Ποιοι από τους πιστωτές;

Κατά το ουσιαστικό πτωχευτικό δίκαιο υπάρχουν διάφορες κατηγορίες πιστωτών (πτωχευτικοί, ομαδικοί, μεταπτωχευτικοί, εξωπτωχευτικοί) με διαφορετικών ειδών απαιτήσεις⁵². Για να εντοπιστεί ποιοι απ' αυτούς έχουν έννομο συμφέρον πρέπει να λάβουμε υπόψη το εξής κριτήριο: Καθώς αντικείμενο της εκποίησης είναι μόνο η πτωχευτική περιουσία (άρθρ. 16 ΠτΚ), μόνο ο πιστωτής που δικαιούται να ικανοποιηθεί από την πτωχευτική περιουσία και συνεπώς από το προϊόν της εκποίησης βλάπτεται από μια μη νόμιμη εκποίηση. Με βάση το κριτήριο αυτό οι *πτωχευτικοί πιστωτές* ικανοποιούνται από την πτωχευτική περιουσία (και επομένως από το προϊόν της εκποίησης) και συνεπώς έχουν έννομο συμφέρον να ανακόψουν τις πράξεις εκποίησης, εφόσον η διενέργεια των πράξεων αυτών ελαττώνει ή εξαλείφει την δυνατότητα ικανοποίησής τους. Οι *ομαδικοί πιστωτές*, παρόλο που έχουν προβάδισμα στην ικανοποίηση των απαιτήσεών τους, καθώς δεν υπόκεινται στην αναστολή των ατομικών διώξεων⁵³ και όταν συνταχθεί ο πίνακας κατάταξης ικανοποιούνται πριν από τους πτωχευτικούς πιστωτές, και αυτοί ικανοποιούνται από την πτωχευτική περιουσία και τυπικά έχουν έννομο συμφέρον να προσβάλλουν παράτυπες πράξεις εκποίησης. Ωστόσο, ένα τέτοιο έννομο συμφέρον δεν δικαιολογείται σε κάθε περίπτωση, αλλά μόνο αν το προϊόν της εκποίησης δεν επαρκεί για να οδηγήσει σε ικανοποίηση των απαιτήσεών τους, η δε αδυναμία ικανοποίησης πρέπει να συνδέεται με ελάττωμα της διαδικασίας. Οι *μεταπτωχευτικοί και οι εξωπτωχευτικοί πιστωτές*, αφού κατά το ουσιαστικό πτωχευτικό δίκαιο οι απαιτήσεις τους δεν εντάσσονται στην πτωχευτική περιουσία, δεν ικανοποιούνται απ' αυτήν, ούτε επομένως από το προϊόν της εκποίησης και δεν έχουν έννομο συμφέρον άσκησης ανακοπής.

52. Επ' αυτών περισσότερα βλ. Κοτσίρη, ΠτΔ (2011), §§ 165-166, σ. 296-300.

53. Περάκης, ΠτΔ (2010), 178.

(β) Οι τρίτοι που συμμετείχαν στον πλειστηριασμό

Έχει υποστηριχθεί ότι οι εν λόγω τρίτοι δεν έχουν έννομο συμφέρον να προσβάλλουν την εκποίηση, καθώς επιδιώκουν η δική τους προσφορά να κριθεί πιο συμφέρουσα στο πλαίσιο έγκυρης εκτελεστικής διαδικασίας⁵⁴. Ωστόσο, η ανατροπή της πράξης εκποίησης θα επέτρεπε τη νομότυπη επανάληψή της (144,145 ΠτΚ) στο πλαίσιο της οποίας οι τρίτοι θα είχαν δικαίωμα να υποβάλουν προσφορά εκ νέου. Έτσι, τυχόν ακύρωση του πλειστηριασμού με πρωτοβουλία του τρίτου παράγει γι' αυτόν ωφέλεια. Πράγματι, όσο ο πλειστηριασμός παραμένει έγκυρος, ο τρίτος έχει απωλέσει το δικαίωμα να διεκδικήσει την απόκτηση του εκποιούμενου περιουσιακού στοιχείου του οφειλέτη. Με την ακύρωσή του, όμως, το δικαίωμα αυτό διατηρείται. Ως εκ τούτου, ο τρίτος έχει έννομο συμφέρον ανατροπής της πράξης εκποίησης.

Το έννομο συμφέρον των εν λόγω τρίτων αναγνωρίζει μάλιστα ρητά και ο νόμος στο πλαίσιο της διάταξης του άρθρ. 140 § 2 ΠτΚ, κατά το οποίο στη δίκη ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου σχετικά με την έγκριση ή μη της κατακύρωσης της πώλησης της επιχείρησης ως συνόλου, «*αυτοί που μετείχαν στον δημόσιο πλειστηριασμό μπορούν να παρέμβουν*». Στην (κύρια) παρέμβασή τους αυτή, εφόσον ο εισηγητής εισηγείται προς το πτωχευτικό δικαστήριο να εγκρίνει την πλειοδοσία, εκείνοι μπορούν να ζητήσουν να μην εγκρίνει την γενόμενη πλειοδοσία και να γίνει δεκτή η δική τους προσφορά ως πιο συμφέρουσα⁵⁵. Στη διαδικασία εκποίησης των επιμέρους στοιχείων της επιχείρησης δια της υποβολής ενσφράγιστων προσφορών (άρθρ. 149 ΠτΚ), δεν υπάρχει διάταξη αντίστοιχη της 140 § 2 ΠτΚ. Την εκποίηση εγκρίνει ο εισηγητής, εφόσον την κρίνει συμφέρουσα. Οι τρίτοι έχουν έννομο συμφέρον να προσβάλλουν την διαδικασία αποσφράγισης, με

---

54. Μάζης, Εκκαθάριση, 43

55. Μετά την ως άνω απόφαση του δικαστηρίου, εφόσον γίνει δεκτή η παρέμβασή τους, θα επαναληφθεί ο πλειστηριασμός και επομένως ζήτημα εννόμου συμφέροντος προσβολής της συγκεκριμένης διαδικασίας δεν υπάρχει. Αν πάλι απορριφθεί η παρέμβαση και εγκριθεί από το πτωχευτικό δικαστήριο η πλειοδοσία, θα νομιμοποιούνται μεν να προσβάλλουν τον πλειστηριασμό δια της οδού του άρθρ. 152 ΠτΚ, αλλά από την στιγμή που η νομιμότητα της πλειοδοσίας θα καλύπτεται από την απόφαση του άρθρ. 140 ΠτΚ, η ανακοπή θα απορρίπτεται ως απαράδεκτη λόγω δεδικασμένου στο μέτρο, βεβαίως, που το αντικείμενο δίκης και οι διάδικοι ταυτίζονται. Τέλος, προσβολή της πράξης εξόφλησης και πιστοποίησης (που ως μεταγενέστερη δεν καλύπτεται από την απόφαση του άρθρ. 140 ΠτΚ) δεν είναι νοητή, αφού πλέον κανένα συμφέρον ή δικαίωμα των τρίτων δεν θίγεται από τυχόν παρατυπίες επ' αυτής της πράξης.

ανακοπή, καθώς προβλέπεται η επανάληψη του πλειστηριασμού (150 ΠτΚ). Συνεπώς, τυχόν ακύρωσή της θα τους ωφελεί, δίδοντάς τους την δυνατότητα να διεκδικήσουν εκ νέου την απόκτηση των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη με την επανάληψη της διαδικασίας.

(γ) Μη νομιμοποιούμενα πρόσωπα: Ο οφειλέτης και ο πλειοδότης

Υποστηρίχθηκε⁵⁶ ότι ο οφειλέτης μπορεί να ενεργεί στη συγκεκριμένη δίκη ατομικά, επειδή θίγεται από την εκποίηση της περιουσίας του. Ωστόσο, η προαναφερθείσα θέση δεν συνδέεται ούτε με τον περιορισμό του άρθρ. 17 §4 ΠτΚ σύμφωνα με τον οποίο ο οφειλέτης δεν έχει νομιμοποίηση σε δίκες που αφορούν στην πτωχευτική περιουσία⁵⁷ ούτε με τον σκοπό του νόμου που είναι η προστασία των πιστωτών και η ικανοποίησή τους με την εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας, ιδίως όταν έχει επέλθει η ένωση των πιστωτών. Συνεπώς, ο οφειλέτης δεν έχει πλέον από το ουσιαστικό δίκαιο κανένα δικαίωμα διατήρησης της περιουσίας του και, συνακόλουθα, ούτε έννομο συμφέρον προς άσκηση ανακοπής⁵⁸.

Επειδή, πάντως, ο νομοθετικός σκοπός επιτελείται με τη βέλτιστη αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη και η απόφαση για την οικονομικώς βέλτιστη αξιοποίησή της αφήνεται στους πιστωτές, το περιεχόμενό της ελέγχεται από το πτωχευτικό δικαστήριο, το οποίο μπορεί να αποτρέψει καταχρηστικές επιλογές τους⁵⁹. Τότε και μόνο τότε ο οφειλέτης θα είχε συμφέρον να εμποδίσει την εκποίηση, εφόσον παρίστανται λόγοι εκ του άρθρ. 281 ΑΚ⁶⁰. Σε αυτή την περίπτωση (που φαίνεται μάλλον θεωρη-

56. Μάζης, Εκκαθάριση, 43.

57. Με μόνες εξαιρέσεις σε περίπτωση κατεπείγοντος και αδράνειας του συνδίκου στη λήψη αναγκαίων μέτρων για την προστασία της πτωχευτικής περιουσίας. Από δικονομικής απόψεως ο σύνδικος εκπροσωπεί τον οφειλέτη ως μη δικαιούχος ή μη υπόχρεος διάδικος (Κοτσιρής, ΠτΔ (2011), σ. 286 και σημ. 101), τούτο δε αποτελεί απόρροια της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης.

58. Μπορεί να ασκεί μόνο πρόσθετη παρέμβαση στις δίκες που διεξάγει ο σύνδικος. Βλ. άρθρ. 17 §4 ΠτΚ και Αιτ'ΕκθΠτΚ, ΚΝοΒ 2007, 1553 επ., 1555.

59. Βλ. Αιτ'ΕκθΠτΚ, ΚΝοΒ 2007, 1553. Ομοίως η Αιτ'Εκθ του σχεδίου νόμου του ΠτΚ (§ 2) αναφέρει ότι το σύστημα ρυθμίσεων επιδιώκει μεταξύ άλλων, τη μεγιστοποίηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη, την θέσπιση προβλέψιμης και διαφανούς διαδικασίας, την αποτροπή των καταχρήσεων μέσω κακόπιστων χειρισμών.

60. Π.χ. μεσολάβησε κάποιο ονιγενές περιστατικό που του επιτρέπει την ικανοποίηση των

τική) ο οφειλέτης μπορεί να θεμελιώσει έννομο συμφέρον για εξαιρετική ενεργητική νομιμοποίηση επικαλούμενος όμως σωρευτικώς τις εξής προϋποθέσεις: (i) ότι υπήρξε αδράνεια του συνδίκου για τη λήψη μέτρων προστασίας της εν ευρεία εννοία περιουσίας του και (ii) από την συγκεκριμένη εκποίηση δεν προκύπτει το μέγιστο προϊόν που θα του επέτρεπε να λάβει ενδεχομένως περίσσευμα από το προϊόν της εκποίησης⁶¹.

Ο πλειοδότης, ο οποίος έχει συμφέρον να διατηρηθεί η υπέρ αυτού κατακύρωση, δεν θα ήταν νοητό να επιδιώκει την προσβολή της διαδικασίας εντός της οποίας έλαβε μέρος και πλειοδότησε προκειμένου να αποκτήσει και καρπωθεί ανεμπόδιστα το αντικείμενό της⁶².

3. Παθητικώς νομιμοποιούμενοι

(α) Ο σύνδικος

Καθ' ου η ανακοπή είναι ο σύνδικος της πτώχευσης, ο οποίος έχει αποκλειστική κατ' εξαίρεση νομιμοποίηση σε όλες τις δίκες που αφορούν στην πτωχευτική περιουσία ως μη δικαιούχος διάδικος⁶³.

(β) Ο πλειοδότης

Σε περίπτωση προσβολής της διαδικασίας των προσφορών (στην εκποίηση επιμέρους ακινήτων, 149 ΠτΚ και κινητών 146 § 2 και 149 ΠτΚ) και της πράξης εξόφλησης και πιστοποίησης (στην εκποίηση της επιχείρησης

πιστωτών από άλλη πηγή εκτός πτωχευτικής περιουσίας, ώστε να διατηρήσει την επιχείρησή του ή επιμέρους περιουσιακά στοιχεία της και βεβαίως ο σύνδικος αρνείται την λύση αυτή.

61. Όλα τα ανωτέρω βεβαίως περιορισμένη σημασία έχουν, όταν πρόκειται για εκποίηση της επιχείρησης ως συνόλου. Διότι σε αυτή την περίπτωση προβλέπεται η δίκη του άρθρ. 140 § 2 ΠτΚ (έγκριση ή μη της πλειοδοσίας από το πτωχευτικό δικαστήριο), όπου ο οφειλέτης νομιμοποιείται αυτοτελώς να ασκήσει παρέμβαση, ακόμα και κύρια, κατά παρέκκλιση του άρθρ. 17 § 4 ΠτΚ.

62. Μάζης, Εκκαθάριση, 43. Ομοίως στο πλαίσιο του ΚΠολΔ: Διαμαντόπουλος, Η ανακοπή, 122 με παραπομπές στη νομολογία. Είναι άλλο το ζήτημα των τυχόν νομικών ελαττωμάτων της κατακυρωθείσης επιχείρησης ή επιμέρους στοιχείων αυτής, τα οποία αντιμετωπίζονται με ανάλογη εφαρμογή του άρθρ. 1017 ΚΠολΔ και όχι με την άσκηση της προκείμενης ανακοπής. : Περάκης, ΠτΔ (2010), 376. Η ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του ΚΠολΔ επιβάλλεται όπου εντοπίζεται ακούσιο κενό κι εφόσον το ρυθμιζόμενο θέμα της διαδικασίας εκποίησης του ΠτΚ ομοιάζει με το αντίστοιχο θέμα της αναγκαστικής εκτέλεσης.

63. Νίκας, ΠολΔ I (2003) § 23, αριθ. 5, σ. 313. ΑΠ 498/1997 ΕλλΔνη 1998, 126.

ως συνόλου, 143 ΠτΚ), εκτός από τον σύνδικο, νομιμοποιείται παθητικά και ο πλειοδότης, η δε ομοδικία που αναπτύσσεται είναι αναγκαία, καθώς υπάρχει ανάγκη ενιαίας ρύθμισης της διαφοράς (76 § 1 περ. α' ΚΠολΔ), διότι δεν μπορεί να βοηθεί ουσιαστική κρίση ακυρότητας του πλειστηριασμού για τον έναν και εγκυρότητας για τον άλλον.

(γ) Η θέση του οφειλέτη

Ο οφειλέτης δεν είναι παθητικώς νομιμοποιούμενος στην ανακοπή κατά των πράξεων εκποίησης. Δικαιούται μόνο να ασκεί πρόσθετη παρέμβαση υπέρ του συνδίκου στις δίκες που διεξάγει ο τελευταίος (17 §4 ΠτΚ)⁶⁴. Ωστόσο, την κλήτευση του οφειλέτη σ' αυτές τις περιπτώσεις μπορεί να διάταξει ο Πρόεδρος του πτωχευτικού δικαστηρίου, εφόσον το κρίνει αναγκαίο, εφαρμόζοντας την διάταξη του άρθρ. 748 § 3 ΚΠολΔ.

4. Η ειδική περίπτωση της τριμελούς επιτροπής πιστωτών

Η τριμελής επιτροπή των πιστωτών (άρθρ. 85 ΠτΚ) κατά μία άποψη⁶⁵ αποτελεί ένωση προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα, η οποία έχει την ικανότητα διαδίκου (άρθρ. 62 εδ. β' ΚΠολΔ). Όμως, στις κατ' άρθρ. 86 ΠτΚ αρμοδιότητες και στα καθήκοντά της δεν περιλαμβάνεται και η συμμετοχή στην συγκεκριμένη δίκη και δεν προκύπτει προστατευτέο δικαίωμά της από το ουσιαστικό πτωχευτικό δίκαιο. Συνεπώς, η ένωση πιστωτών, ακόμα και αν θεωρηθεί ορθή η ως άνω άποψη περί ικανότητας διαδίκου, δεν έχει η ίδια άμεσο και προσωπικό έννομο συμφέρον να συμμετέχει υπό οποιαδήποτε ιδιότητα στην δίκη αυτή. Τέτοιο συμφέρον, όμως, έχουν τα μέλη της, οι πτωχευτικοί πιστωτές ατομικά⁶⁶.

5. Παρέμβαση και προσεπίκληση

Στην εκουσία δικαιοδοσία η παρέμβαση του τρίτου επιδιώκει την απόρριψη ήδη ασκηθείσας αίτησης με την οποία ανοίχθηκε η δίκη και τη ρύθμι-

---

64. Η έλλειψη παθητικής νομιμοποίησης του οφειλέτη στις πτωχευτικές δίκες συνέχεται με την πτωχευτική απαλλοτρίωση, δηλαδή τη στέρηση της εξουσίας διοίκησης και διάθεσης της πτωχευτικής περιουσίας. Υπό το καθεστώς του ΠτΚ βλ. ήδη ΠΠρΒολ 20/2010, Αρμ 2010, 333 = ΕΕμπΔ 2010, 457.

65. Μάζης, Εκκαθάριση, 43

66. Βλ. έτσι Μάζη, Εκκαθάριση, 43. Σπυριδάκης, ΠτΔ (2008), 354.

ση του επίδικου αντικειμένου κατά τρόπο διαφορετικό από εκείνο που ζητείται με την αίτηση⁶⁷. Συνεπώς, εφόσον η κύρια παρέμβαση εισάγει αυτοτελές αίτημα παροχής δικαστικής προστασίας (με τη μορφή των αντιρρήσεων του άρθρ. 152 ΠτΚ), κύρια παρέμβαση μπορεί να ασκήσει οποιοσδήποτε τρίτος έχει έννομο συμφέρον να ασκήσει και ανακοπή⁶⁸.

Πρόσθετη παρέμβαση εκτός του οφειλέτη που δικαιούται να ασκήσει υπέρ του συνδίκου (17 § 4 ΠτΚ), μπορεί να ασκήσει οποιοσδήποτε μπορεί να επικαλεσθεί συγκεκριμένο έννομο συμφέρον υπέρ της διατήρησης της αιτηθείσας ρύθμισης ή προς απόρριψή της, εφόσον συντάσσεται με τον σύνδικο.

Η παρέμβαση ανεξαρτήτως αν είναι κύρια ή πρόσθετη, μπορεί να ασκηθεί και με δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά (54 ΠτΚ). Ως προς τον τρόπο άσκησης ειδικά της κύριας παρέμβασης ο ΠτΚ διαφοροποιείται από την οικεία ρύθμιση του ΚΠολΔ (752 § 1), καθώς δεν προβλέπει την υποχρεωτική τήρηση προδικασίας. Το γεγονός μάλιστα ότι οι συγκεκριμένες υποθέσεις αποτελούν μη γνήσιες υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας δεν συνεπάγεται και απομάκρυνση από τις ειδικές ρυθμίσεις της παρέμβασης του ΠτΚ και της εκουσίας δικαιοδοσίας του ΚΠολΔ, διότι η υπαγωγή αυτών των υποθέσεων στην διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας γίνεται για λόγους ευέλικτης εκδίκασής τους. Η εν λόγω σκοπιμότητα διασφαλίζεται με την ευχερέστερη ακρόαση των τρίτων δια της άσκησης παρέμβασης με τον ως άνω προβλεπόμενο τρόπο.

Επειδή η προσεπίκληση δεν ρυθμίζεται ειδικότερα από τον ΠτΚ, εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρ. 753 ΚΠολΔ κατά νομοθετική παραπομπή του άρθρ. 54 § 1 ΠτΚ.

---

67. Για το ότι το αίτημα απορρίψεως της αίτησης προσδίδει στη συμμετοχή του τρίτου τον χαρακτήρα της κύριας παρέμβασης βλ. ΑΠ 1076/2002 ΕλλΔνη 2002, 1689-1690. ΕφΘεσ 2636/2004, ΕπισκΕμπΔ 2004, 1025. ΕφΠειρ 101/2000, Δ 2001, 556. ΜΠρΚορινθ 301/2010, ΝΟΜΟΣ. ΜΠρΑθ 6664/2009 ΑρχΝ 2009, 717. Κουσουλής, Η κύρια παρέμβαση στην πολιτική δίκη (1987), 170. Αρβανιτάκης, Το διαδικαστικό πλαίσιο του ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, Αρμ 2011, 1461 επ., 1467.

68. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει πάντως να τηρείται η προθεσμία και οι λοιποί όροι του παραδεκτού που ισχύουν για την ανακοπή, καθώς διαφορετικά θα επήρχετο καταστρατήγηση της διάταξης του άρθρ. 152 ΠτΚ

VI. Ζητήματα διαδικασίας

1. Τρόπος άσκησης της ανακοπής

(α) Θέση του ζητήματος

Δεδομένου ότι στον ΠτΚ δεν υπάρχει ειδικότερη ρύθμιση για τον τρόπο άσκησης της ανακοπής, θα εξεταστεί κατ' αρχάς η εφαρμογή των άρθρ. 741 επ. ΚΠολΔ. Η αίτηση της εκουσίας δικαιοδοσίας ασκείται μόνο με την κατάθεση του δικογράφου στον γραμματέα του δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται (747 ΚΠολΔ), ενώ επίδοση ως στοιχείο της διαδικαστικής πράξης της άσκησης της δεν απαιτείται, ακόμα και όταν ο αιτών στρέφει το δικόγραφο κατά ορισμένου προσώπου⁶⁹ είτε λόγω νομοθετικής πρόβλεψης είτε εκουσίως. Η επίδοση στον καθ' ου αποτελεί μόνο στοιχείο του παραδεκτού της συζήτησης στις γνήσιες υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας, όπου έχει διαταχθεί η κλήτευση κατ' άρθρ. 748 §3 και 4 ΚΠολΔ.

Τα ανωτέρω δεν είναι προφανές ότι ισχύουν και στις μη γνήσιες υποθέσεις, όπως οι προκειμένες, όπου το στοιχείο της αντιδικίας οδηγεί σε άλλες σκέψεις⁷⁰. Συνεπώς, θα πρέπει αρχικά να ερευνηθεί το ζήτημα στο πλαίσιο του ΠτΚ και στη συνέχεια, εφόσον τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής δεν είναι ικανοποιητικά, να προχωρήσουμε στην αναζήτηση άλλων λύσεων στο πλαίσιο της εκουσίας δικαιοδοσίας και εν συνεχεία της αμφισβητούμενης.

(β) Η επίδραση της αντιδικίας

Στις γνήσιες υποθέσεις της εκουσίας δικαιοδοσίας δεν υπάρχει το στοιχείο της αντιδικίας. Ακόμα και όταν διατάσσεται η κλήτευση ενός τρίτου

69. Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Αρβανιτάκης) ΕρμΚΠολΔ II, (2000), άρθρ.747, αριθ. 4.

70. Έτσι, υποστηρίχθηκε ότι, επειδή η ανακοπή του άρθρου 152 ΠτΚ αποτελεί ειδικότερη μορφή της γενικής ανακοπής του άρθρ. 583 ΚΠολΔ, εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρ. 585 ΚΠολΔ (Μάζης, Εκκαθάριση, 45). Λόγω ακριβώς της εφαρμογής του άρθρ. 585 § 1 ΠτΚ, οι διατάξεις για την άσκηση της αγωγής και την εισαγωγή της για συζήτηση στο ακροατήριο εφαρμόζονται και στην ανακοπή. Πράγματι, μια τέτοια εκδοχή βρίσκει έρεισμα αφενός στο ότι οι συγκεκριμένες υποθέσεις ενέχουν το στοιχείο της αντιδικίας, αφετέρου στην διάταξη του άρθρ. 741 ΚΠολΔ. Η άποψη αυτή, είναι βέβαια κατ' αποτέλεσμα ορθή, αλλά δεν λαμβάνει υπόψη ότι οι διατάξεις του ΠτΚ και της εκουσίας δικαιοδοσίας είναι αυτές που κατά προτεραιότητα εφαρμόζονται και μόνο εφόσον αυτές δεν προσαρμόζονται στο αντικείμενο της ρύθμισης, εφαρμόζονται οι διατάξεις του γενικού μέρους του ΚΠολΔ, όπου και οι περί ανακοπής διατάξεις (741 ΚΠολΔ).

προσώπου, αυτό δεν επέχει την τυπική θέση του διαδίκου ή του αντιδίκου του αιτούντος, καθώς εν προκειμένω ο όρος «διάδικου» ερμηνεύεται με την ευρύτερη έννοια των τυπικώς μετεχόντων στην διαδικασία προσώπων⁷¹. Συνεπώς, η επίδοση της αίτησης δεν απευθύνεται κατά αντιδίκου με θέση παρόμοια με αυτή του εναγομένου και δεν επιδιώκεται η δημιουργία (βλαπτικού) δεδικασμένου ως προς το πρόσωπο αυτό⁷². Ωστόσο, στις μη γνήσιες υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας υπάρχει το στοιχείο της αντιδικίας.

Κατά κανόνα, στις υποθέσεις όπου κυριαρχεί το στοιχείο της αντιδικίας, η συμμετοχή των διαδίκων στη δίκη είναι απαραίτητη, επειδή η εκδοθησόμενη απόφαση παράγει δεσμευτικές ενέργειες γι' αυτούς (δεδικασμένο, διαπλαστική ενέργεια). Ως στοιχείο, λοιπόν, της δικαιοκρατικής διαδικασίας, η συμμετοχή τους στην δίκη πρέπει να διασφαλίζεται, ώστε προτού παραχθούν οι ανωτέρω ενέργειες, να έχουν συμμετάσχει κανονικά στη δίκη. Για να είναι τούτο εφικτό, απαιτείται η κλήτευση του καθ' ου, ώστε, αφενός να μπορεί να προσέλθει κατά τη δικάσιμο και να ασκήσει το δικαίωμα ακροάσεώς του, αφετέρου το δικαστήριο να διεξαγάγει τη δίκη κατόπιν εκατέρωθεν ακροάσεως. Στις μη γνήσιες υποθέσεις της εκουσίας δικαιοδοσίας η παρουσία του καθ' ου διασφαλίζεται καλύτερα με την υποχρεωτική κλήτευσή του με εγγυήσεις αντίστοιχες αυτών της επίδοσης της αγωγής παρά με τις εγγυήσεις επί παραλείψεως κλήτευσης του άρθρ. 748 § 3 ΚΠολΔ. Και τούτο, διότι η κλήτευση του αντιδίκου επαφίεται σε μια πρόσθετη δικαστική ενέργεια και δεν προκύπτει ευθέως από το νόμο, με ό,τι συνεπάγεται τυχόν παράλειψη διαταγής κλήτευσης, ενώ η παράλειψη επίδοσης της αγωγής συνεπάγεται ανυπόστατο αυτής⁷³. Η έννομη συνέπεια σε περίπτωση παράλειψης κλήτευσης του αντιδίκου στο πλαίσιο της γνήσιας εκουσίας δικαιοδοσίας είναι το απαράδεκτο της συζήτησης⁷⁴ ή, κατά μια άλλη (μη κρατούσα) εκδοχή, η ακυρότητα της συζήτησης κατ' άρθρ. 159 § 3 ΚΠολΔ⁷⁵, έννομη συνέπεια σαφώς λιγότερο επαχθής για τον αιτούντα από το ανυπόστατο της αγωγής - ανακοπής, σε περίπτωση που παραλείπει την κλήτευση του αντιδίκου του.

71. *Αρβανιτάκης*, Το διαδικαστικό πλαίσιο του ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, Αρμ 2011, 1461 επ., 1465.

72. *Μπέης*, ΠολΔ, τ. 17 (1991), άρθρ. 747, σ. 246

73. Βλ. *Καλαβρό*, ΠολΔ, Γενικό Μέρος II (2006) § 33, αριθ. 96, σ. 84.

74. *Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Αρβανιτάκης)*, ΕρμΚΠολΔ II (2000), άρθρ. 748, αριθ. 9.

75. ΜΠρΑθ 4986/1981, Αρμ1981, 964.

(γ) Η εξέταση του ζητήματος σε παραδείγματα παρεμφερών υποθέσεων

Σε άλλες αντίστοιχες υποθέσεις ο νόμος προβλέπει ρητά ότι η αίτηση ασκείται μεν κατά την εκουσία δικαιοδοσία, αλλά ταυτόχρονα πρέπει υποχρεωτικά να κοινοποιείται στον καθ' ου. Στην προκείμενη περίπτωση ο ΠτΚ στα άρθρ. 152 και 54 δεν περιέχει καμία τέτοια ειδική διάταξη. Το πράττει όμως σε άλλα σημεία⁷⁶.

Το ζήτημα βέβαια είναι αν η παράλειψη νομοθέτησης ρητής υποχρέωσης επίδοσης της αίτησης, ως όρου του παραδεκτού της άσκησής της, είναι ακούσια ή σκόπιμη. Ανίχνευση σχετικών με το ζήτημα σκέψεων δεν εντοπίζονται ούτε στην Αιτιολογική Έκθεση της Νομ/κης Επιτροπής ούτε στην Αιτιολογική Έκθεση του σχεδίου νόμου. Παρατηρείται βέβαια μια πρακτική του νομοθέτη, ότι σε άλλες περιπτώσεις μη γνήσιων υποθέσεων εκουσίας δικαιοδοσίας προβλέπει την επίδοση της αίτησης στον αντίδικο⁷⁷ κατά παρέκκλιση του άρθρ. 747 ΚΠολΔ. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η παράλειψη είναι σκόπιμη και ότι ο νομοθέτης εν γνώσει του ηθέλησε να ασκείται η αίτηση απλώς με την κατάθεσή της. Ωστόσο, το επιχείρημα αυτό δεν είναι ασφαλές, καθώς δεν εξετάζει με ουσιαστικά/λειτουργικά κριτήρια τη φύση της υπόθεσης και την ανάγκη ή μη της επίδοσης της ανακοπής στα παθητικώς νομιμοποιούμενα πρόσωπα.

Στο παράδειγμα των μη γνήσιων υποθέσεων εκουσίας δικαιοδοσίας του ν. 3869/2010 (ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων), όπου προβλέπεται ότι ο αιτών οφειλέτης το αργότερο μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή της αίτησης επιδίδει στους πιστωτές αντίγραφα της με ορισμό δικασίμου για τη συζήτηση της, γίνεται δεκτό από τη θεωρία ότι η επίδοση της αίτησης δεν αποτελεί στοιχείο του παραδεκτού της άσκησής της και η παράλειψη της επίδοσης έχει ως έννομη συνέπεια ότι ο μη κλητευθείς πι-

---

76. π.χ. στο άρθρ. 56 ΠτΚ (πτωχευτική ανακοπή) (πρβλ. από το προϊσχύσαν δίκαιο το άρθρ. 528 § 1 εδ. β' ΕΝ και ΠΠρΑθ 200/2005, Δ 2005, 488 με σημ. Μπέη) και στο άρθρ. 92 ΠτΚ (ανακοπή επί εκπρόθεσμης αναγγελίας). Παράλληλα, υπάρχουν και άλλες διατάξεις νόμων που προβλέπουν ρητώς την κοινοποίηση της αίτησης στον αντίδικο: Άρθρ.5 ν. 3869/2010 για τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα όπου ρητά προβλέπεται η επίδοση της αίτησης στους πιστωτές με επιμέλεια του υπερχρεωμένου. Επίσης, άρθρ. 13 § 1 ν. 2810/2000 κατά το οποίο αίτηση για την ακυρότητα της απόφασης συνεταιρισμού κοινοποιείται στον συνεταιρισμό: ΕφΛαρ 287/2010 ΕπισκΕμπΔ 2010, 845.

77. Βλ. προηγ. σημ.

στωτής δεν επηρεάζεται από την πορεία της διαδικασίας⁷⁸. Είναι εμφανές ότι κατά την ανωτέρω άποψη, παρά το γεγονός ότι εκείνη η υπόθεση είναι μη γνήσια υπόθεση εκουσίας δικαιοδοσίας, η μη κοινοποίηση της αίτησης δεν ανάγεται σε στοιχείο του υποστατού της. Τούτο δικαιολογείται μάλλον από το γεγονός ότι στην συγκεκριμένη υπόθεση του ν. 3869/2010 ο νομοθέτης προσδίδει στην εκδοθησόμενη απόφαση περιορισμένη ισχύ που απέχει από την έκταση του δεδικασμένου και της διαπλαστικής ενέργειας των αποφάσεων της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας⁷⁹.

(δ) Ιδία θέση

Στις υπό εξέταση υποθέσεις του άρθρ. 152 ΠτΚ δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις περιορισμού των ενεργειών της εκδοθησόμενης δικαστικής απόφασης, αντίστοιχες των διατάξεων του ν. 3869/2010, ούτε βεβαίως παρατηρείται κάποια τέτοια σκοπιμότητα. Το αντίθετο μάλιστα: Η απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου επί της ανακοπής του άρθρ. 152 ΠτΚ πρέπει να επιλύει τις όποιες διαφορές ταχέως και να αίρει τις εκκρεμότητες ως προς τη νομιμότητα της εκποίησης, ώστε η ικανοποίηση των πιστωτών να επέρχεται με ασφάλεια και χωρίς αιρέσεις.

Ενόψει αυτής της διαπίστωσης και δεδομένης της υφιστάμενης αντιδικίας, η άσκηση της ανακοπής με απλή κατάθεση στη γραμματεία του δικα-

---

78. Δηλ. ως προς τον μη κλητευθέντα η αίτηση θεωρείται ότι αυτός δεν εισήχθη και ότι δεν καταλαμβάνεται από τις ενέργειες της εκδοθησόμενης απόφασης: *Αρβανιτάκης*, Το διαδικαστικό πλαίσιο του ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, Αρμ 2011, 1461 επ., 1466. *Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη*, Η απόφαση διευθέτησης οφειλών κατά το ν. 3869/2010, Αρμ 2011, 1474 επ., 1477.

79. Βλ. σχετική ανάλυση *Αρβανιτάκη*, Το διαδικαστικό πλαίσιο του ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, Αρμ 2011, 1461 επ., 1470-1471. Με αφετηρία το άρθρ. 4§6 του εν λόγω νόμου νοθεύεται η παραγόμενη από την απόφαση του αρμόδιου Ειρηνοδικείου διαπλαστική ενέργεια, καθώς η ισχύς της απόφασης περιορίζεται μόνο μεταξύ των πιστωτών. Ομοίως, με αφετηρία το άρθρ. 8 § 2 διαπιστώνεται ότι ο νομοθέτης δεν συνδέει τη δικαστική κρίση του Ειρηνοδικείου ως προς την ύπαρξη ή το ύψος των αμφισβητούμενων αξιώσεων με τη δεσμευτική ισχύ του δεδικασμένου και τούτο όχι μόνο επειδή δεν θα πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρ. 331 ΚΠολΔ περί της καθ' ύλην αρμοδιότητας του δικάζοντος Ειρηνοδικείου, αλλά και διότι δύσκολα μπορεί να γίνει αντιληπτή επέκταση του δεδικασμένου ως προς τις προϋποθέσεις εφαρμογής του νέου νόμου, δηλ. την έλλειψη της πτωχευτικής ικανότητας του αιτούντος ή την χωρίς δόλο περιέλευση του αιτούντος σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής.

στηρίου που απευθύνεται, είναι προσανατολισμένη στην ex parte διαδικασία και στον σκοπό των γνήσιων υποθέσεων εκουσίας δικαιοδοσίας (δηλ. την καθοριστική λειτουργία δικαίου) που πόρρω απέχει από τον σκοπό των μη γνήσιων τέτοιων υποθέσεων (την αποκαταστατική λειτουργία του δικαίου), ο οποίος, για να πραγματοποιηθεί, απαιτεί τη μέγιστη διασφάλιση της συμμετοχής στη δίκη όλων των πλευρών. Συνεπώς, η άσκηση της ανακοπής πρέπει να γίνεται με την προβλεπόμενη στο άρθρ. 215 § 1 εδ. α' ΚΠολΔ κατάσταση και επίδοση, διαφορετικά η ανακοπή θα είναι ανυπόστατη.

2. Κατάθεση προτάσεων

(α) Η μη αναγκαία κατάθεση προτάσεων στην εκουσία δικαιοδοσία

Ένα άλλο ζήτημα που ανακύπτει (αν και όχι τόσο ευρέως στην πράξη) είναι αν πρέπει να κατατεθούν προτάσεις στη συγκεκριμένη δίκη. Αφετηρία του προβληματισμού είναι η ορθή άποψη ότι στην δίκη της εκουσίας δικαιοδοσίας ο ΚΠολΔ δεν επιβάλλει στους διαδίκους και στους λοιπούς μετέχοντες το δικονομικό βάρος προβολής των ισχυρισμών τους δια της υποβολής προτάσεων, όπως ισχύει στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία (115 § 3 ΚΠολΔ). Στη εκουσία δικαιοδοσία, εξάλλου, δεν υπάρχει τέτοιο βάρος, καθώς σε μεγάλη έκταση η διαδικασία στηρίζεται στο ανακριτικό σύστημα (744 ΚΠολΔ), ούτε είναι απαραίτητη η προσκόμιση των αποδείξεων δια της υποβολής προτάσεων, καθώς το άρθρ. 759 § 4 ΚΠολΔ προβλέπει ότι τα αποδεικτικά μέσα προσκομίζονται κατά τη συζήτηση και δεν αξιώνει ως αποκλειστικό τύπο προσκομίδης τους τις προτάσεις. Αντιθέτως, στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία κατά κανόνα οι αποδείξεις συνυποβάλλονται με τις προτάσεις (237 § 1 περ. β' ΚΠολΔ). Επίσης, οι προτάσεις δεν είναι απαραίτητες, ώστε ο αιτών να μεταβάλλει την αίτησή του, καθώς αυτό μπορεί να γίνει υπό τους όρους του άρθρ. 751 εδ. α' ΚΠολΔ και με αναφορά της μεταβολής στο ειδικό βιβλίο του άρθρ. 776 ΚΠολΔ⁸⁰.

(β) Η επίδραση του στοιχείου της αντιδικίας: Ιδία θέση

Στις μη γνήσιες υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας, όπου ουσιαστικά υπάρχει αντιδικία, η κατάθεση προτάσεων είναι επιβεβλημένη λόγω της λειτουρ-

---

80. Μπέης, ΠολΔ τ. 17 (1991), 216-217. Περάκης, Η εκουσία δικαιοδοσία στην πτώχευση εις Θέματα θεωρίας και πράξης του εμπορικού δικαίου (2004), 578 επ., 607.

γίας της αντιδικίας, η οποία παραπέμπει στην ανάγκη εκατέρωθεν ακρόασεως της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας⁸¹. Και τούτο διότι η διεξαγωγή της αντιδικίας χωρίς την έγγραφη υποβολή των ισχυρισμών, την προσκόμιση των αποδείξεων και εν τέλει χωρίς την εφαρμογή της αρχής της συγκεντρώσεως ενέχει κινδύνους στρεψοδικίας. Ως χρόνος κατάθεσης των προτάσεων και προσθηκών θα έπρεπε να νοηθεί κανονικά ο προβλεπόμενος στο άρθρ. 237 και 270 § 6 ΚΠολΔ, καθώς στα άρθρα αυτά παραπέμπει αφενός το άρθρ.741ΚΠολΔ, αφετέρου είναι αυτά που ταιριάζουν στην βασική διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, την τακτική και στην διαδικασία του Πολυμελούς Πρωτοδικείου που ενεργεί ως πτωχευτικό δικαστήριο. Ωστόσο, η λύση αυτή είναι πρακτικά ανέφικτη, καθώς η συζήτηση της ανακοπής προσδιορίζεται εντός είκοσι ημερών από την κατάθεση της αίτησης και η κλήτευση του αντιδίκου γίνεται προ δέκα (10) ημερών (άρθρ. 54§2 ΠτΚ). Συνεπώς, επειδή υπάρχει γνήσιο (ακούσιο) κενό, απομένει η ανάλογη εφαρμογή του άρθρ. 238 ΚΠολΔ (κατάθεση προτάσεων στο ακροατήριο και προσθήκη την 12^η ώρα της τρίτης εργάσιμης ημέρας στη διαδικασία του μονομελούς Πρωτοδικείου), ως η μόνη ενδεδειγμένη λύση για την κάλυψή του.

3. Ερημοδικία

Σύμφωνα με το άρθρο 754 § 1 ΚΠολΔ, αν κατά την ορισμένη για τη συζήτηση της αίτησης δικάσιμο δεν εμφανισθεί ο αιτών ή εμφανισθεί και δεν λάβει κανονικά μέρος στην συζήτηση, αυτή ματαιώνεται, ακόμη και αν παρίσταται ο τρίτος που κλητεύθηκε ή που είχε ασκήσει παρέμβαση χωρίς να κλητευθεί. Στις προκείμενες υποθέσεις όπου υπάρχει η ευχή ταχείας εκκαθάρισης της υπόθεσης (άρθρ. 152 §§ 2,4 ΠτΚ) η ρύθμιση του άρθρ. 754 § 1 ΚΠολΔ φαίνεται παράταιρη, καθώς ο ανακόπτων θα μπορεί να παρατείνει την εκκρεμοδικία για οποιαδήποτε αιτία μη προσερχόμενος στη συζήτηση και προκαλώντας με αυτόν τον τρόπο τη ματαίωσή της ακόμα και επανειλημμένως. Για την αποτροπή τέτοιων φαινομένων δικαιολογείται η εξαίρεση από τον κανόνα του άρθρου 754 § 1 ΚΠολΔ υπέρ της κατ' ουσίαν έρευνας της υποθέσεως ακόμα και ερήμην του αιτούντος⁸², εφαρμόζοντας τις δι-

---

81. Έτσι Μπέης και Περάκης, ο.π. (προηγ. σημ.)

82. Όμοια θέση για τις μη γνήσιες υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας του άρθρ. 46^α ν. 1892/1990: ΕφΑθ 4749/2009 ΕλλΔνη 2009, 1489. ΕφΑθ 423/2006, ΔΕΕ 2006, 637. ΕφΔωδ 125/2004, ΝΟΜΟΣ. Γενικά για το ζήτημα βλ. *Αρβανιτάκη*, Το διαδικαστικό πλαίσιο του ν.

ατάξεις του άρθρ. 271 και 272 όπως ισχύουν πλέον μετά την τροποποίηση που επέφεραν τα άρθρ. 29 και 30 του ν. 3994/2011.

4. Εγγραφή στα βιβλία διεκδικήσεων

Καθώς η όλη διαδικασία εξομοιώνεται σε δικονομικό επίπεδο με τον πλειστηριασμό του ΚΠολΔ (άρθρ. 151 ΠτΚ) για τα παραδεκτό της, η ανακοπή, όταν αυτή βάλλει κατά σύμβασης μεταβίβασης της επιχείρησης ή επιμέρους ακινήτου του οφειλέτη, πρέπει να εγγραφεί στο βιβλίο διεκδικήσεων της περιφέρειας όπου βρίσκεται το ακίνητο ή τα ακίνητα της επιχείρησης κατ' άρθρ. 1010 ΚΠολΔ⁸³. Ενόψει της ρύθμισης του άρθρ. 54 § 2 ΠτΚ ότι η συζήτηση της ανακοπής προσδιορίζεται εντός είκοσι ημερών από την κατάθεση και η κλήτευση του αντιδίκου λαμβάνει χώρα προ δεκαημέρου, η προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να γίνει η εγγραφή θα πρέπει να προσαρμοστεί στα ειδικότερα ως άνω δεδομένα. Έτσι, τηρουμένων των ανωτέρω προθεσμιών, εγγραφή στα βιβλία διεκδικήσεων εντός τριάντα ημερών, όπως προβλέπει το άρθρ. 1010 ΚΠολΔ δεν είναι δυνατή. Η εγγραφή αυτή θα πρέπει να έχει λάβει χώρα τουλάχιστον μέχρι την προτεραία της συζήτησης, άλλως, αν δεν τηρήθηκε η ως άνω προθεσμία προσδιορισμού σύντομης δικασίμου, θα πρέπει η προθεσμία αυτή να μην ξεπερνά την προθεσμία του άρθρ. 1010 ΚΠολΔ.

5. Άσκηση πρόσθετων λόγων ανακοπής

Όπως προελέχθη, η ανακοπή του άρθρ. 152 ΠτΚ αποτελεί ειδικότερη έκφανση του γενικού δικαιώματος ανακοπής των άρθρων 583-585 ΚΠολΔ, ώστε οι εν λόγω διατάξεις να εφαρμόζονται και επ' αυτής, στο μέτρο που δεν έρχονται σε σύγκρουση με τις ειδικότερες διατάξεις του ΠτΚ και της εκουσίας δικαιοδοσίας. Ο ΠτΚ δεν περιλαμβάνει ειδική διάταξη για την δυνατότητα υποβολής νέων λόγων ανακοπής, κάτι που εκ πρώτης όψεως είναι αναμενόμενο αν αναλογιστεί κανείς το στενό χρονικό περιθώριο εντός του

3869/2010 για τη ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, Αρμ 2011, 1461 επ., 1468-1469.

83. Μάζης, Εκκαθάριση, 45. Γέσιου-Φαίτση, Ζητήματα παραδεκτού της ανακοπής κατά της πράξεως πιστοποίησης εκπληρώσεως των υποχρεώσεων της πλειοδότης και της συμβάσεως μεταβίβασης του ενεργητικού της υπό εκκαθάριση επιχείρησης (άρθρ. 46^α ν. 1892/1990), ΔΕΕ 2001, 794 επ.

οποίου προσδιορίζεται η συζήτηση. Μάλιστα, θα έλεγε κανείς ότι, επειδή ο προσδιορισμός δικασίμου προβλέπεται πολύ σύντομος στην πραγματικότητα δεν υπάρχει χρονικό περιθώριο άσκησης πρόσθετων λόγων ανακοπής. Ωστόσο, η υποβολή τους, όσο και αν φαίνεται ως μια μάλλον θεωρητική δυνατότητα, δεν έρχεται σε αντίθεση με την διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας⁸⁴, αντιθέτως συνάδει με τον χαρακτήρα της υπόθεσης ως μη γνήσιας υπόθεσης εκουσίας δικαιοδοσίας.

Η άσκηση των πρόσθετων λόγων, εφόσον είναι ευχερής, γίνεται με αυτοτελές δικόγραφο που κατατίθεται στη γραμματεία του πρωτεύοντος δικαστηρίου και επιδίδεται στους καθ' ύλην οκτώ ημέρες πριν τη συζήτηση, αρκεί να μην έχει παραβιαστεί η προθεσμία άσκησης της ανακοπής των άρθρ. 152 § 2 ΠτΚ⁸⁵.

VII. Προσβαλλόμενες πράξεις

Με την ανακοπή του άρθρ. 152 ΠτΚ προσβάλλονται οι πράξεις της διαδικασίας εκποίησης εντός των προθεσμιών του άρθρ. 152 § 2 ΠτΚ, που, όπως αναφέρεται κατωτέρω⁸⁶, καθιερώνει ένα σύστημα σταδιακής προβολής ισχυρισμών ανάλογο των άρθρ. 934 και 935 ΚΠολΔ.

Αν και η διαδικασία εκτέλεσης διακρίνεται σε αυτήν της εκποίησης της επιχείρησης ως συνόλου και σε αυτή των επιμέρους στοιχείων του ενεργητικού (κινητών και ακινήτων ξεχωριστά), οι προσβαλλόμενες πράξεις είναι σε γενικές γραμμές ίδιες και προς ενιαία κατανόησή τους εξετάζονται από κοινού. Όπου όμως κριθεί ότι υφίσταται λόγος χωριστής εξέτασης κάποιας πράξης ή ρύθμισης, γίνεται ειδική μνεία σ' αυτή.

---

84. Το γεγονός ότι η διαδικασία αυτή δεν προβλέπει διάταξη ανάλογη του άρθρ. 585 § 2 ΚΠολΔ είναι διότι έχει ως αντικείμενο ρύθμισης τις γνήσιες υποθέσεις και όχι υποθέσεις αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας ανάλογες με αυτές που εισάγει η συγκεκριμένη ανακοπή. Εκεί όπου η εκουσία δικαιοδοσία γνωρίζει τον θεσμό της ανακοπής, δηλ. στην περίπτωση της τριτανακοπής, προβλέπει ρητώς την δυνατότητα προβολής πρόσθετων λόγων (773 § 2 ΚΠολΔ).

85. Πρβλ. τη νομολογία του Ακυρωτικού στο πλαίσιο άσκησης πρόσθετων λόγων του άρθρ. 585 § 2 ΚΠολΔ σε ανακοπή του άρθρ. 933 ΚΠολΔ όπου αξιώνεται η τήρηση και των προθεσμιών του άρθρ. 934 ΚΠολΔ διαφορετικά οι πρόσθετοι λόγοι είναι απαράδεκτοι: ΑΠ 1336/2006, ΝΟΜΟΣ. ΑΠ 1469/2005, ΝΟΜΟΣ. ΑΠ 1621/2000 ΕλλΔνη 2001, 696. Διαμαρτόπουλος, Η ανακοπή, 236, σημ. 431. Αντίθ. Μάζης, Εκκαθάριση, 47.

86. Βλ. στην παρούσα ενότητα § VIII.

1. Προσβολή της διακήρυξης (=περίληψης της άδειας εκποίησης κινητών)

Η πρώτη πράξη της διαδικασίας εκποίησης της επιχείρησης ως συνόλου αλλά και των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων είναι η διακήρυξη (άρθρ. 138 ΠτΚ και 148 ΠτΚ) και η περίληψη της άδειας εκποίησης κινητών (146 ΠτΚ).

Η διακήρυξη και στις δύο περιπτώσεις (εκποίησης επιχείρησης ως συνόλου ή ακινήτου ξεχωριστά) αλλά και η δημοσίευση της περίληψης της άδειας εκποίησης κινητών (πρόκειται για το αντίστοιχο της διακήρυξης στην εκποίηση κινητών) επιτελεί λειτουργία ανάλογη της επίδοσης στον ειρηνοδίκη της περίληψης κατασχετήριας έκθεσης (άρθρ. 999 § 3 εδ. γ' ΚΠολΔ επί ακινήτων και 960 § 2 εδ. α' ΚΠολΔ επί κινητών).

Σε σύγκριση με το άρθρ. 138 ΠτΚ στη διάταξη του άρθρ. 146 (επί εκποίησης κινητών) και 148 ΠτΚ (επί εκποίησης ακινήτων) προβλέπεται επιπροσθέτως (i) δημοσίευση της διακήρυξης της εκποίησης ακινήτου του οφειλέτη και με τοιχοκόλληση στο γραφείο του εισηγητή, η οποία επιτελεί επιπρόσθετη λειτουργία ανάλογη του άρθρ. 999 §3 εδ. ε' ΚΠολΔ (τοιχοκόλληση στο γραφείο του δήμου στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το ακίνητο) και του άρθρ. 960 § 2 εδ. β-γ' ΚΠολΔ⁸⁷, (ii) κοινοποίηση της διακήρυξης και της περίληψης της άδειας εκποίησης κινητών στους ενυπόθηκους ή ενεχυρούχους πιστωτές⁸⁸ και στο Δημόσιο είκοσι (20) τουλάχιστον ημέρες πριν τον πλειστηριασμό, η οποία επιτελεί λειτουργία ανάλογη της επίδοσης της περίληψης κατασχετήριας έκθεσης (999 § 3 εδ. α' ΚΠολΔ)⁸⁹.

---

87. Οι διατάξεις του άρθρ. 960 § 2 εδ. β-γ' ΚΠολΔ, με τα οποία προβλεπόταν διατυπώσεις δημόσιας ανακοίνωσης του πλειστηριασμού στο κοινό, ήδη καταργήθηκαν με το άρθρ. 54 §2 ν. 3994/2011.

88. Ο νόμος δεν προβλέπει ειδική προθεσμία κοινοποίησης στους εν λόγω πιστωτές της περίληψης της άδειας εκποίησης κινητών. Επειδή πρόκειται για ακούσιο κενό, σκόπιμη είναι η ανάλογη εφαρμογή του άρθρ. 148 § 4 ΠτΚ.

89. Σκοπός της ρύθμισης είναι η διασφάλιση των δικαιωμάτων των ενυπόθηκων ή ενεχυρούχων δανειστών (α) ενόψει της επερχόμενης απόσβεσης των εμπραγμάτων ασφαλειών (πρβλ. 1240 ΑΚ. Γέσιου – Φαλσιή, Δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης, ειδικό μέρος (2001), § 61, σ. 514) και (β) του ότι αυτοί ικανοποιούνται αποκλειστικά από τη ρευστοποίηση του (και όχι από την ρευστοποίηση του συνόλου της περιουσίας). Επομένως, έχουν κάθε συμφέρον να γνωρίζουν την επικείμενη εκποίηση (άρθρ. 26 §1 ΠτΚ). Επίσης, ο νόμος αποσκοπεί και στη συμμετοχή τους στον πλειστηριασμό προς επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού πλειστηριάσματος.

Ανεξαρτήτως της πιο πάνω διαφοροποίησης, με τις διατάξεις περί δημοσιεύσεων ο νόμος αποσκοπεί να καταστούν προσιτά στους ενδιαφερόμενους πλειοδότες τα προς εκποίηση περιουσιακά στοιχεία, ώστε αυτοί να είναι σε θέση να συμμετάσχουν στον πλειστηριασμό⁹⁰.

Το πραγματικό της διακήρυξης της εκποίησης της επιχείρησης ως συνόλου αποτελείται από δύο συνθετικά στοιχεία: Από τις δημοσιεύσεις του άρθρ. 138 § 2 ΠτΚ και από την πραγματοποίηση της δημοσίευσης μέσα σε ορισμένη προθεσμία (άρθρ. 138 § 1 ΠτΚ)⁹¹. Παρεμφερώς, το πραγματικό της διακήρυξης της εκποίησης των επιμέρους ακινήτων του οφειλέτη αποτελείται από τρία συνθετικά στοιχεία: Από την έκδοση της δικαστικής άδειας (άρθρ. 148 § 1 ΠτΚ), από τις δημοσιεύσεις και κοινοποιήσεις του άρθρ. 148 § 4 ΠτΚ και από την πραγματοποίηση των δημοσιεύσεων και κοινοποιήσεων σε ορισμένο χρόνο (άρθρ. 148 § 4 ΠτΚ). Ανάλογα ισχύουν και για το πραγματικό της περίληψης της άδειας εκποίησης κινητών. Αποτελείται από τρία συνθετικά στοιχεία: Την έκδοση της δικαστικής άδειας, την δημοσίευση, την τοιχοκόλληση και την κοινοποίηση της περίληψης της άδειας εκποίησης στους πιστωτές με εμπράγματα ασφάλεια σε ορισμένο χρόνο (146 § 1 ΠτΚ σε συνδυασμό με άρθρ. 77 § 3 ΠτΚ).

Επειδή σκοπός των ανωτέρω διατάξεων είναι η αντικειμενική δυνατότητα έγκαιρης γνώσης των ενδιαφερόμενων και η συμμετοχή τους στην διαδικασία του πλειστηριασμού, η παράλειψη έστω και μίας από τις προβλεπόμενες υποχρεώσεις ή η εκπρόθεσμη πραγματοποίηση έστω και μίας εξ αυτών συνεπάγεται απόλυτη ακυρότητα της πράξης (159 § 1 ΚΠολΔ) χωρίς να απαιτείται η συνδρομή του στοιχείου της βλάβης⁹². Ενόψει των ανωτέρω,

---

90. Όπως μνημονεύεται στην Αιτιολογική Έκθεση του ν.δ. 958/1971 με το οποίο εισήχθη στον ΚΠολΔ η εν λόγω υποχρέωση. Βλ. επίσης *Διαμαντόπουλο*, Η ανακοπή, 322-323.

91. Πρβλ. *Καλαβρός*, Το ανίσχυρο των διαδικαστικών πράξεων της αναγκαστικής εκτέλεσης (2010) («το ανίσχυρο των διαδικαστικών πράξεων»), 98.

92. *Καλαβρός*, Το ανίσχυρο των διαδικαστικών πράξεων, 46-47. Αντιθ. *Τσικριάς*, Ζητήματα από την επίδοση πράξεων της αναγκαστικής εκτέλεσης (2002), 253 επ., ο οποίος ειδικώς ως προς το ζήτημα της εκπρόθεσμης επίδοσης ή δημοσίευσης του άρθρ. 999 § 3 ΚΠολΔ (που ενδιαφέρει διότι εξομοιώνεται εν προκειμένω με τις δημοσιεύσεις της διακήρυξης) υποστηρίζει ότι η εκπρόθεσμη επίδοση είναι υποστατή, μπορεί όμως να ακυρωθεί με επίκληση βλάβης. Ωστόσο, ο *Καλαβρός*, με αφετηρία τις ΑΕΔ 2/1999 ΕλλΔνη 1999, 549 και ΑΠ 196/2006, ΝΟΜΟΣ προχωρά στην εξής διάκριση: Κατά κανόνα, εκπρόθεσμη δημοσίευση συνεπάγεται ανυπόστατο, αλλά σε οριακές περιπτώσεις εκπρόθεσμης δημοσίευσης για

συνάγεται ότι η διακήρυξη και η περίληψη της άδειας εκποίησης αποτελεί την προδικασία του πλειστηριασμού.

Αν ο δημόσιος πλειστηριασμός διενεργηθεί παρά την πλήρη ανυπαρξία έστω και μερικών διατυπώσεων της διακήρυξης ή της περίληψης της άδειας εκποίησης κινητών, η διεξαγωγή του είναι απόλυτα άκυρη (άρθρ. 159 § 1 ΚΠολΔ), καθώς οι ανωτέρω παραλειφθείσες διατυπώσεις αφορούν στον ουσιώδη τύπο της δημοσιότητας του πλειστηριασμού και της συμμετοχής των τρίτων⁹³ και επομένως σε ανύπαρκτη προδικασία, η οποία συμπαρασύρει την κύρια διαδικασία. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι η ακυρότητά του δεν αφορά στην διακήρυξη ή στην περίληψη της άδειας εκποίησης κινητών, ούτε στον πλειστηριασμό, αλλά στην τελευταία πράξη εκτέλεσης, που εν προκειμένω είναι, αντιστοίχως, η σύνταξη της σύμβασης μεταβίβασης της επιχείρησης (141 σε συνδυασμό με άρθρ. 151 § 1 ΠτΚ), η σύνταξη της σύμβασης μεταβίβασης του ακινήτου (151 § 2 ΠτΚ) και η πράξη παράδοσης του κινητού στον πλειοδότη. Σ' αυτή την περίπτωση η ανακοπή ασκείται επί εκποίησης της επιχείρησης ως συνόλου ή των ακινήτων εντός προθεσμίας ενενήντα ημερών από τη μεταγραφή της πράξης εξόφλησης ή εντός εξήντα ημερών επί εκποίησης κινητών από την «υπογραφή της σύμβασης μεταβίβασης», δηλ. την πράξη παράδοσης του κινητού στον πλειοδότη (152 § 2 ΠτΚ)⁹⁴.

1-2 ημέρες η σχετική διαδικαστική πράξη θα είναι απλώς άκυρη, εφόσον συντρέχει το στοιχείο της βλάβης. Αφού επιτελέστηκε ο σκοπός της δημοσίευσης (η γνώση των υποψήφιων πλειοδοτών), ενόψει και του σύντομου διαδραμόντος χρόνου, το ανυπόστατο θα ήταν ανεπιεικούς έννομη συνέπεια.

93. Αν και όρος αντίστοιχος με αυτόν του άρθρ. 995 § 4 ΚΠολΔ, εντούτοις το συμπέρασμα αυτό προκύπτει ερμηνευτικά, λόγω και του κοινού σκοπού που επιτελεί η δημοσίευση της διακήρυξης και η δημοσίευση της κατασχετήριας έκθεσης του ΚΠολΔ.

94. Πρβλ. για την ίδια αντιμετώπιση από τον ΚΠολΔ των ακυροτήτων των διατυπώσεων του άρθρ. 999 § 3 ΚΠολΔ, *Καλαβρό*, Το ανίσχυρο των διαδικαστικών πράξεων, 104. *Δι-αμαντόπουλο*, Η ανακοπή, 156 και σημ. 170 όπου και πλούσια νομολογία. Σε αντίθεση με τον ΚΠολΔ, στον ΠτΚ (στην περίπτωση εκποίησης της επιχείρησης ως συνόλου) υπάρχει η δυνατότητα να αποφευχθεί μια τέτοια εκκρεμότητα – που θα είχε ως αποτέλεσμα την πρόκληση ανασφάλειας στους πιστωτές και ενδεχόμενων επιπλοκών στην διαδικασία εκποίησης της επιχείρησης – μέσω της δίκης του άρθρ. 140 ΠτΚ, όπου το δικαστήριο, εφόσον τέτοιος ισχυρισμός προβληθεί και αυτό διαπιστώσει τις προαναφερόμενες παρατυπίες στην διακήρυξη, μπορεί να μην εγκρίνει τον πλειστηριασμό και να διατάξει επανάληψή του.

Σε αντίθεση με τις πλήρεις παραλείψεις ή εκπρόθεσμες διενέργειες των ανωτέρω διατυπώσεων της διακήρυξης ή της περίληψης της άδειας εκποίησης κινητών, σφάλματα στο περιεχόμενό της, όπως περιγράφεται στο άρθρ. 138 § 1 ΠτΚ, στο άρθρ. 148 § 3 ΠτΚ και στα άρθρ. 77 και 146 ΠτΚ αντίστοιχα, προκαλούν ακυρότητα μόνο με τη συνδρομή του στοιχείου της βλάβης⁹⁵. Και σε αυτή την περίπτωση, επειδή τα ανωτέρω ελαττώματα αφορούν στην προδικασία, τα ελαττώματα αυτά επιδρούν στην τελευταία πράξη εκτέλεσης (σύνταξη της σύμβασης μεταβίβασης της επιχείρησης ή του ακινήτου και στην πράξη παράδοσης του κινητού), ως βασιζόμενες σε άκυρο πλειστηριασμό. Τυχόν μη εμπρόθεσμη άσκηση της ανακοπής καθιστά απρόσβλητη την διακήρυξη και θεραπεύει το ελάττωμα⁹⁶.

2. Προσβολή του πλειστηριασμού

Η κύρια διαδικασία του πλειστηριασμού η οποία λαμβάνει χώρα ενώπιον του εισηγητή με δήλωση τυχόν πληρεξουσιότητας, ενσφράγιστες προσφορές και αποσφράγισή τους (επί εκποίησης της επιχείρησης ή ακινήτου αλλά με ανοικτές προσφορές επί κινητού⁹⁷) και καταβολή εγγυοδοσίας με εγγυητική επιστολή (138 § 1 περ. β' ΠτΚ) και με τραπεζική επιταγή (άρθρ. 149 ΠτΚ) αποτελεί την κύρια πράξη της διαδικασίας εκποίησης της επιχείρησης και των λοιπών στοιχείων της περιουσίας του οφειλέτη. Εφόσον εμφιλοχωρήσει ελάττωμα στην διαδικασία, π.χ. τυχόν μη καταβολή ή μη προσήκουσα καταβολή της εγγυοδοσίας⁹⁸, μη διενέργεια του πλειστηριασμού στον ορισθέντα τόπο και χρόνο⁹⁹, τυχόν πλημμέλειες στην περιγραφή του υπό εκ-

95. Καλαβρός, Το ανίσχυρο των διαδικαστικών πράξεων, 46, 104. Διαμαντόπουλος, Η ανακοπή, 277.

96. Πρβλ. Καλαβρό, Το ανίσχυρο των διαδικαστικών πράξεων, 104, σημ. 4

97. Εκτός από αυτή την ειδική διαφοροποίηση κατά τον πλειστηριασμό κινητών ακολουθείται η διαδικασία της εκποίησης ακινήτων, ενώ στην άδεια του εισηγητή ορίζεται ο χρόνος εξόφλησης του τιμήματος και παράδοσης των κινητών στον πλειοδότη (άρθρ. 146 § 2 ΠτΚ).

98. Πρβλ. Διαμαντόπουλο, Η ανακοπή, 368: Ως βλάβη νοείται όχι μόνο η οικονομική αλλά και η περιουσιακή.

99. Πρβλ. Γέσιου-Φαλτσή, Δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης, Γενικό Μέρος (1998), § 40, σελ. 608. Διαμαντόπουλο, Η ανακοπή, 382 και 385. Βλ. όμως Σοφιαλίδη, Η τύχη των εν εξελίξει αναγκαστικών πλειστηριασμών μετά τη θέση σε ισχύ του ν. 3714/2008, ΕΠολΔ 2008, 805 επ., 807: τυχόν μη νόμιμη (εξωθεσμική) αλλαγή του τόπου και του χρόνου διενέργειας του πλειστηριασμού θα συνεπάγεται απόλυτη ακυρότητα αυτού, διότι δεν θα στηρίζεται σε νόμιμη προδικασία.

ποίηση πράγματος ή των όρων της διακήρυξης ή της περίληψης άδειας εκποίησης ή στην κατακύρωση, η πράξη που προσβάλλεται είναι η σύμβαση μεταβίβασης¹⁰⁰, η οποία επέχει θέση κατακυρωτικής έκθεσης (άρθρ. 151 § 2 ΠτΚ). Επί εκποίησης κινητών, δεν είναι η σύμβαση μεταβίβασης, που προσβάλλεται, αλλά η πράξη παράδοσης του εκποιηθέντος κινητού¹⁰¹.

3. Ο επαναληπτικός δημόσιος πλειστηριασμός

Ο επαναληπτικός δημόσιος πλειστηριασμός, όπως προβλέπεται στο άρθρ. 144 και στο άρθρ. 150 ΚΠολΔ αντίστοιχα, διεξάγεται εφόσον δεν λάβει χώρα κατακύρωση στον πλειοδότη ή αν στον πρώτο δημόσιο πλειστηριασμό δεν υπεβλήθη καμία νομότυπη προσφορά. Η διεξαγωγή του λαμβάνει χώρα με τις ίδιες διατυπώσεις και έχει τα ίδια αποτελέσματα που ορίζονται στις διατάξεις του πλειστηριασμού. Συνεπώς, εφόσον επαναλαμβάνεται η διαδικασία, όπως και επί του αρχικού πλειστηριασμού, η διακήρυξη και ο πλειστηριασμός προσβάλλεται με τον ίδιο τρόπο που προσβάλλονται οι πράξεις αυτές στο πλαίσιο του αρχικού πλειστηριασμού.

---

100. Στο πλαίσιο της αναγκαστικής εκτέλεσης η κατακύρωση ενσωματώνεται σε μία πράξη, στην συντασσόμενη από τον υπάλληλο του πλειστηριασμού έκθεση πλειστηριασμού και κατακύρωσης, μη προβλεπόμενης της σύναψης σύμβασης μεταβίβασης με τον υπερθεματιστή. Αντιθέτως, στο πλαίσιο του πλειστηριασμού του ΠτΚ μεταξύ της έκθεσης του εισηγητή (ή της απόφασης του πτωχευτικού δικαστηρίου κατ' άρθρ. 140 ΠτΚ επί εκποίησης επιχείρησης) και της πράξης εξόφλησης (= περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης) παρεμβάλλεται η σύμβαση μεταβίβασης. Δεδομένου ότι η κατακύρωση δεν ολοκληρώνεται με την ως άνω δικαστική απόφαση ή την έκθεση του εισηγητή, αλλά με τη σύμβαση μεταβίβασης, η έκθεση του εισηγητή ή η δικαστική απόφαση δεν έχει αυτοτέλεια αλλά προπαρασκευάζει την κατακύρωση που επέρχεται δια της μεταβιβαστικής σύμβασης. Έτσι, η πράξη που πρέπει να θεωρηθεί ως προσβαλλόμενη είναι η μεταβιβαστική σύμβαση.

101. Εύστοχη η παρατήρηση του Μάζη, Εκκαθάριση, 59, σημ. 86 ότι η διάταξη δεν κυριολογεί απολύτως, καθώς σε πλειστηριασμό κινητού δεν εκδίδεται περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης, όπως στα ακίνητα, αλλά μόνο έκθεση πλειστηριασμού και κατακύρωσης σύμφωνα με το άρθρ. 965 ΚΠολΔ, η δε μετάθεση της κυριότητας συντελείται με την παράδοση του κατακυρωθέντος πράγματος στον πλειοδότη, εφόσον προηγουμένως αυτός καταβάλει το ποσό του πλειστηριασμού. Στην προκείμενη περίπτωση, επειδή δεν είναι προσβλητή η πράξη εξόφλησης (ως επέχουσα θέση περίληψης κατακυρωτικής έκθεσης) (βλ. στην παρούσα ενότητα § VII5.(β) κατωτέρω), προσβάλλεται η πράξη παράδοσης του εκποιηθέντος κινητού.

4. Η σύνταξη της σύμβασης μεταβίβασης.

Η σύνταξη της σύμβασης μεταβίβασης της επιχείρησης (141 ΠτΚ) και του ακινήτου (149 § 2 εδ β' σε συνδυασμό με 152 § 2 ΠτΚ) επέχει θέση τελεσιδικής κατακύρωσης και αποτελεί την πράξη εκτέλεσης με την οποία ολοκληρώνεται η διαδικασία του δημόσιου πλειστηριασμού. Στα κινητά, όπως ήδη αναφέρθηκε, η πράξη αυτή είναι η πράξη παράδοσης της νομής του κινητού και επομένως μεταβίβασής του. Οι ανωτέρω πράξεις προσβάλλονται όταν έχει ελαττώματα η προδικασία ή η κύρια διαδικασία του πλειστηριασμού.

5. Η πράξη εξόφλησεως ή μερικής εξόφλησεως και πιστοποίησης: Το ζήτημα της αυτοτελούς προσβολής της

(α) Πότε η πράξη εξόφλησης επέχει θέση περίληψης κατακυρωτικής έκθεσης;

Η πράξη εξόφλησης ή μερικής εξόφλησης και πιστοποίησης ότι τηρήθηκαν οι όροι που συμφωνήθηκαν για την εξασφάλιση της καταβολής του υπόλοιπου τιμήματος, επέχει θέση περίληψης έκθεσης κατακύρωσης του άρθρου 1005 ΚΠολΔ, επί της οποίας εφαρμόζονται αναλόγως όσα ισχύουν γ' αυτή (151§1 ΠτΚ).

Παρατηρείται όμως ότι στην εκποίηση της επιχείρησης ως συνόλου μεταξύ των διατάξεων των άρθρ. 143 § 3 ΠτΚ από τη μία και 151 και 152 § 2 ΠτΚ από την άλλη, παρατηρείται η εξής κανονιστική αντινομία: Η μεν πρώτη προβλέπει ότι οι έννομες συνέπειες της καταβολής του πλειστηριάσματος επί εκποίησης επιχείρησης κατ' άρθρ. 1005 ΚΠολΔ (παράδοση περίληψης κατακυρωτικής έκθεσης, μεταβίβαση υπό την αίρεση της μεταγραφής, απόσβεση των βαρών επί του ακινήτου) επέρχονται με την ολοσχερή καταβολή του πλειστηριάσματος από τον πλειοδότη. Οι δεύτερες όμως προβλέπουν ότι θέση περίληψης έκθεσης κατακύρωσης επέχει η πράξη όχι μόνο ολοσχερούς, αλλά και μερικής εξόφλησης. Αντιθέτως η ανωτέρω κανονιστική αντινομία δεν παρατηρείται επί εκποίησης ακινήτου και κινητού, καθώς η διάταξη του άρθρ. 151 § 2 ΠτΚ προβλέπει ότι μόνο η πράξη εξόφλησης του τιμήματος επέχει θέση περίληψης κατακυρωτικής έκθεσης. Για λόγους ασφάλειας των πτωχευτικών πιστωτών και ομοιόμορφης αντιμετώπισης, οι έννομες συνέπειες του άρθρ. 1005 ΚΠολΔ πρέπει σε όλες τις περιπτώσεις

να επέρχονται μόνο με την ολοσχερή εξόφληση του τιμήματος¹⁰². Συνεπώς, σύμφωνα με την ανωτέρω εκδοχή, ως περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης θα πρέπει να νοείται μόνο η πράξη ολοσχερούς εξόφλησης¹⁰³

(β) Η διχογνωμία ως προς την προσβολή της περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης

Η πράξη (ολοσχερούς) εξόφλησης, ως επέχουσα θέση περίληψης της κατακυρωτικής έκθεσης (151§ 2 ΠτΚ), είναι τίτλος εκτελεστός υπέρ του πλειοδότη κατά των παθητικά νομιμοποιούμενων προσώπων του άρθρ. 1005 § 2 ΚΠολΔ, όταν αρνούνται την απόδοση ακινήτου της επιχείρησης ή ακινήτου που εκποιήθηκε χωριστά¹⁰⁴. Το αν η περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης συνιστά ιδιαίτερη και αυτοτελώς προσβαλλόμενη πράξη εκτέλεσης αποτέλεσε αντικείμενο αντιπαράθεσης. Η μέχρι πρότινος παγιωμένη νομολογία¹⁰⁵ είχε υιοθετήσει την καταφατική άποψη επί του ζητήματος με απο-

---

102. *Περάκης*, ΠτΔ (2010), 375. Για το ότι τις έννομες συνέπειες του άρθρ. 1005 ΚΠολΔ επιφέρει μόνο η πράξη ολοσχερούς εξόφλησης βλ. και *Κοτσίρη*, ΠτΔ (2011), § 514, αριθ. 45, σ. 687. Αντιθ. *Μάζης*, Εκκαθάριση, 35-36 ο οποίος επί εκποίησης της επιχείρησης θεωρεί ότι αρκεί η μερική εξόφληση και η πιστοποίηση της τήρησης των συμφωνηθέντων όρων εξασφάλισης.

103. Η αποδοχή της ανωτέρω θέσης έχει μεγάλη πρακτική σημασία, διότι τυχόν έκδοση πράξης μερικής εξόφλησης και πιστοποίησης είναι παράτυπη, δεν επέχει θέση περίληψης κατακυρωτικής έκθεσης και δεν μπορεί να αποτελέσει νόμιμο τίτλο έναρξης αναγκαστικής εκτέλεσης δυνάμει του άρθρ. 1005 ΚΠολΔ: Βλ. συναφή προβληματισμό της *Πίμου*, Η άμυνα του καθ' ου η εκτέλεση κατά της περίληψης της κατακυρωτικής έκθεσης ακινήτου, ΕΠολΔ 2010, 799 επ.

104. Η διαδικασία αυτή είναι νέα αναγκαστική εκτέλεση ανεξάρτητη από εκείνη που οδήγησε στον πλειστηριασμό και απαιτεί την τήρηση όλων των νομίμων προϋποθέσεων (918, 924, 926, 927 ΚΠολΔ). Το άρθρ. 1005 §2 εδ. β' ΚΠολΔ με την παραπομπή στο άρθρο 947 ΚΠολΔ, αναφέρεται στην αυτονόητη δυνατότητα του υπερθεματιστή να ασκήσει αγωγή κατ' εκείνου που τυχόν διαταράσσει τη νομή του (939 ΑΚ) ή προσβάλλει την κυριότητά του (1106 ΑΚ) και να ζητήσει από το δικαστήριο να διατάξει την παύση της προσβολής και την παράλειψή της στο μέλλον, απειλώντας κατά του παραβάτη χρηματική ποινή η προσωπική κράτηση: ΜΠρΒερ 15/1999, Αρμ 1999, 731. Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-*Νικολόπουλος*), ΕρμΚΠολΔ II (2000), άρθρ. 1005, αριθ. 6.

105. ΑΠ 1685/2005 ΝοΒ 2006, 411. ΑΠ 659/2005, ΕλλΔνη 2005, 1088 = Δ 2006, 589 με αντιθ. παρατ. *Μπέη*. ΑΠ 1083/1994 ΕλλΔνη 1996, 113. ΕφΑθ 1433/2007, ΕφΑΔ 2008, 235 με παρατ. *Απαλαγάκη*.

τέλεσμα εν προκειμένω η πράξη εξόφλησης, πέρα της ιδιότητάς της ως τίτλου μεταβίβασης της κυριότητας, να προσβάλλεται αυτοτελώς. Η άποψη αυτή επάγεται σημαντικά πρακτικά αποτελέσματα. Ως διαδικαστική πράξη της εκτέλεσης, η περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης (εν προκειμένω η πράξη εξόφλησης) υπόκειται στον κανόνα των δικονομικών ακυροτήτων και η προσβολή της επιχειρείται παραδεκτά με την ανακοπή του άρθρ. 152 ΠτΚ μέσα στην προθεσμία του άρθρ. 151 § 2 ΠτΚ (εντός ενενήντα ημερών από τη μεταγραφή της επί μεταβίβασης ακινήτου ή εξήντα ημερών από την παράδοση των κινητών «υπογραφής της σύμβασης μεταβίβασης»). Αν η ως άνω προθεσμία παρέλθει άπρακτη, η περίληψη καθίσταται απρόσβλητη και παράγει όλες τις έννομες συνέπειές της¹⁰⁶.

Πειστικότερη φαίνεται η αντίθετη άποψη, δηλ. ότι η περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης δεν αποτελεί αυτοτελή διαδικαστική πράξη στο πλαίσιο του διενεργούμενου πλειστηριασμού, καθώς εκδίδεται με αποκλειστικό σκοπό να παράσχει στον πλειοδότη τον αναγκαίο για την κτήση της κυριότητας τίτλο. Οι συνέπειες της περίληψης επέρχονται στο πεδίο του ουσιαστικού δικαίου, ενώ στο πεδίο του δικονομικού δικαίου η ενέργειά της περιορίζεται στην αναγωγή της σε τίτλο εκτελεστό υπέρ του πλειοδότη κατά των παθητικά νομιμοποιούμενων προσώπων του άρθρ. 1005 § 2 ΚΠολΔ (όταν αρνούνται την απόδοση ακινήτου¹⁰⁷). Συνεπώς, τα ελαττώματά της δεν αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο των άρθρ. 159 επ. ΚΠολΔ¹⁰⁸ αλλά στο πεδίο

106. Για να αποφευχθεί αυτό το ενδεχόμενο είναι δυνατή η σώρευση στο ίδιο δικόγραφο τόσο της ανακοπής κατά του πλειστηριασμού (εφόσον γίνει δεκτή η άποψη ότι χωρεί στην συγκεκριμένη περίπτωση) όσο και κατά της περίληψης σύμφωνα με το άρθρ. 69 § 1 περ. δ' ΚΠολΔ: ΕφΑθ 6499/2007, Δ 2008, 859. ΕφΠειρ 259/2007 Αρμ 2009, 998 με παρατ. *Μακρογιάννη*. ΜΠρΔραμ 64/1999 Αρμ 2000, 1410. *Πίμου*, Η άμυνα του καθ' ου η εκτέλεση κατά της περίληψης της κατακυρωτικής έκθεσης ακινήτου, ΕΠολΔ 2010, 799 επ., 801.

107. *Μητσόπουλος*, Προσβολή της περίληψης της κατακυρωτικής έκθεσης. Ανεπίτρεπτη εκχώρηση του δικαιώματος του υπερθεματιστή. Τόκοι υπερημερίας επί του πλειστηριάσματος (Γνμδ.), ΕλλΔνη 1993, 532 επ., 533. *Μπέης*, Ουσιαστικές και δικονομικές έννομες συνέπειες που απορρέουν από τον ορθό προσδιορισμό της νομικής φύσης της περίληψης της κατακυρωτικής έκθεσης ακινήτου, Δ 1994, 996 επ., 1002 επ. *Απαλαγάκη*, Προϋποθέσεις και λειτουργία της επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση κατά την ακύρωση της αναγκαστικής εκτελέσεως (άρθρ. 940 § 3 ΚΠολΔ), ΕλλΔνη 2003, 660 επ., 664. *Τσικρικάς*, Προσβολή περιλήψεως κατακυρωτικής εκθέσεως, που χορηγήθηκε παράνομα, Δ 1996, 981 επ., 983.

108. Η μεταγραφή της περίληψης της κατακυρωτικής έκθεσης αποτελεί αφετηριακό γεγονός της 90νθήμερης – στην εξεταζόμενη περίπτωση – προθεσμίας για την προσβολή της

του ουσιαστικού δικαίου, με αποτέλεσμα να μην είναι νοητή ιδιαίτερη προσβολή της με ανακοπή, αλλά με αναγνώριση της επελεύσεως των αποτελεσμάτων της είτε με αναγνωριστική αγωγή είτε με ένσταση¹⁰⁹. Έρεισμα στην άποψη περί αυτοδίκαιης ακυρότητας στο πεδίο του ουσιαστικού δικαίου και άσκησης αναγνωριστικής αγωγής δίδει η ΑΠ 2233/2009¹¹⁰. Η άποψη αυτή, ως ορθότερη, θα έχει σημαντικά πρακτικά αποτελέσματα και στο υπό συζήτηση θέμα, αφού κάλλιστα μπορεί να εφαρμοστεί στις προκείμενες υποθέσεις. Η τυχόν ακύρωση του πλειστηριασμού στο πλαίσιο ανακοπής του

τελευταίας πράξης εκτέλεσης, δηλ. της έκθεσης πλειστηριασμού και κατακύρωσης προς την οποία είναι άσχετη η υπό ορισμένους όρους εκδιδόμενη περίληψη ως προς την οποία ευλόγως δεν καθιερώνεται προθεσμία: Διαμαντόπουλος, Πότε η περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης δεν προσβάλλεται με ανακοπή του άρθρ. 933 ΚΠολΔ. Η επάνοδος της νομολογίας στην ορθή κατεύθυνση, ΝοΒ 2011, 898 επ., 901.

109. Μητσόπουλος, Προσβολή της περίληψης της κατακυρωτικής έκθεσης. Ανεπίτρεπτη εκχώρηση του δικαιώματος του υπερθεματιστή. Τόκοι υπερημερίας επί του πλειστηριάματος (γνμδ.), ΕλλΔνη 1993, 532 επ., 534. Μπέης, Η περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης ως τίτλος μεταγραφής, Δ 1995, 599 επ., 609. Διαμαντόπουλος, Πότε η περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης δεν προσβάλλεται με ανακοπή του άρθρ. 933 ΚΠολΔ. Η επάνοδος της νομολογίας στην ορθή κατεύθυνση, ΝοΒ 2011, 898 επ., 901. Πίψου, Η άμυνα του καθ' ου η εκτέλεση κατά της περίληψης της κατακυρωτικής έκθεσης ακινήτου, ΕΠολΔ 2010, 799 επ., 811 και 800 με περαιτέρω παραπομπές στη σημ. 3. Σοφιαλίδης, Δικονομική ακυρότητα (1991), 258. Μάζης, Νομική φύση περίληψης κατακυρωτικής έκθεσης, Αρμ 1993, 679 επ., 686.

110. ΕφΑΔ 2010, 590 = ΝοΒ 2011, 953: «(...) αν ο πλειστηριασμός ακινήτου ακυρωθεί με τελεσίδικη δικαστική απόφαση, τότε είναι άκυρη η μεταβίβαση της κυριότητας του ακινήτου στον υπερθεματιστή (ΑΠ 1773/2007) και η περίληψη κατακυρωτικής εκθέσεως ως τίτλος μετάθεσης, διά μεταγραφής, κυριότητας ουδέν αποτέλεσμα επάγεται, χωρίς να απαιτείται συμπροσβολή και συνακύρωσή της με την ακύρωση της διαδικασίας του πλειστηριασμού. Τουτό διότι η περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης στην εν λόγω περίπτωση δεν αποτελεί διαδικαστική εκτελεστική πράξη στα πλαίσια του διενεργημένου πλειστηριασμού, αλλά ενεργεί στο πλαίσιο του ουσιαστικού δικαίου, σύμφωνα με τους κανόνες του οποίου, όταν η αιτία στην οποία στηρίζεται η μεταβίβαση πράγματος είναι άκυρη ή ακυρωθεί μεταγενεστέρως, επηρεάζεται αντιστοίχως και η μεταβίβαση (...) Με την τελεσίδικη ακύρωση της διαδικασίας του πλειστηριασμού και της κατακύρωσης έληξε η νόμιμη αιτία της μεταβίβασης του κατασχεθέντος ακινήτου και, συνεπώς, η περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης, ως τίτλος μετάθεσης της κυριότητας αυτού, στερείται πλέον έννομων συνπειών. Κατ' ακολουθίαν, μετά την (τελεσίδικη) ακύρωση του πλειστηριασμού, το πλειστηριασθέν πράγμα ανήκει πλέον στον καθ' ου η εκτέλεση και, συνεπώς, η κρινόμενη αναγνωριστική κυριότητας αγωγή του κατά του υπερθεματιστή, ο οποίος, κατά τα δεκτά γενόμενα από την προσβαλλόμενη απόφαση, αμφισβητεί το δικαίωμα κυριότητάς του στο επίδικο ακίνητο, είναι νόμιμη.»

άρθρ. 152 ΠτΚ θα συνεπάγεται αυτοδίκαιη ακυρότητα της πράξης εξόφλησης (που εξομοιώνεται νομοθετικά με περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης των 151 § 2 ΠτΚ και 1005 ΚΠολΔ) ως εκτελεστού τίτλου, ενώ η παράλειψη προσβολής της με ανακοπή δεν θα την καθιστά απρόσβλητη κατά το άρθρ. 152 § 2 ΠτΚ. Πράγματι, αφού η πράξη εξόφλησης δεν είναι τίποτε άλλο, παρά η έγγραφη επιβεβαίωση προς τον πλειοδότη της έκθεσης του πλειστηριασμού και της κατακύρωσης, δεν συνιστά αυτοτελή πράξη εκτέλεσης. Επομένως, στην περίπτωση που εκδοθεί παράνομα πράξη εξόφλησης (αν και π.χ. δεν έχει λάβει χώρα ολοσχερής εξόφληση του τιμήματος) ή χορηγηθεί πράξη μερικής εξόφλησης με ή και χωρίς πράξη πιστοποίησης και μεταγραφεί, η πράξη αυτή δεν επιφέρει τη μετάθεση της κυριότητας στον πλειοδότη και νομιμοποιεί τον οφειλέτη, δια του συνδίκου¹¹¹, αλλά και κάθε ενεργητικώς νομιμοποιούμενο πιστωτή με αναγνωριστική αγωγή προς το πτωχευτικό δικαστήριο, ως το δικαστήριο που δικάζει διαφορά που αναφύεται από την πτώχευση (53 ΠτΚ) με την διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας που θα προσαρμοστεί αναλόγως στην περίπτωση (άρθρ. 741 ΚΠολΔ), να ζητήσει να αναγνωριστεί ότι δεν έχουν επέλθει οι σχετικές έννομες συνέπειες του άρθρ. 1005 ΚΠολΔ¹¹².

Παράλληλα, επειδή ο ΠτΚ δεν περιλαμβάνει διάταξη που να προβλέπει τι γίνεται σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των όρων της σύμβασης, ο αναπλειστηριασμός κατ' εφαρμογή των άρθρ. 1005 §4 δεν πρέπει να αποκλείεται, κατάλληλα προσαρμοσμένος στην διαδικασία συλλογικής εκτέλεσης του ΠτΚ, εφόσον βέβαια η κατάρπωση των εγγυήσεων που έχουν παρασχεθεί από τον πλειοδότη, δεν καλύπτει το πλειστηρίασμα (138 § 1 εδ. β' ΠτΚ- επί εκποίησης της επιχείρησης ως συνόλου- ή 149 § 1 εδ. β' ΠτΚ- επί εκποίησης κινητών και ακινήτων χωριστά- σε αμφότερες τις περιπτώσεις σε συνδυασμό με 965 § 5 και 6 ΚΠολΔ).

Στην παρεμφερή περίπτωση που η πράξη εξόφλησης χορηγήθηκε νόμιμα αλλά εν συνεχεία ακυρώνεται ο πλειστηριασμός με τελεσίδικη απόφαση, καθίσταται νομικά ελαττωματική η μεταβίβαση της επιχείρησης στον πλειοδότη και ο οφειλέτης δεν έχει χάσει την κυριότητά του. Τότε, ο μεν οφει-

---

111. ή τον ίδιο, εφόσον ο σύνδικος αδρανεύει (17 § 4 ΠτΚ).

112. Ομοίως έννομο συμφέρον δικαστικής αναγνώρισης ότι δεν έχουν επέλθει τα αποτελέσματα της § 3 του άρθρ. 1005 ΚΠολΔ έχει ο ενυπόθηκος ή προσημειούχος δανειστής ή ο κατασχών (1005 § 3 ΚΠολΔ).

λέτης αποκτά αξίωση για απόδοση της επιχείρησης ή του πράγματος, ως κατεχόμενου από τον πλειοδότη χωρίς νόμιμη αιτία¹¹³, ο δε πλειοδότης αξίωση κατά του συνδίκου για επιστροφή του καταβληθέντος τιμήματος – πλειστηριάσματος, ως καταβληθέντος χωρίς νόμιμη αιτία.

VIII. Σύστημα σταδιακής προβολής ισχυρισμών κατά το πρότυπο του ΚΠολΔ

Το άρθρ. 152 § 2 ΠτΚ προβλέπει ένα σύστημα σταδιακής προσβολής των πράξεων εκτέλεσης παρεμφερές του συστήματος που εισάγουν τα άρθρ. 934 και 935 ΚΠολΔ, προσαρμοσμένο όμως στην διαδικασία εκποίησης του ΠτΚ¹¹⁴.

Δεδομένου ότι η ακυρότητα των πράξεων εκτέλεσης απαγγέλλεται μόνο δικαστικώς, η μη εμπρόθεσμη προσβολή μιας πράξης εκτέλεσης ή η απόρριψη τυχόν ασκηθείσας ανακοπής καθιστά απρόσβλητες τις πράξεις του προηγούμενου σταδίου με αποτέλεσμα το ελάττωμά τους να μην επιδρά στο κύρος των μεταγενέστερων πράξεων¹¹⁵.

Ως γνωστόν, στο πλαίσιο του αναγκαστικού πλειστηριασμού του ΚΠολΔ δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι ελαττώματα στην προδικασία και στην κύρια διαδικασία του πλειστηριασμού επηρεάζουν τη νομιμότητά του. Έτσι, ενώ ελαττώματα της κύριας διαδικασίας του πλειστηριασμού προσβάλλονται μέσα στην προθεσμία του άρθρ. 934 §1 εδ. γ' ΚΠολΔ, η προθεσμία προσβολής ελαττωμάτων της προδικασίας διαφέρει: ελαττώματα που υπόκεινται σε ακύρωση με συνδρομή του στοιχείου της βλάβης προσβάλλονται μέσα στην προθεσμία του άρθρ. 934 § 1 εδ. β' ΚΠολΔ, ενώ ελαττώματα που επάγονται απόλυτη ακυρότητα προσβάλλονται μέσα στην προθεσμία του άρθρ. 934 § 1 εδ. γ' ΚΠολΔ¹¹⁶.

---

113. ΑΠ 1773/2007, ΝΟΜΟΣ. Πίψου, Η άμυνα του καθ' ου η εκτέλεση κατά της περίληψης της κατακυρωτικής έκθεσης ακινήτου, ΕΠολΔ 2010, 799 επ., 808.

114. Πρβλ. ΑιτΕκθΠτΚ, ΚΝοΒ 2007, 1553 επ., 1579 (υπό άρθρ. 152): «Εισάγεται και εδώ το σύστημα του ΚΠολΔ της προσβολής των κατ' ιδίαν πράξεων εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας, που ενεργήθηκαν είτε με την εκποίηση της περιουσίας του οφειλέτη ως συνόλου, είτε με την εκποίηση των κατ' ιδίαν στοιχείων της».

115. Ενδεικτικά βλ. ΟΛΑΠ 6/2005 ΕλλΔνη 2005, 691. ΑΠ 37/2009 ΕΠολΔ 2009, 250. ΑΠ 1538/2008, ΝΟΜΟΣ.

116. Γέσιου-Φαλτσή, Δίκαιο αναγκαστικής εκτελέσεως, Γενικό Μέρος (1998), § 40, σ. 609. Πρβλ. επίσης Καλαβρό, το ανίσχυρο των διαδικαστικών πράξεων, 104.

Λόγω της συγγενούς λειτουργίας και του παρόμοιου σκοπού του δημόσιου πλειστηριασμού του ΠτΚ με τη λειτουργία και τον σκοπό του αναγκαστικού πλειστηριασμού του ΚΠολΔ, οι ανωτέρω θέσεις της νομολογίας στο πλαίσιο του ΚΠολΔ, κάλλιστα μπορούν να υιοθετηθούν και κατά την εφαρμογή του άρθρ. 152§ 2 ΠτΚ.

Ειδικότερα, επί ανακοπής κατά της κύριας διαδικασίας πλειστηριασμού είτε της επιχείρησης ως συνόλου είτε των κατ' ιδίαν περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη (κινητών ή ακινήτων), η ανακοπή πρέπει να ασκηθεί εντός ενενήντα ημερών από τη μεταγραφή της πράξης εξόφλησης (όταν προσβάλλεται η διαδικασία πλειστηριασμού της επιχείρησης ως συνόλου ή των επιμέρους ακινήτων του οφειλέτη) και εντός εξήντα ημερών από την υπογραφή της σύμβασης μεταβίβασης (όταν προσβάλλεται η διαδικασία πλειστηριασμού επιμέρους κινητών του οφειλέτη). Εντός των ίδιων ως άνω προθεσμιών πρέπει να ασκηθεί η ανακοπή και όταν έχει υπάρξει ουσιώδης ελάττωμα στην προδικασία του πλειστηριασμού (άρθρ. 138, 148 και 146 σε συνδυασμό με άρθρ. 77 ΠτΚ) που συντρέχει χωρίς επίκληση του στοιχείου της βλάβης (άρθρ. 159 § 1 ΚΠολΔ).

Εξ αντιδιαστολής, επί ανακοπής με την οποία προσβάλλεται προδικασία του πλειστηριασμού για ελάττωμα για το οποίο απαιτείται συνδρομή του στοιχείου της βλάβης (159 § 3 ΚΠολΔ), η πράξη αυτή της προδικασίας (δικήρυσξη ή περίληψη άδειας εκποίησης κινητού) ανακόπτεται εντός δεκαπέντε ημερών από την ολοκλήρωσή της.

Η διάταξη του άρθρ. 152 § 2 ΠτΚ δεν αναφέρει αν είναι δυνατή η προσβολή ελαττώματος της περίληψης της άδειας εκποίησης κινητών του οφειλέτη κατ' άρθρ. 159 § 3 ΚΠολΔ μετά την μεταβίβαση στον πλειοδότη της κυριότητας του πράγματος. Και τούτο διότι, ενώ προβλέπει ρητώς ότι δεν μπορεί να ασκηθεί ανακοπή μετά τη μεταγραφή της περίληψης της πράξης εξόφλησης στα ακίνητα, δεν προβλέπει ότι δεν μπορεί να ασκηθεί μετά την πράξη παράδοσης των κινητών (146 § 2 ΠτΚ). Για την ταυτότητα του νομικού λόγου, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν είναι δυνατή η προσβολή ελαττώματος της περίληψης άδειας εκποίησης κινητών του οφειλέτη (κατ' άρθρ. 159 § 3 ΚΠολΔ) μετά την μεταβίβαση στον πλειοδότη της κυριότητας. Είναι, όμως, δυνατή η προσβολή της περίληψης της άδειας εκποίησης, εφόσον η μεταβίβαση αυτή βασίζεται σε απόλυτη ακυρότητα της προδικασίας και ακυρότητα της κύριας διαδικασίας του πλειστηριασμού.

Από την όλη οικονομία του άρθρ. 152 §2 ΠτΚ προκύπτει ότι πράξη (π.χ. η διακήρυξη) που δεν προσβλήθηκε καθόλου ή δεν προσβλήθηκε εμπρόθεσμα θεραπεύεται και δεν μπορεί να προσβληθεί σε μεταγενέστερο στάδιο. Δεν ισχύει το ίδιο για τα ελαττώματα της προδικασίας και της κύριας διαδικασίας που επηρεάζουν το κύρος της μεταβίβασης λόγω απόλυτης ακυρότητας (159 § 1 ΚΠολΔ). Αν αυτές δεν έχουν προσβληθεί μέσα σε δεκαπέντε ημέρες, συνεχίζουν να πάσχουν και μπορούν να προσβληθούν μέσα στην εξαιρετική προθεσμία του 152 § 2 ΠτΚ. Εφόσον και τότε δεν προσβληθούν, ο πλειστηριασμός και η στηριζόμενη σε αυτόν μεταβίβαση καθίστανται πλέον απρόσβλητοι.

Σε περίπτωση που έχει ασκηθεί όμως ανακοπή κατά πράξης της προδικασίας με επίκληση του στοιχείου της βλάβης (επί της οποίας βεβαίως δεν έχει εκδοθεί ακόμα τελεσίδικη¹¹⁷ απόφαση), για να επέλθει ακύρωση του πλειστηριασμού, απαιτείται επιπλέον η εμπρόθεσμη προσβολή και των επόμενων πράξεων¹¹⁸ είτε αυτοτελώς είτε με τη σώρευση στο ίδιο δικόγραφο ανακοπής και κατά της αμέσως επόμενης πράξης προληπτικά (69 § 1 περ. δ' ΚΠολΔ).

IX. Το χρονικό σημείο επέλευσης των αποτελεσμάτων της ακύρωσης

Κατά το νόμο, η άσκηση της ανακοπής και η προθεσμία αυτής δεν αναστέλλουν την περαιτέρω διαδικασία της εκκαθάρισης, εκτός αν ο εισηγητής διατάξει την αναστολή της (152 § 3 ΠτΚ). Έτσι στην περίπτωση άσκησης της ανακοπής και απόρριψής της σε πρώτο βαθμό, η διαδικασία, εφόσον προηγουμένως δεν έχει ανασταλεί, συνεχίζεται κανονικά και εισέρχεται στο στάδιο της σύνταξης του πίνακα διανομής.

Αν όμως το πτωχευτικό δικαστήριο ακυρώσει την πράξη εκτέλεσης, τα αποτελέσματα της (οριστικής) απόφασης επέρχονται από και δια της δημοσιεύσεώς της (πρβλ. 763 § 1ΚΠολΔ)¹¹⁹. Η λύση αυτή βέβαια ενέχει κινδύνους: ενδέχεται η οριστική απόφαση που κηρύσσει την ακυρότητα να ανα-

117. Βλ. στην παρούσα ενότητα § IX κατωτέρω.

118. π.χ. επί μεταβίβασης της επιχείρησης ως συνόλου ή των επιμέρους ακινήτων η προσβολή και της συμβολαιογραφικής σύμβασης μεταβίβασης. Επί μεταβίβασης επιμέρους κινητών, και της πράξης παράδοσης - μεταβίβασης. Πρβλ. στο πλαίσιο του ΚΠολΔ: ΑΠ 909/2006, ΕλλΔνη 2009, 137. ΑΠ 893/1983, ΕΕΝ 1984, 354.

119. Παρόμοιος προβληματισμός ανακύπτει και στο πλαίσιο της αναγκαστικής εκτέλεσης λόγω της διάταξης του άρθρ. 937 § 1 περ. 3 ΚΠολΔ.

τραπεί από στο Εφετείο. Εν τω μεταξύ όμως, ο πλειοδότης, λόγω της αρχικής ακύρωσης, μπορεί να ανέλαβε το μη διανεμηθέν πλειστηριάσμα, ενώ αν έχει ξεκινήσει η διαδικασία διανομής μπορεί αυτή να ακυρωθεί εξαιτίας του ακυρωθέντος πλειστηριασμού. Ομοίως, η μετά την οριστική απόφαση αναβίωση των υποθηκών, οι οποίες με την καταβολή του πλειστηριάσματος είχαν αποσβεστεί, στη συνέχεια θα πρέπει να αποσβεστούν εκ νέου, γεγονός που δεν συνάδει με την σταθερότητα των εγγραφών στα δημόσια βιβλία¹²⁰.

Για την αποφυγή των ανωτέρω κινδύνων και την εμπέδωση της ασφάλειας των συναλλαγών, ορθότερη θα ήταν η άποψη ότι, ενόψει της ρύθμισης ότι ο δικαστήριο αποφαινεται επί της ανακοπής μέσα σε δεκαπέντε ημέρες και η απόφαση αυτή υπόκειται μόνο σε έφεση (152 § 4 ΠτΚ), η ταχεία διευθέτηση των υποθέσεων αυτών εξασφαλίζεται ούτως ή άλλως με την εν λόγω διάταξη και συνεπώς η διάταξη του άρθρ. 763 §1 ΚΠολΔ δεν πρέπει να εφαρμοστεί. Έτσι, επειδή η εφαρμογή της διάταξης αυτής δεν προσαρμόζεται στη συγκεκριμένη διαδικασία, είναι ορθότερο δια του άρθρ. 741 ΚΠολΔ να εφαρμοστεί το άρθρ. 519 §1 ΚΠολΔ, ώστε τα αποτελέσματα της απόφασης με την οποία έγινε δεκτή ανακοπή να επέρχονται με την τελεσιδικία της απόφασης αυτής¹²¹.

Γ. Συμπεράσματα της Δεύτερης Ενότητας

Από τα ζητήματα που εξετάστηκαν στην παρούσα Ενότητα τα συμπεράσματα που διατυπώνονται είναι τα εξής:

1. Η εκποίηση (εκκαθάριση) του ενεργητικού του οφειλέτη μπορεί να λάβει χώρα δια της εκποίησης της επιχείρησης ως συνόλου με απόφαση της συνέλευσης των πιστωτών (135 § 1 ΠτΚ), η οποία επικυρώνεται από το πτωχευτικό δικαστήριο (άρθρ. 136 και 84 §3 ΠτΚ). Αν τέτοια απόφαση δεν ληφθεί ή λήφθηκε αλλά ανετράπη από το πτωχευτικό δικαστήριο ή κατά την διαδικασία

---

120. Για τα αντίστοιχα, μεταξύ άλλων, προβλήματα που προκαλεί η ακύρωση του πλειστηριασμού του ΚΠολΔ δυνάμει της άμεσης ισχύος της οριστικής απόφασης επί της ανακοπής του άρθρ. 933 ΚΠολΔ πρβλ. *Μάζη*, Ζητήματα από την ακύρωση του αναγκαστικού πλειστηριασμού, ΝοΒ 1992, 1205 επ., 1209 επ., *Δεληκωστόπουλο-Σινανιώτη*, Αναστολή της δεσμευτικότητας που έχει η διαπλαστική απόφαση με την οποία ακυρώνεται ο πλειστηριασμός, Δ 1978, 454 επ., 456, *Διαμαντόπουλο*, Η ανακοπή, 525-527.

121. Βλ. έτσι στο πλαίσιο της παρεμφερούς διάταξης του άρθρ. 937 § 1 περ. 3 ΚΠολΔ: *Γέσιου-Φαλτσή*, Δίκαιο αναγκαστικής εκτελέσεως, Γενικό Μέρος (1998), § 41, σ. 671-672. *Μάζης*, Ζητήματα από την ακύρωση του αναγκαστικού πλειστηριασμού, ΝοΒ 1992, 1205 επ., 1212. *Διαμαντόπουλος*, Η ανακοπή, 527.

εκποίησης της επιχείρησης έλαβαν χώρα δύο δημόσιοι πλειστηριασμοί και κηρύχθηκαν άγονοι (144 ΠτΚ), η εκποίηση πλέον γίνεται χωριστά για ακίνητα και κινητά σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρ. 145-150 ΠτΚ (145 ΠτΚ).

2. Η εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας λαμβάνει χώρα με δημόσιο πλειστηριασμό με ενσφράγιστες προσφορές ενώπιον του εισηγητή και του συνδίκου (όταν πρόκειται για εκποίηση της επιχείρησης ή ακινήτων) και με ανοικτές προσφορές (στην εκποίηση των κινητών). Ο πλειστηριασμός υπόκειται σε προδικασία με τις προβλεπόμενες σε κάθε περίπτωση διατυπώσεις, ώστε να γνωστοποιηθεί ο πλειστηριασμός στους ενδιαφερόμενους.

3. Η προδικασία και η διαδικασία του πλειστηριασμού προσβάλλονται με ανακοπή του άρθρ. 152 ΠτΚ. Η ανακοπή αποτελεί εισαγωγικό ένδικο βοήθημα, επέχει θέση μέσου άμυνας του ανακόπτοντος εναντίον της πράξης εκποίησης και είναι λειτουργικά και εξ απόψεως αντικειμένου συγγενής με την ανακοπή του άρθρ. 933 ΚΠολΔ, καθώς έχει διαπλαστικό χαρακτήρα, αποσκοπώντας σε ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης. Παράλληλα, η ανακοπή αποτελεί ειδικότερη έκφανση του γενικού δικαιώματος ανακοπής των άρθρων 583-585 ΚΠολΔ.

4. Προσβολή της πράξης εκποίησης γίνεται και με κύρια παρέμβαση (54 §1 ΠτΚ) στο πλαίσιο ήδη αρξαμένης δίκης με άλλη ανακοπή. Κύρια παρέμβαση μπορεί να ασκήσει οποιοδήποτε πρόσωπο έχει έννομο συμφέρον να ασκήσει και ανακοπή. Η πρόσθετη παρέμβαση δεν νοείται ως ένδικο βοήθημα με το οποίο μπορεί να προσβάλλει κάποιος διάδικος αυτοτελώς μια πράξη εκποίησης, καθώς λειτουργεί μόνο επιβοηθητικά. Πρόσθετη παρέμβαση μπορεί να ασκήσει ο οφειλέτης υπέρ του συνδίκου (17 § 4 ΠτΚ), καθώς και οποιοσδήποτε μπορεί να επικαλεσθεί συγκεκριμένο έννομο συμφέρον υπέρ της διατήρησης της αιτηθείσας ρύθμισης. Η παρέμβαση, ανεξαρτήτως αν είναι κύρια ή πρόσθετη, μπορεί να ασκηθεί και με δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά (54 ΠτΚ). Η προσεπικλήση δεν αποκλείεται και ρυθμίζεται από την διάταξη του άρθρ. 753 ΚΠολΔ που εφαρμόζεται κατά νομοθετική παραπομπή του άρθρ. 54 § 1 ΚΠολΔ.

5. Ενεργητικώς νομιμοποιούμενα πρόσωπα είναι οι πτωχευτικοί και οι ομαδικοί πιστωτές, και όσοι συμμετείχαν στον δημόσιο πλειστηριασμό (εκτός από τον πλειοδότη). Ο οφειλέτης δεν νομιμοποιείται παρά σε όλως εξαιρετικές (θεωρητικές) περιπτώσεις. Παθητικώς νομιμοποιούμενος (καθ' ου) είναι ο σύνδικος και, κατά την περίπτωση προσβολής της διαδικασίας των προσφορών (στην εκποίηση επιμέρους ακινήτων, 149 ΠτΚ και κινητών 146 § 2 και 149 ΠτΚ) και της σύμβασης μεταβίβασης, και ο πλειοδότης.

6. Η ανακοπή εισάγει υπόθεση μη γνήσιας εκουσίας δικαιοδοσίας, διαπίστωση που οδηγεί σε μια σειρά διαδικαστικών αποκλίσεων από τους κανόνες της, προκειμένου να συμβιβάζεται η δίκη της ανακοπής με το στοιχείο της αντιδικίας που την διέπει. Τέτοιες αποκλίσεις εισάγονται: (i) για την άσκηση της ανακοπής, η οποία γίνεται με την προβλεπόμενη στο άρθρ. 215 § 1 εδ. α΄ ΚΠολΔ κατάθεση και επίδοση, (ii) για την υποχρεωτική κατάθεση προτάσεων, (iii) για την ερημοδικία στην πρωτοβάθμια δίκη, όπου αντί του άρθρ. 754 § 1 ΚΠολΔ εφαρμόζονται οι διατάξεις περί ερημοδικίας της τακτικής διαδικασίας, (iv) για την εγγραφή στο βιβλίο διεκδικήσεων (1010 ΚΠολΔ), αλλά με την προσαρμογή ότι η εγγραφή αυτή θα πρέπει να έχει λάβει χώρα τουλάχιστον μέχρι την προτεραία της συζήτησης, (v) για την άσκηση πρόσθετων λόγων ανακοπής, η οποία γίνεται με αυτοτελές δικόγραφο που κατατίθεται στη γραμματεία του πτωχευτικού δικαστηρίου και επιδίδεται στους καθ' ων οκτώ ημέρες πριν τη συζήτηση, υπό την προϋπόθεση ότι οι πρόσθετοι λόγοι ασκήθηκαν εντός της προθεσμίας του άρθρ. 152 § 2 ΠτΚ.

7. Προσβαλλόμενες με ανακοπή πράξεις είναι η διακήρυξη (στην διαδικασία εκποίησης της επιχείρησης ως συνόλου και στην διαδικασία εκποίησης ακινήτων), η περίληψη της άδειας εκποίησης κινητών (στην διαδικασία εκποίησης των κινητών), οι οποίες επέχουν θέση προδικασίας του δημόσιου πλειστηριασμού, η σύνταξη της μεταβιβαστικής σύμβασης ή η πράξη παράδοσης του εκποιηθέντος κινητού, οι οποίες επέχουν θέση κατακύρωσης. Η πράξη ολοσχερούς εξόφλησης, η οποία επέχει θέση περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης (151 § 1 ΠτΚ) δεν αποτελεί αυτοτελή διαδικαστική πράξη και δεν προσβάλλεται με ανακοπή, αλλά οποιαδήποτε διαφορά ανακύψει σε σχέση με αυτήν αποτελεί αντικείμενο αναγνωριστικής αγωγής ή ένστασης. Η σύνταξη της πράξης εξόφλησης αποτελεί απλώς το εναρκτήριο γεγονός της εξαιρετικής (ύστατης) προθεσμίας προσβολής των πράξεων εκποίησης (152 § 2 εδ. β ΠτΚ). Για λόγους ασφάλειας των πτωχευτικών πιστωτών, οι έννομες συνέπειες του άρθρ. 1005 ΚΠολΔ τις οποίες προβλέπει ρητώς ως επερχόμενες το άρθρ. 151 § 2 ΠτΚ, επέρχονται σε κάθε περίπτωση εκποίησης μόνο με την ολοσχερή εξόφληση του τιμήματος. Συνεπώς, σύμφωνα με την ανωτέρω εκδοχή, ως περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης θα πρέπει να νοείται μόνο η πράξη ολοσχερούς εξόφλησης. Το σύστημα των δικονομικών ακυροτήτων (159 επ. ΚΠολΔ) εφαρμόζεται επίσης.

8. Το άρθρ. 152 § 2 ΠτΚ προβλέπει ένα σύστημα σταδιακής προσβολής των πράξεων εκτέλεσης παρεμφερές του συστήματος που εισάγουν τα άρθρ.

934 και 935 ΚΠολΔ, προσαρμοσμένο στην διαδικασία εκποίησης του ΠτΚ. Ενόψει τούτου, πλήρης παράλειψη των διατυπώσεων δημοσιοποίησης της διακήρυξης ή της περίληψης άδειας εκποίησης κινητών (που επέχουν θέση προδικασίας) επάγεται απόλυτη ακυρότητα χωρίς επίκληση βλάβης (159 § 1 ΚΠολΔ). Τα ελαττώματα αυτά επηρεάζουν κατ' αρχάς το κύρος των επόμενων πράξεων. Αν ο πλειστηριασμός διενεργηθεί παρά την πλήρη ανυπαρξία όλων ή έστω κάποιων διατυπώσεων της προδικασίας, η διεξαγωγή του είναι άκυρη, καθώς αυτός βασίζεται σε ανύπαρκτη προδικασία. Η ακυρότητά του δεν αφορά στην προδικασία, ούτε στον πλειστηριασμό, αλλά στην τελευταία πράξη εκτέλεσης, που εν προκειμένω είναι η σύνταξη της σύμβασης μεταβίβασης ή η πράξη παράδοσης του κινητού. Η εν λόγω απόλυτη ακυρότητα της προδικασίας και συνακολούθως του πλειστηριασμού συμπαρασύρει και το κύρος της μεταβίβασης, καθώς όλες οι ανωτέρω πράξεις συνεχίζουν να πάσχουν ακόμα και αν δεν προσβληθούν μέσα στην δεκαπενθήμερη προθεσμία του άρθρ. 152 § 2 εδ. α' ΠτΚ. Αν το ως άνω ελάττωμα δεν προσβληθεί ούτε μέσα στην εξαιρετική προθεσμία του 152 § 2 εδ. β' ΠτΚ, ο πλειστηριασμός και η στηριζόμενη σε αυτόν μεταβίβαση καθίστανται πλέον απρόσβλητοι. Αντιθέτως, σφάλματα στο περιεχόμενο των πράξεων της προδικασίας (διακήρυξη /περίληψη άδειας εκποίησης κινητών) προκαλούν ακυρότητα μόνο με τη συνδρομή του στοιχείου της βλάβης (159 § 3 ΚΠολΔ). Αν το ελάττωμα δεν προσβλήθηκε καθόλου ή δεν προσβλήθηκε εμπρόθεσμα (εντός 15 ημερών από τη δημοσίευση της ως άνω πράξης – 152 § 2 εδ. α' ΠτΚ) θεραπεύεται και δεν μπορεί να προσβληθεί σε μεταγενέστερο στάδιο.

9. Σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των όρων της σύμβασης μεταβίβασης, ο αναπλειστηριασμός κατ' εφαρμογή των άρθρ. 1005 §4 δεν πρέπει να αποκλείεται, κατάλληλα προσαρμοσμένος στην διαδικασία συλλογικής εκτέλεσης του ΠτΚ, εφόσον βέβαια η κατάπτωση των εγγυήσεων που έχουν παρασχεθεί από τον πλειοδότη, δεν καλύπτει το πλειστηρίασμα.

10. Με την απαγγελία της ακυρότητας της πράξης αίρονται αναδρομικά τα επελθόντα αποτελέσματά της και λόγω του διαπλαστικού χαρακτήρα της ανακοπής η απαγγελία επιφέρει τα αποτελέσματά της έναντι πάντων ακόμα και επ' αυτών των προσώπων που δεν ήταν διάδικοι στη δίκη.

11. Τα αποτελέσματα της απόφασης με την οποία έγινε δεκτή ανακοπή ορθότερο είναι να επέρχονται με την τελεσιδικία της απόφασης αυτής για λόγους ασφάλειας των συναλλαγών.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄: Η ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΚΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΠΙΣΤΩΤΕΣ

Α. Η διαδικασία της κατάταξης και ο πίνακας διανομής¹²²

Ι. Ο πίνακας διανομής και η σειρά κατάταξης

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας εκποίησης της περιουσίας του οφειλέτη, ο σύνδικος καταθέτει στον ειδικό λογαριασμό που προβλέπεται στο άρθρ. 73 ΠτΚ το προϊόν της εκποίησης και στη συνέχεια το διανέμει στους πιστωτές. Στην περίπτωση που οι πιστωτές είναι περισσότεροι του ενός¹²³, ο σύνδικος, προκειμένου να διανείμει το προϊόν της εκποίησης, συντάσσει «χωρίς καθυστέρηση» «πίνακα διανομής» (153 § 1 εδ α΄ ΠτΚ) ή «πίνακα κατάταξης» (ΠτΚ 161 § 2)¹²⁴.

Η κατάταξη των απαιτήσεων στον πίνακα διανομής γίνεται με την ακόλουθη σειρά:

(α) Ομαδικά χρέη και δαπάνες (154 εδ. α΄ ΠτΚ)¹²⁵, οι οποίες προαφαιρούνται με ιδιαίτερη πράξη του συνδίκου ή και με ειδικό κεφάλαιο εντός του πίνακα διανομής, που απαιτεί ειδική αιτιολόγηση για κάθε προαφαιρούμενο κονδύλιο¹²⁶.

122. Επειδή η αναστολή των ατομικών καταδιωκτικών μέτρων δεν αφορά κατά κανόνα στους ενέγγυους πιστωτές (με εξαίρεση το άρθρ. 26 § 3 ΠτΚ) είναι δυνατή η παράλληλη διεξαγωγή αναγκαστικής εκτέλεσης που επισπεύδεται συνήθως απ' αυτούς. Τα ζητήματα που ανακύπτουν για τους πτωχευτικούς πιστωτές κατά την παράλληλη διεξαγωγή διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης υπερβαίνουν το πλαίσιο της παρούσας εισήγησης. Επ' αυτών αντί άλλων βλ. Κοτσίρη, ΠτΔ (2011), §§ 542, 543, σ. 715-718.

123. Στην περίπτωση που το πλειστηρίασμα αρκεί για να ικανοποιηθούν όλοι οι πιστωτές, δεν απαιτείται η σύνταξη πίνακα διανομής, εφαρμοζομένης αναλόγως της διάταξης του άρθρ. 971 ΚΠολΔ: Κοτσίρης, ΠτΔ (2011), σ. 701.

124. Αν και η ορολογία παραλλάσσει, πρόκειται για τον ίδιο πίνακα.

125. άρθρ. 154 ΠτΚ: «Μετά από την αφαίρεση των δικαστικών εξόδων, των εξόδων της διοίκησης της πτωχευτικής περιουσίας, στα οποία περιλαμβάνεται και η προσωρινή και οριστική αντιμισθία του συνδίκου και των τυχόν ομαδικών πιστωμάτων (...)

126. Πρβλ. Γέσιου-Φαλτσή, Δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης, Ειδικό Μέρος (2001), § 63, σ. 586. Αν πάντως μετά την προαφαίρεση δεν υπάρχει υπόλοιπο, πίνακας διανομής δεν συντάσσεται.

(β) Απαιτήσεις με γενικά προνόμια¹²⁷ (154, 21 στοιχ. β΄ ΠτΚ)¹²⁸. Αναφορικά με τις απαιτήσεις του Δημοσίου τον προνομιακό τους χαρακτήρα, τον οποίο είχαν απωλέσει με την αρχική μορφή του ΠτΚ, επανάκτησαν δια του

---

127. Τα προνόμια κρίνονται ως προς την ύπαρξη, την έκταση και τη σχέση τους προς τα άλλα προνόμια με βάση το νόμο που ισχύει κατά τον χρόνο σύνταξης του πίνακα διανομής: ΑΠ 7/1995 ΝοΒ 1996, 613. Μακρίδου, Τα προνόμια στην πτώχευση κατά την προτεινόμενη αναμόρφωση του ΠτΚ, ΝοΒ 2007, 1045 επ., 1045-1046.

128. Γενικά προνόμια κατά τάξη: (α) Οι απαιτήσεις από χρηματοδοτήσεις του οφειλέτη οποιασδήποτε φύσεως, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνέχιση της δραστηριότητας του και των πληρωμών του με βάση τη συμφωνία εξυγίανσης ή το σχέδιο αναδιοργάνωσης της επιχείρησης. Το ίδιο προνόμιο έχουν και απαιτήσεις προσώπων που, με βάση τη συμφωνία εξυγίανσης, συνεισέφεραν αγαθά ή υπηρεσίες προς το σκοπό συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας του οφειλέτη και των πληρωμών, για την αξία των αγαθών ή των υπηρεσιών που συνεισέφεραν. Επίσης, το ίδιο προνόμιο έχουν και απαιτήσεις από χρηματοδότηση κάθε φύσης, παροχή αγαθών και υπηρεσιών προς τον οφειλέτη κατά το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε από την αίτηση ανοίγματος διαδικασίας εξυγίανσης μέχρι την επικύρωση της συμφωνίας, στο μέτρο που η παροχή του προνομίου αυτού προβλέπεται από τη διαδικασία εξυγίανσης. Το προνόμιο των προηγούμενων εδαφίων δεν αφορά σε μετόχους ή εταιρούς για τις εισφορές τους σε μετρητά ή σε είδος στα πλαίσια αύξησης του κεφαλαίου του οφειλέτη. (όπως η τάξη αυτή τροποποιήθηκε με το με το άρθρ. 13 § 5 ν.4013/2011). (β) Οι απαιτήσεις για την κηδεία ή τα νοσήλια του οφειλέτη, της συζύγου και των ανήλικων τέκνων του, εφόσον προέκυψαν κατά το τελευταίο εξάμηνο πριν την κήρυξη της πτώχευσης. (γ) Οι απαιτήσεις από την παροχή εξαρτημένης εργασίας, καθώς και οι απαιτήσεις των δικηγόρων από πάγια περιοδική αμοιβή, εφόσον προέκυψαν κατά την τελευταία διετία πριν την κήρυξη της πτώχευσης. Απαιτήσεις από αποζημίωση λόγω καταγγελίας της σχέσεως εξαρτημένης εργασίας, καθώς και απαιτήσεις έμμισθων δικηγόρων για αποζημίωση λόγω λύσης της σύμβασης έμμισθης εντολής κατατάσσονται στην τάξη αυτή ανεξάρτητα από το χρόνο που προέκυψαν. Απαιτήσεις δικηγόρων από αμοιβές, έξοδα και αποζημιώσεις, εφόσον αμείβονται κατά υπόθεση, κατατάσσονται στην τάξη αυτή, εφόσον προέκυψαν κατά τους τελευταίους έξι (6) μήνες πριν την κήρυξη της πτώχευσης και επίσης οι απαιτήσεις των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης που προέκυψαν είκοσι τέσσερις (24) μήνες πριν την κήρυξη της πτώχευσης, χωρίς προσαυξήσεις. Μάλιστα, σύμφωνα με το άρθρ. 22 § 4 ν. 4055/2012 υπήχθησαν στην ίδια τάξη και οι απαιτήσεις αποζημίωσης σε περίπτωση θανάτου του υπόχρεου προς διατροφή, καθώς και οι απαιτήσεις αποζημίωσης λόγω αναπηρίας ποσοστού εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, εφόσον προέκυψαν έως την κήρυξη της πτώχευσης. (δ) Οι απαιτήσεις αγροτών ή αγροτικών συνεταιρισμών από πώληση αγροτικών προϊόντων, αν προέκυψαν κατά τους τελευταίους είκοσι τέσσερις (24) μήνες πριν την κήρυξη της πτώχευσης. (ε) Οι απαιτήσεις του Δημοσίου από φόρους που ορίστηκαν από την αξία της προσόδου ή από το είδος των πραγμάτων που πλειστηριάστηκαν και που αφορούν το έτος που έγινε ο πλειστηριασμός και το προηγούμενο.

άρθρ. 4 § 6 εδ. β' ν. 3808/2009, όπως ακριβώς προβλεπόταν με το άρθρ. 61 § 1 και 5 Κ.Ε.Δ.Ε. (ν.δ. 356/1974)¹²⁹. Επίσης με το άρθρ. 41 § 1-3 ν. 3863/2010 στην ίδια (τρίτη) τάξη των γενικών προνομίων «*υπάγονται και οι απαιτήσεις των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων εφόσον προέκυψαν έως την ημέρα του πλειστηριασμού ή την κήρυξη της πτώχευσης*» και επομένως καταργήθηκε σιωπηρά η έκτη τάξη του άρθρ. 154 ΠτΚ¹³⁰ και ο εκεί προβλεπόμενος χρόνος γέννησης των απαιτήσεων (εικοσιτέσσερις μήνες πριν την κήρυξη της πτώχευσης).

(γ) Ενέγγυοι πιστωτές (με απαιτήσεις με ειδικό προνόμιο ή εμπράγματη ασφάλεια – 155 και 21 στοιχ. γ' ΠτΚ)¹³¹, οι οποίοι, όμως, κατά κανόνα, ικανοποιούνται από το (υπέγγυο) αντικείμενο ευθύνης. Ικανοποίησή τους από το σύνολο της πτωχευτικής περιουσίας προβλέπεται μόνο εφόσον παραιτηθούν από το προνόμιο ή την ασφάλειά τους ή το προνόμιο ή η ασφάλεια δεν επαρκεί για την πλήρη ικανοποίηση τους (άρθρ. 26 § 1 ΠτΚ, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρ. 13 § 3 ν. 4013/2011).

(δ) ανέγγυοι (ή εγχειρόγραφοι) πιστωτές, δηλ. πιστωτές που η απαίτησή τους δεν διασφαλίζεται με προνόμιο ή εμπράγματη ασφάλεια (21 § 1 στοιχ. α' ΠτΚ).

(ε) πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης (21 § 1 στοιχ. δ' ΠτΚ) σε πτώχευση πιστωτικού ιδρύματος ή ασφαλιστικής επιχείρησης, εφόσον οι απαιτήσεις τους επαληθεύτηκαν και έγιναν δεκτές¹³².

129. § 5 «*Σε περίπτωση πτώχευσης οφειλέτη του, το Δημόσιο κατατάσσεται στη σειρά της παρ. 1 του παρόντος άρθρου για όλες τις απαιτήσεις του που γεννήθηκαν ή ανάγονται σε χρόνο πριν από την πτώχευση, ανεξαρτήτως του χρόνου βεβαίωσής τους.*» § 1: «*Το Δημόσιον κατατάσσεται εν αναγκαστική εκτελέσει κινητού ή ακινήτου διά τας ληξιπρόθεσμους μέχρι της ημέρας του πλειστηριασμού απαιτήσεις αυτού εκ πάσης αιτίας, μετά των πάσης φύσεως προσαυξήσεων και τόκων και εν τη υπ' αριθ. 5 σειρά του άρθρου 975 του ΚΠολΔ (σ.σ. εννοείται εν προκειμένω το άρθρ. 154 περ. ε' ΠτΚ). Διά τας μη ληξιπρόθεσμους εκ πάσης αιτίας απαιτήσεις του, το Δημόσιον κατατάσσεται συμμετρως μετά των λοιπών δανειστών.*».

130. Τούτο προκύπτει ερμηνευτικά από το άρθρ. 41 § 2 ν. 3863/2010.

131. Τα ειδικά προνόμια κατά τάξη : (α) Οι απαιτήσεις που προέκυψαν από δαπάνες για τη διατήρηση του πράγματος το τελευταίο εξάμηνο πριν την κήρυξη της πτώχευσης. (β) Οι απαιτήσεις για το κεφάλαιο με τους τόκους των δύο (2) τελευταίων ετών για τις οποίες υπάρχει ενέχυρο ή υποθήκη ή προσημείωση υποθήκης, εφόσον πρόκειται για ακίνητο. (γ) Οι απαιτήσεις που προέκυψαν από δαπάνες για παραγωγή και συγκομιδή καρπών κατά το τελευταίο εξάμηνο πριν την κήρυξη της πτώχευσης.

132. Κοτσίρης, ΠτΔ (2011). σ. 707.

(στ) Τυχόν περίσσευμα θα πρέπει να αποδοθεί στον οφειλέτη¹³³.

II. Παρακράτηση προσωρινών δεκτών απαιτήσεων

Κατά τη σύνταξη του πίνακα διανομής, η οποία βασίζεται στις επαληθευθείσες απαιτήσεις (153 § 1 εδ. β΄ ΠτΚ), δεν προαφαιρούνται, αλλά παρακρατούνται τα μερίσματα, που πρέπει να διανεμηθούν, εφόσον επαληθευτούν σε μεταγενέστερη φάση¹³⁴.

III. Οι κανόνες που διέπουν την κατάταξη επί συρροής προνομίων

Κεντρική σημασία για την διαδικασία της διανομής έχει η διάταξη του άρθρ. 156 ΠτΚ που προβλέπει ότι σε περίπτωση συρροής γενικών και ειδικών προνομίων εφαρμόζονται οι κανόνες των άρθρ. 977 ΚΠολΔ και 31 ν. 1545/1985¹³⁵. Τούτο πρακτικά σημαίνει ότι οι απαιτήσεις των γενικών προνομιούχων πιστωτών ικανοποιούνται έως το ένα τρίτο (1/3) του ποσού του πλειστηριάσματος, ενώ τα δύο τρίτα (2/3) διατίθενται για την ικανοποίηση των ειδικών προνομιούχων απαιτήσεων. Ο διαχωρισμός αυτός λαμβάνει χώρα, αφού, όμως, προηγουμένως αφαιρεθούν ομαδικά χρέη και δαπάνες (ΠτΚ 154 πρώτο εδ. α΄) και όλες οι εργατικές απαιτήσεις¹³⁶, οι απαιτήσεις

133. Περάκης, ΠτΔ (2010), 384

134. Τα μερίσματα αυτά αναλογούν σε προσωρινώς δεκτές απαιτήσεις κατ' άρθρ. 94 εδ. β΄ ΠτΚ, σε απαιτήσεις που αποτελούν αντικείμενο ανακοπής λόγω παρόδου της προθεσμίας αναγγελίας κατ' άρθρ. 92 § 2 ΠτΚ και σε απαιτήσεις υπό αναβλητική αίρεση που κατατάσσονται τυχαία κατ' άρθρ. 22 § 2 ΠτΚ.

135. «Στην τρίτη τάξη των προνομίων του αρ. 975 του ΚΠολΔ κατατάσσονται οι απαιτήσεις που έχουν σαν βάση τους την παροχή εξαρτημένης εργασίας, καθώς και οι απαιτήσεις των διδασκάλων, εφόσον προέκυψαν μέσα στην τελευταία διετία πριν από την ημερομηνία ορισμού του πρώτου πλειστηριασμού ή της κήρυξης της πτώχευσης. Αποζημιώσεις λόγω καταγγελίας της σχέσεως εργασίας, κατατάσσονται ανεξάρτητα από το χρόνο που προέκυψαν, στην τάξη αυτή. Η διαίρεση του εκπλειστηριάσματος σε ποσοστά κατ' αρ. 977 ΚΠολΔ, γίνεται μετά την ικανοποίηση της τάξεως αυτής».

136. ΑΠ 1026/2010 ΔΕΕ 2010, 1187: «Στην προνομιακή κατάταξη των απαιτήσεων των εργαζομένων περιλαμβάνονται και οι παρεπόμενες απαιτήσεις τους από τόκους. Και εφόσον μεν οι παρεπόμενες αυτές απαιτήσεις προέρχονται από αποζημίωση λόγω καταγγελίας της εργασιακής σχέσεως, δεν υπόκεινται σε κανένα χρονικό περιορισμό. Εφόσον, όμως, είναι παρεπόμενες άλλων αξιώσεων από την εργασιακή σχέση κατατάσσονται προνομιακώς, μόνο αν προέκυψαν την τελευταία διετία πριν από την ημέρα του πλειστηριασμού ή εφόσον πρόκειται για πτώχευση την τελευταία διετία πριν από την κήρυξη της πτώχευσης όχι όμως και μετά από αυτήν (ΟλΑΠ 22/2000, ΑΠ 1501/2003)».

δικηγόρων για τις αμοιβές τους¹³⁷ και οι απαιτήσεις των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων¹³⁸, που αποδεσμεύτηκαν από τον περιορισμό του 1/3¹³⁹. Οι απαιτήσεις αυτές που συνιστούν ένα «υπερπρονόμιο» έχουν προτεραιότητα και έναντι αυτών ακόμα των απαιτήσεων του Δημοσίου¹⁴⁰.

Τα γενικά ή τα ειδικά προνόμια ικανοποιούνται με την σειρά, όπως ο νόμος τα κατατάσσει, υπάρχει δηλ. προτεραιότητα ακόμα και μέσα στην ίδια κατηγορία προνομίων (γενικών/ ειδικών) (άρθρ. 977 § 2 ΚΠολΔ): Π.χ. οι απαιτήσεις της α΄ τάξης των γενικών προνομίων (άρθρ. 154 ΠτΚ) ικανοποιούνται πριν από τις απαιτήσεις της β΄ τάξης. Οι προνομιούχες απαιτήσεις της ίδιας τάξης ικανοποιούνται συμμέτρως. Εξαίρεση από την αρχή αυτή προβλέπεται για τις απαιτήσεις με εμπράγματη ασφάλεια, οι οποίες, κατατασσόμενες στην ίδια τάξη, ικανοποιούνται βάσει της χρονικής προτεραιότητας, όπως προβλέπει το ουσιαστικό δίκαιο¹⁴¹.

137. Άρθρ. 6 § 16 περ. α΄ ν. 2479/1997: «Στις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 975 του ΚΠολΔ, όπως έχει συμπληρωθεί με το άρθρο 31 του ν. 1545/1985, υπάγονται και οι απαιτήσεις από αμοιβές, έξοδα και αποζημιώσεις των δικηγόρων, είτε αμείβονται κατά υπόθεση είτε με πάγια περιοδική αμοιβή. Προκειμένου περί έμμισθων δικηγόρων υπάγονται και οι απαιτήσεις για αποζημίωση λόγω λύσεως της συμβάσεως εμμίσθου εντολής».

138. Η ένταξη των απαιτήσεων αυτών στο ως άνω «υπερπρονόμιο» προκύπτει από το άρθρ. 41 § 1 ν. 3863/2010: «Στις διατάξεις της περίπτωσης 3 του άρθρου 975 ΚΠολΔ, όπως έχει συμπληρωθεί με το άρθρο 31 του ν. 1545/1985 (ΦΕΚ 91 Α΄) υπάγονται και οι απαιτήσεις των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (...)». Πάντως, οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν έχουν εφαρμογή σε πλειστηριασμούς που βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη και σε πτωχεύσεις που έχουν ήδη κηρυχθεί μέχρι την ψήφιση του ν. 3863/2010 (άρθρ. 41 § 5 ν. 3863/2010).

139. Κοτσίρης, ΠτΔ (2011), § 544, σ. 719. ΕφΘεσ 2274/2003 ΕΕμπΔ 2004, 824: αν συντρέχουν απαιτήσεις που έχουν ως βάση τη σχέση εξαρτημένης εργασίας και απαιτήσεις που ανήκουν στην πρώτη σειρά των ειδικών προνομίων, ικανοποιούνται κατά προτεραιότητα οι πρώτες, και ακολούθως οι δεύτερες (και τώρα πλέον και οι τρίτες), εφόσον βεβαίως υπάρχει υπόλοιπο προς διανομή.

140. Κοτσίρης, ΠτΔ (2011), § 544, σ. 719.

141. Βλ. άρθρ. 1217 ΑΚ επί ενεχύρου και άρθρ. 1268, 1272, 1300 και 1301 ΑΚ επί υποθήκης. Αν μάλιστα οι υποθήκες ή οι προσημειώσεις έχουν εγγραφεί την ίδια ημέρα, οι ασφαλιζόμενες δι' αυτών απαιτήσεις ικανοποιούνται συμμέτρως: Γέσιου-Φαλτσή, Δίκαιο αναγκαστικής εκτελέσεως, Ειδικό Μέρος (2001) § 63, σ. 620 και σημ. 252. Μακρίδου, Τα προνόμια στην πτώχευση κατά την προτεινόμενη αναμόρφωση του ΠτΚ, ΝοΒ 2007, 1045 επ., 1056. Κατά κανόνα (άρθρ. 26 § 1 ΠτΚ) οι πιστωτές, των οποίων οι απαιτήσεις εξασφαλίζονται με ειδικό προνόμιο ή εμπράγματη ασφάλεια επί αντικειμένου της πτωχευτικής περιουσίας, ικανο-

Οι ενέγγυοι πιστωτές ικανοποιούνται από το σύνολο της πτωχευτικής περιουσίας, μόνο σε περίπτωση που παραιτηθούν από το προνόμιο ή την ασφάλεια τους¹⁴². Το ίδιο ισχύει και για το Δημόσιο¹⁴³.

Αν μετά την διανομή του 1/3 υπάρχει περίσσειμα, αυτό διατίθεται για την ικανοποίηση των απαιτήσεων της άλλης κατηγορίας προνομιούχων α-

---

ποιούνται αποκλειστικά από τη ρευστοποίησή του σύμφωνα με τις ισχύουσες γενικές διατάξεις. Ωστόσο, η αρχή αυτή κάμπτεται από μια σειρά περιορισμών των ενέγγυων πιστωτών να επισπεύσουν ή να συνεχίσουν αναγκαστική εκτέλεση (βλ. άρθρ. 26 §§3 και 5, 114 § 4, 147): Περράκης, ΠτΔ (2010), 182-183. Γι' αυτό εύστοχα επισημάνθηκε ότι υπό το καθεστώς του ΠτΚ καθίσταται προβληματική η διενέργεια ατομικής αναγκαστικής εκτέλεσης από τον ενέγγυο πιστωτή μετά την κήρυξη της πτώχευσης: Μάζης, Εκκαθάριση, 14.

142. Η ικανοποίηση των ενέγγυων πιστωτών με τον προβλεπόμενο ως άνω τρόπο δημιουργεί την ανάγκη ρύθμισης μιας σειράς ζητημάτων για τα οποία θεσπίστηκαν τα άρθρ. 157-160 ΠτΚ: «Εάν το προϊόν εκποίησης των ακινήτων διανεμηθεί πριν το προϊόν εκποίησης των κινητών ή και συγχρόνως, οι ενυπόθηκοι πιστωτές, που δεν έχουν πλήρως εξοφληθεί από το τίμημα των ακινήτων, συντρέχουν ως προς το οφειλόμενο υπόλοιπο με τους ανέγγυους πιστωτές, σε κάθε διανομή με τους τελευταίους, με την προϋπόθεση ότι οι απαιτήσεις των προνομιούχων πιστωτών έχουν επαληθευθεί στα χρέη της πτώχευσης (άρθρ. 157). Εάν πριν τη διανομή του τιμήματος των ακινήτων πραγματοποιηθούν χρηματικές διανομές από τα κινητά ή ποσότητα χρημάτων, οι προνομιούχοι ή ενυπόθηκοι πιστωτές, των οποίων οι απαιτήσεις έχουν επαληθευθεί, συντρέχουν σ' αυτές στο σύνολο των πιστωμάτων τους, οπότε όμως επέρχονται οι συνέπειες των επόμενων άρθρων (άρθρ. 158). Εάν οι γενικοί προνομιούχοι ή οι ενυπόθηκοι πιστωτές καταταγούν στο τίμημα των ακινήτων για το σύνολο των πιστώσεων τους, το οποίο και θα εισπράξουν, η ανέγγυα ομάδα υποκαθίσταται στη θέση τους κατά τα ποσά, που αυτοί θα έχουν τυχόν εισπράξει κατά το άρθρο 158. (άρθρ. 159) Εάν οι γενικοί προνομιούχοι ή οι ενυπόθηκοι πιστωτές καταταγούν στο τίμημα των ακινήτων για μέρος μόνον των απαιτήσεων τους, για το υπόλοιπο κατατάσσονται ως ανέγγυοι με τους λοιπούς πιστωτές. Σε περίπτωση που οι γενικοί προνομιούχοι ή οι ενυπόθηκοι πιστωτές έχουν εισπράξει, κατά το άρθρο 158, περισσότερα από την οριστική τους αναλογία κατά το παρόν άρθρο, οι ανέγγυοι πιστωτές υποκαθίστανται στη θέση τους για το επιπλέον της οριστικής τους αναλογίας εισπραχθέν ποσόν. Όσοι από τους γενικούς προνομιούχους ή ενυπόθηκους πιστωτές δεν καταταγούν επωφελώς στο τίμημα, θεωρούνται ανέγγυοι πιστωτές. (άρθρο 160)».

143. Μέχρι την εισαγωγή του ΠτΚ, ίσχυε το άρθρ. 62 § 4 ΚΕΔΕ σύμφωνα με το οποίο το Δημόσιο διατηρούσε την ευχέρεια να προβαίνει σε αναγκαστική εκτέλεση της περιουσίας του οφειλέτη ανεξαρτήτως της ύπαρξης γενικού ή ειδικού προνομίου επί της περιουσίας αυτού. Η διάταξη αυτή καταργήθηκε με το άρθρ. 181 περ. στ' ΠτΚ και δεν επανήλθε σε ισχύ με νεότερες νομοθετικές παρεμβάσεις: Βλ. Μακρίδου, Τα προνόμια στην πτώχευση κατά την προτεινόμενη αναμόρφωση του ΠτΚ, ΝοΒ 2007, 1045 επ., 1050-1051. Αντιθ. Κοτσίρης, ΠτΔ (2011), §539, σ.712.

παιτήσεων (αυτής δηλ. που ικανοποιείται από τα 2/3), που ενδεχομένως δεν ικανοποιήθηκαν, και αντιστρόφως¹⁴⁴ (977 § 1 εδ. γ' ΚΠολΔ).

Το ποσό που τυχόν απομένει μετά την ικανοποίηση των γενικών και ειδικών προνομιούχων απαιτήσεων διανέμεται συμμετρως¹⁴⁵ στους ανέγγυους πιστωτές (21§ 1 περ. α' ΠτΚ), που έχουν αναγγελθεί (977 § 3 ΚΠολΔ) και μόνο εφόσον ικανοποιηθούν και αυτοί, ικανοποιούνται οι πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης.

B. Η προσβολή του πίνακα διανομής

I. Η φύση και η λειτουργία του πίνακα διανομής

Η περιγραφή της λειτουργίας του πίνακα διανομής είναι σημαντική για να διερευνηθεί η διαδικασία δικαστικού ελέγχου του πίνακα διανομής.

Στο προϊσχύσαν δίκαιο προβλεπόταν «λογαριασμός διανομής» (580 ΕμπΝ), που αποτελούσε απλή λογιστική πράξη διανομής¹⁴⁶. Ο ΠτΚ απομακρύνεται από το πρότυπο αυτό και βασίζεται στον πίνακα κατάταξης του ΚΠολΔ, με τον οποίο ο καθιερωμένος πίνακας διανομής έχει πολλές ομοιότητες. Έχει όμως και τις εξής διαφορές:

144. Πρβλ. ΑΠ 2352/2009 ΝοΒ 2011, 748 = ΧρΙΔ 2011, 114. Γέσιου – Φαλσή, Δίκαιο αναγκαστικής εκτελέσεως, Ειδικό Μέρος (2001) § 63, σ. 619.

145. ΑΠ 2352/2009 ΝοΒ 2011, 748 = ΧρΙΔ 2011, 114: «*Σύμμετρη κατάταξη δεν έχει την έννοια της κατά κεφαλήν κατατάξεως, όπως αφήνεται να εννοηθεί από τη χρήση της εκφράσεως αυτής, αλλά υποδηλώνει ικανοποίηση ανάλογη με το μέγεθος της απαιτήσεως του κάθε δανειστή. Δηλαδή, η έκταση της κατατάξεως συναρτάται με το μέγεθος καθεμιάς απαιτήσεως και το υπό διανομή γι' αυτό πλειστηρίασμα. Το ποσό που ικανοποιείται συμμετρως ευρίσκεται με την απλή μέθοδο των τριών, και ειδικότερα με το γινόμενο του πλειστηριασματος επί το κλάσμα, που έχει ως αριθμητή όχι το συνολικό ποσό της αναγγελθείσας απαιτήσεως του δανειστή, αλλά το ποσό της εκάστοτε απαιτήσεως του και ως παρονομαστή όχι το άθροισμα των αναγγελθεισών απαιτήσεων των δανειστών, αλλά το υπόλοιπο των απαιτήσεών των που απομένει μετά την τυχόν ικανοποίηση των ειδικών προνομιούχων δανειστών.*

146. Κοτσίρης, ΠτΔ (2011), § 534, σ. 700. Μάζης, Εκκαθάριση, 82. Ψυχομάνης, ΠτΔ (2011), αριθ. 1856, σελ. 486. Ο λογαριασμός διανομής δεν συνιστούσε πίνακα κατάταξης κατά την έννοια του άρθρου 974 ΚΠολΔ, αλλά απλώς λογιστική πράξη διανομής της πτωχευτικής περιουσίας μεταξύ των πιστωτών, των οποίων οι πιστώσεις έγιναν δεκτές κατά την καθορισμένη από τις διατάξεις των άρθρων 975, 976 ΚΠολΔ, 579, 581, 648 επ. και 660 ΕΝ τάξη, εξελεγχθείσες προηγουμένως κατά τη διαδικασία της επαληθεύσεως: ΟλΑΠ 538/1981 ΝοΒ 1982, 210. ΑΠ 167/2005 ΝοΒ 2005, 179. ΑΠ 290/2000 ΔΕΕ 2000, 735. ΑΠ 1124/1994 ΕπισκΕμπΔ 1995, 553.

(α) Με τον πίνακα διανομής δεν διανέμεται μόνο το πλειστηρίασμα που εισπράχθηκε από την εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας, όπως προβλέπει ο ΚΠολΔ, αλλά και τυχόν άλλα διαθέσιμα ποσά ή έσοδα προερχόμενα από την πτωχευτική περιουσία¹⁴⁷.

(β) Περαιτέρω, είναι δυνατές προσωρινές διανομές (άρθρ. 153 §1 ΠτΚ) ή διαδοχικές διανομές (άρθρ. 157, 158 ΠτΚ) με περισσότερους πίνακες¹⁴⁸, με τον τελευταίο των οποίων θα γίνεται η αναγκαία διόρθωση για την οριστική ρύθμιση.

(γ) Κατά τον ΠτΚ ο σύνδικος δεν αποφασίζει πρωταρχικώς και αυτοτελώς για την κατάταξη των πιστωτών, όπως πράττει ο υπάλληλος του πλειστηριασμού κατ' άρθρ. 974 ΚΠολΔ. Και τούτο, διότι το άρθρ. 153 §1 ΠτΚ προβλέπει ότι ο πίνακας συντάσσεται «με βάση τις επαληθευθείσες απαιτήσεις» κατά την ήδη προηγηθείσα διαδικασία των άρθρ. 92-95 ΠτΚ και «κηρύσσεται εκτελεστός» από τον εισηγητή¹⁴⁹.

Οι ανωτέρω διαφορές του πίνακα διανομής του ΠτΚ από τον πίνακα κατάταξης του ΚΠολΔ δεν είναι ικανές να μεταβάλουν τη λειτουργία του πίνακα διανομής, ο οποίος τελικά αποβλέπει στην ίδια λειτουργία στην οποία αποβλέπει και ο πίνακας κατάταξης του ΚΠολΔ: στον ορισμό της σειράς κατάταξης, του ποσοστού και των όρων ικανοποίησης των πιστωτών¹⁵⁰.

---

147. Π.χ. μισθώματα από τη διαχείριση ακινήτων του οφειλέτη ή έσοδα από τη συνέχιση της επιχείρησης ή το τίμημα από άλλες εκποιήσεις που έγιναν πριν από την ένωση των πιστωτών: *Περάκης*, ΠτΔ (2010), 382

148. *Μάζης*, Εκκαθάριση, 82 (με επιφυλάξεις ως προς το εύρος των απαιτήσεων, που μπορούν να περιέχονται σε προσωρινό πίνακα). *Σπυριδάκης*, ΠτΔ (2008), 357.

149. Η κήρυξη του πίνακα διανομής εκτελεστού από τον εισηγητή συνδέεται με την δικαστική εποπτεία της πτώχευσης και με τη νομοθετική επιλογή το έργο του συνδίκου να επιβλέπεται και να επικυρώνεται από τον εισηγητή (59 § 2 ΠτΚ). Συνεπώς, η υπό την ανωτέρω έννοια εκτελεστότητα του πίνακα διανομής δεν έχει εννοιολογική σχέση με την «εκτελεστότητα» του πίνακα κατάταξης του ΚΠολΔ, όταν παρέρχεται άπρακτη η προθεσμία ανακοπής του άρθρ. 979 § 2 ΚΠολΔ (980 § 1 ΚΠολΔ) ή όταν ασκείται μεν εμπρόθεσμα, αλλά απορρίπτεται τελεσίδικα (βλ. *Γέσιου – Φαλτσή*, Δίκαιο αναγκαστικής εκτελέσεως, Ειδικό Μέρος (2001), § 63, σ. 626 επ.). Και τούτο, διότι αυτή η «εκτελεστότητα» του πίνακα κατάταξης του ΚΠολΔ προβλέπεται και για τον πίνακα διανομής με το άρθρ. 161 § 2 ΠτΚ με περιεχόμενο παρόμοιο με του άρθρ. 980 § 1 ΚΠολΔ.

150. Γι' αυτό, εξάλλου, είναι εύλογη η πρωτοβουλία του νομοθέτη να κάνει ρητά λόγο για κατάταξη πιστωτών σε διάφορες διατάξεις (π.χ. 154, 159, 161 ΠτΚ) και για «πίνακα κατάταξης» (161§2 ΠτΚ), καθώς και η νομοθετική παραπομπή στους κανόνες κατάταξης των

Είναι ορθό, λοιπόν, το συμπέρασμα της θεωρίας ότι ο πίνακας διανομής προσομοιάζει στη φύση και στη λειτουργία του με τον κοινό πίνακα κατάταξης του άρθρου 974 ΚΠολΔ¹⁵¹. Κατά συνέπεια, ο πίνακας διανομής, όπως και ο πίνακας κατάταξης του ΚΠολΔ, αποτελεί πράξη επίλυσης της σύγκρουσης περισσοτέρων δανειστών ως προς το δικαίωμα ικανοποίησης και την προτεραιότητα ικανοποίησης από το αποτέλεσμα της εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας, και εκ των πραγμάτων περιέχει διάγνωση¹⁵² εκ μέρους του συνδίκου και του εισηγητή, η οποία, όπως και στο πλαίσιο της διαδικασίας διανομής του ΚΠολΔ, ελέγχεται δικαστικώς εκ των υστέρων με την άσκηση σχετικής ανακοπής.

Πρακτική συνέπεια της ομοιότητας αυτής είναι ότι ο πίνακας διανομής αποτελεί (και αυτός) διαδικαστική πράξη και είναι ορισμένος, αν αναφέρει συστηματικά την δικαιопαραγωγική αιτία των απαιτήσεων των πιστωτών, καθώς και το μέγεθος και τη σειρά κατάταξης τους¹⁵³.

II. Η ανακοπή του άρθρ. 161 ΠτΚ: Αντικείμενο δίκης και έκταση δικαστικού ελέγχου

1. Το αντικείμενο δίκης της ανακοπής του άρθρ. 979 ΚΠολΔ ως βάση της έρευνας

Ως γνωστόν, στο πλαίσιο της δίκης της συγγενούς εξ απόψεως λειτουργίας ανακοπής του άρθρ. 979 ΚΠολΔ είναι δυνατόν, εκτός από την ακύρωση και μεταρρύθμιση του πίνακα λόγω εσφαλμένης κατάταξης, να ερευνηθεί η ίδια η απαίτηση του ανακόπτοντος που δεν κατατάχθηκε ή που κατατάχθηκε τυχαία ή η απαίτηση του καθ' ου που κακώς κατετάγη. Τούτο έχει ως αποτέλεσμα να εισάγεται ένα αντικείμενο δίκης που, εκτός από το διαπλαστικό

άρθρ. 977 ΚΠολΔ και 31 ν. 1595/1985 που διέπουν την κατάταξη των απαιτήσεων στην αναγκαστική εκτέλεση (η νομοτεχνική ενσωμάτωση του κανόνα του άρθρ. 31 ν. 1595/1985 στο ίδιο το άρθρ. 977 ΚΠολΔ μετά την ψήφιση του ν. 3994/2011 δεν μετέβαλε τη ρύθμιση).

151. *Περάκης*, ΠτΔ (2010), 382. *Κοτσιρης*, ΠτΔ (2011), § 534, σ. 700. *Ψυχομάνης*, ΠτΔ (2011), αριθ. 1856, σελ. 486.

152. Πρβλ. *Γέσιου-Φαλσή*, Δίκαιο αναγκαστικής εκτελέσεως, Ειδικό Μέρος (2001), § 63, σ. 634.

153. Πλήρης ανάλυση δεν απαιτείται, αφού τα ειδικότερα στοιχεία κάθε απαίτησης μπορούν να αναζητηθούν στις αντίστοιχες αναγγελίες, προκειμένου να προσβληθεί η κατάταξή τους στον πίνακα: *Κοτσιρης*, ΠτΔ (2011), σ. 701

σκέλος που αφορά στην ακύρωση και μεταρρύθμιση του πίνακα, εμπεριέχει και ένα αναγνωριστικό σκέλος περί της υπάρξεως ή της ανυπαρξίας της ίδιας της απαίτησης ή του προνομίου που εξοπλίζει την απαίτηση¹⁵⁴.

2. Το αντικείμενο δίκης της ανακοπής του άρθρ. 161 ΠτΚ

(α) Η προηγηθείσα διαδικασία της επαλήθευσης των απαιτήσεων

Στην πτωχευτική διαδικασία υπάρχει μια βασική διαφορά σε σχέση με την ως άνω διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, διαφορά που μπορεί να επηρεάσει την οριοθέτηση του αντικειμένου της δίκης της ανακοπής κατά του πίνακα διανομής. Και αυτή είναι ότι σε στάδιο προγενέστερο της διενέργειας της διανομής και επομένως της άσκησης της ανακοπής κατά του πίνακα, προβλέπεται η διεξαγωγή επαλήθευσης της αναγγελθείσας απαίτησης, που σκοπό έχει να οριστικοποιήσει και να καταστήσει σαφές και συγκεκριμένο το παθητικό της πτωχευτικής περιουσίας¹⁵⁵. Δεδομένου ότι με

154. Τούτο είναι επόμενο, καθώς κατά τον ΚΠολΔ στο στάδιο της αναγγελίας δεν προβλέπεται δικαστική διάγνωση των αναγγελθεισών απαιτήσεων, παρά μόνο σύνταξη του πίνακα κατάταξης από τον υπάλληλο του πλειστηριασμού, εφόσον λάβει υπόψη του τυχόν παρατηρήσεις του επισπεύδοντος και των αναγγελθέντων δανειστών (974 ΚΠολΔ). Σχετικά με το αντικείμενο δίκης της ανακοπής του πίνακα κατάταξης, βλ. *Γέσιου – Φαλτσή*, Δίκαιο αναγκαστικής εκτελέσεως, Ειδικό Μέρος (2001), § 63, σ. 636. Βλ. επίσης ενδεικτικά ΕφΘεσ 670/2009 ΕφΑΔ 2009, 837: η καταταγείσα στο σχετικό πίνακα απαίτηση είναι δυνατόν να εισαχθεί για εκδίκαση κατόπιν ανακοπής άλλου δανειστή, που επιδιώκει να λάβει τη θέση εκείνου που κατατάχθηκε, οπότε το περιεχόμενο της ανακοπής αυτής μπορεί να ανάγεται: (α) σε απλή άρνηση της απαίτησης ή του μεγέθους της απαίτησης που κατατάχθηκε πριν από την απαίτηση ή αντί της απαίτησής του ανακόπτοντος, η οποία άρνηση αποτελεί λόγο ανακοπής, παραδεκτό και ορισμένο, ο δε καθ' ου η ανακοπή φέρει το βάρος αποδείξεως των παραγωγικών της απαίτησής του και του μεγέθους αυτής γεγονότων και (β) σε αμφισβήτηση του προνομιακού χαρακτήρα της ίδιας απαίτησης και την τάξη της κατάταξης αυτής.

155. Η επαλήθευση αυτή επέρχεται με τους εξής εναλλακτικούς τρόπους:

Πρώτον, αν η απαίτηση έχει αναγγελθεί εκπροθέσμως ή δεν αναγγέλθηκε καθόλου λόγω παρόδου της προθεσμίας και ο πιστωτής έχει ασκήσει την ανακοπή του άρθρ. 92 ΠτΚ για την επαλήθευση της απαίτησής του από το πτωχευτικό δικαστήριο, η πορεία της εν λόγω δίκης δεν επηρεάζει την πρόοδο της διαδικασίας της επαλήθευσης και δεν παρεμποδίζει την ολοκλήρωσή της. Τούτο προκύπτει ερμηνευτικά από την διάταξη του άρθρ. 92 § 2 ΠτΚ που προβλέπει ότι η εν λόγω ανακοπή μπορεί να ασκηθεί μέχρι την τελευταία διανομή, πράγμα που σημαίνει ότι, εφόσον η πτώχευση μπορεί εν τω μεταξύ να έχει φτάσει στο στάδιο των διανομών, έχει προηγηθεί η ολοκλήρωση της επαλήθευσης και έχει εν τω μεταξύ επέλθει η ένωση των πιστωτών. Αντικείμενο της δίκης του άρθρ. 92 ΠτΚ είναι η αναγνώριση της ύ-

την εξαίρεση της τρίτης περίπτωσης της διαδικασίας επαλήθευσης¹⁵⁶ οι απαιτήσεις έχουν αποτελέσει αντικείμενο αυθεντικής δικαστικής διάγνωσης και επαλήθευσης κατά την σχετική προηγηθείσα διαδικασία, ερωτάται αν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο κρίσης στο πλαίσιο της δίκης του άρθρ. 161 ΠτΚ.

(β) Η νομολογία του προϊσχύσαντος δικαίου

Στο πλαίσιο του προϊσχύσαντος δικαίου ο Άρειος Πάγος είχε κρίνει ότι:

(i) Η απαίτηση που είχε αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής στο δικαστήριο και είχε επαληθευτεί η ύπαρξη και το μέγεθός της ή, αντιθέτως, είχε διαγνωσθεί η ανυπαρξία της, θεωρείται ότι είχε κριθεί κατά το στάδιο της επαλήθευσης και δεν ήγεται προς κρίση στο πλαίσιο της δίκης κατά του πίνακα διανομής¹⁵⁷.

(ii) Η απαίτηση που είχε υποβληθεί προς επαλήθευση στον εισηγητή και είχε επαληθευτεί χωρίς να αμφισβητηθεί, ήταν μεν εξ απόψεως ουσιαστικού δικαίου απρόσβλητη, δεν παρήγε όμως δεδικασμένο καθώς η κρίση του εισηγητή δεν αποτελεί δικαστική απόφαση. Η έκθεση επαλήθευσης παρήγε

παρξης ή ανυπαρξίας της έννομης σχέσης από την οποία προέρχεται η απαίτηση, η απαίτηση η ίδια, καθώς και το ύψος της. Εφόσον η απαίτηση αναγνωριστεί, το πτωχευτικό δικαστήριο προχωρά με την ίδια απόφασή του στην επαλήθευσή της.

Δεύτερον, αν η απαίτηση έγινε προσωρινά ή οριστικά δεκτή, ο πιστωτής ή ο σύνδικος ή ο οφειλέτης έχουν δικαίωμα να προβάλλουν αντιρρήσεις κατά της απαίτησης κατ' άρθρ. 95 ΠτΚ (βλ. άρθρ. 95 § 1 ΠτΚ που προβλέπει ότι τέτοιο δικαίωμα έχουν μόνο οι πιστωτές των οποίων οι απαιτήσεις έγιναν προσωρινά ή οριστικά δεκτές). Αντικείμενο της δίκης αυτής είναι το ίδιο με το αντικείμενο της δίκης του άρθρ. 92 ΠτΚ. Και σ' αυτή την περίπτωση, εφόσον η απαίτηση αναγνωριστεί, το πτωχευτικό δικαστήριο προχωρά με την ίδια απόφασή του στην επαλήθευσή της: *Κοτσίρης*, ΠτΔ (2011), σ. 546-547. *Περάκης*, ΠτΔ (2010), 311. *Σπυριδάκης*, ΠτΔ (2008), 314.

Τρίτον, εφόσον η απαίτηση έχει υποβληθεί στην διαδικασία της επαλήθευσης και έγινε δεκτή από τον εισηγητή, θεωρείται επαληθευμένη, αν δεν αμφισβητείται με τις αντιρρήσεις του άρθρ. 95 ΠτΚ (93 ΠτΚ). (βλ. έτσι την υπό το προϊσχύσαν δικαίο ΑΠ 225/2010 ΕΕμπΔ 2010, 703 = ΧρΙΔ 2011, 209: Η πτωχευτική πίστωση, που έγινε κατά τη διαδικασία της επαληθεύσεως αποδεκτή, θεωρείται ότι αναγνωρίστηκε υπέρ και κατά της ομάδας των πιστωτών και γίνεται πλέον οριστική και απρόσβλητη).

156. Βλ. προηγ. σημ.

157. ΑΠ 225/2010 ΕΕμπΔ 2010, 703 = ΧρΙΔ 2011, 209. ΑΠ 879/1997, ΔΕΕ 1997, 1088.

πλήρη απόδειξη, ως προερχόμενη από δημόσιο έγγραφο, κατά της οποίας δεν επιτρεπόταν ανταπόδειξη¹⁵⁸.

(γ) Το αντικείμενο δίκης υπό το καθεστώς του ΠτΚ

Δεδομένου ότι η επαλήθευση των πιστώσεων και ο μηχανισμός της κατάταξης είναι εν πολλοίς ίδια και στο πλαίσιο του ΠτΚ, οι ανωτέρω θέσεις της αρεοπαγитικής νομολογίας αποτελούν μια στερεή βάση για την οριοθέτηση του αντικειμένου της δίκης της ανακοπής του πίνακα διανομής. Πράγματι, αφού αφενός τα παραγωγικά αίτια της γέννησης, της ενδεχόμενης κατάργησης και του μεγέθους της αναγγελθείσας απαίτησης ερευνώνται δικαστικώς κατά την διαδικασία της επαλήθευσης κατά τις δίκες των άρθρ. 92 και 95 ΠτΚ και αφετέρου αφού η κατάταξη των απαιτήσεων στον πίνακα διανομής βασίζεται στην διενεργηθείσα επαλήθευση (153 § 1 εδ. β' ΠτΚ), δεν νοείται παραδεκτή προβολή αντιρρήσεων κατά του ανωτέρω αντικειμένου (αιτιών γέννησης ή κατάργησης αναγγελθείσας απαίτησης ή του μεγέθους της) στο πλαίσιο της δίκης της ανακοπής κατά του πίνακα διανομής.

Έτσι, αν ανακόπτων προσβάλλει τον πίνακα διανομής, επειδή δεν κατετάγη καθόλου, παρόλο που οι αντιρρήσεις του βασίζονται σε μη επαληθευθείσα απαίτηση, θα στερείται εννόμου συμφέροντος προς άσκηση ανακοπής, διότι το γεγονός της μη επαλήθευσης στερεί τις αντιρρήσεις του από τη νόμιμη προϋπόθεση του άρθρ. 153 § 1 εδ. β' ΠτΚ. Αντιθέτως, αν ο πίνακας διανομής περιέχει οριστική κατάταξη μη επαληθευθείσας απαίτησης, που εσφαλμένα έχει καταταγεί, τότε ο πιστωτής του οποίου η κατάταξη επηρεάζεται, μπορεί να προβάλλει αντιρρήσεις του άρθρ. 161 ΠτΚ κατά της γενομένης κατάταξης, διότι αυτή η κατάταξη του καθ' ου βασίζεται σε μη επαληθευθείσα απαίτηση κατά παράβαση του άρθρ. 153 § 1 εδ. β' ΠτΚ.

Αν πάλι δεν έχει αμφισβητηθεί κάποια απαίτηση κατά το στάδιο της επαλήθευσης και έχει γίνει οριστικώς δεκτή κατ' άρθρ. 93 ΠτΚ, η απαίτηση αποδεικνύεται πλήρως, ως προφανώς προερχόμενη από δημόσιο έγγραφο κατά του οποίου δεν χωρεί ανταπόδειξη (438 ΚΠολΔ)¹⁵⁹. Επειδή πάντως η έκθεση επαλήθευσης του εισηγητή δεν είναι δικαστική απόφαση και δεν δημιουργεί δεδικασμένο για την απαίτηση που έγινε οριστικά δεκτή, θεωρητικώς θα μπορούσαν να προβληθούν αντιρρήσεις περί την εν λόγω απαίτη-

158. ΑΠ 1224/2006, ΝΟΜΟΣ

159. ΑΠ 1224/2006, ΝΟΜΟΣ.

ση. Οι αντιρρήσεις αυτές θα είναι παραδεκτές λόγω ανυπαρξίας δεδικασμένου, αλλά, καθώς η έκθεση επαλήθευσης θα πρέπει να προσβληθεί ως πλαστή, ώστε να ανοίξει ο δρόμος στον ανακόπτοντα να αποδείξει τα περιστατικά που θεμελιώνουν τους ισχυρισμούς του, θα έχουν μηδαμινές πιθανότητες ευδοκίμησης.

Αν και θεωρητικά δυνατό είναι η διανομή να προχωρήσει, ενώ εκκρεμούν ακόμα δίκες του άρθρ. 92 ή 95 ΠτΚ, η οριστική διανομή δεν θα είναι δυνατή (arg. ex 153 § 1 εδ. γ' ΠτΚ). Αν, παρά ταύτα συνταχθεί πίνακας διανομής προς οριστική διανομή και εν τω μεταξύ ασκηθεί ανακοπή του άρθρ. 161 ΠτΚ ως προς κάποια καταταγείσα απαίτηση, το πτωχευτικό δικαστήριο, οφείλει, προς αποφυγή κατ' ουσία αντιφατικών αποφάσεων και διαιώνισης της δίκης του άρθρ. 161 ΠτΚ, είτε να διατάξει την συνεκδίκαση λόγω συνάφειας (246 ΚΠολΔ), εφόσον κάτι τέτοιο είναι χρονικά εφικτό, είτε να διατάξει αναστολή της δίκης κατά του πίνακα διανομής, έως ότου τελεσιδικήσει η εκκρεμούσα υπόθεση του άρθρ. 92 ή 95 ΚΠολΔ. Και τούτο, διότι, αφού η κατάταξη πρέπει κατά τον νόμο να βασίζεται στο αποτέλεσμα της εκκρεμούσας διαδικασίας επαλήθευσης, ο έλεγχος της κατάταξης πρέπει να λαμβάνει υπόψη την απόφαση επί της επαλήθευσης κατά την δίκη των άρθρ. 92 ή 95 ΠτΚ.

III. Αρμοδιότητα του πτωχευτικού δικαστηρίου

Και σε αυτή την περίπτωση αρμόδιο είναι το πτωχευτικό δικαστήριο (161 και 53 ΠτΚ), ενώ η διαδικασία είναι αυτή της εκουσίας δικαιοδοσίας, όπως ισχύει σε όλες τις δίκες του ΠτΚ (54 ΠτΚ).

IV. Οι διάδικοι

1. Ενεργητική νομιμοποίηση και έννομο συμφέρον

Η διάταξη του άρθρ. 161 §1 ΠτΚ προβλέπει ότι δικαίωμα ανακοπής έχει οποιοσδήποτε δικαιολογεί έννομο συμφέρον. Η Αιτιολογική Έκθεση της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής του ΠτΚ περιορίζει τον κύκλο των προσώπων στα οποία ο νομοθέτης αναγνωρίζει έννομο συμφέρον προσβολής του πίνακα διανομής, ώστε δικαίωμα άσκησης ανακοπής να έχει όποιος δεν κατατάχθηκε στον πίνακα καθόλου ή για όλο το ποσό της απαίτησής του ή δεν κατατάχθηκε κατά την προσήκουσα σειρά¹⁶⁰. Δεν έχουν έννομο συμφέ-

---

160. ΑιτΕκθΠτΚ, ΚΝοΒ 2007, 1580.

ρον πιστωτές που απώλεσαν την προθεσμία αναγγελίας και την προθεσμία ανακοπής του άρθρ. 92 ΠτΚ¹⁶¹ και πιστωτές που εμπροθέσμως αναγγέλθηκαν, αλλά δεν μετείχαν στη διαδικασία της επαλήθευσης για οποιονδήποτε λόγο¹⁶², διότι αμφότερες οι ανωτέρω κατηγορίες πιστωτών αποκλείονται από κάθε δικαίωμα κατά την περαιτέρω διαδικασία της πτώχευσης. Ομοίως, σε περίπτωση (τελεσίδικης) απόρριψης της απαίτησης στο πλαίσιο της δίκης του άρθρ. 95 ΠτΚ, ο πιστωτής του οποίου η απαίτηση απορρίφθηκε, δεν έχει έννομο συμφέρον προσβολής του πίνακα διανομής, καθώς εξομοιώνεται με μη αναγγελλθέντα πιστωτή.

Ο οφειλέτης δεν έχει έννομο συμφέρον να ασκήσει την ως άνω ανακοπή, καθώς δεν έχει λαμβάνειν από την διανομή¹⁶³.

Ως προς την ομοδικία που ενδέχεται να αναπτυχθεί από την κοινή άσκηση ανακοπής ισχύουν όσα γίνονται δεκτά στο πλαίσιο της ανακοπής του άρθρ. 979 ΚΠολΔ. Συνεπώς, όταν περισσότεροι πιστωτές προσβάλλουν διαφορετικές απαιτήσεις του πίνακα διανομής, κάθε πιστωτής ασκεί δική του αυτοτελή ανακοπή και την στρέφει μόνο κατά εκείνων των πιστωτών των οποίων επιδιώκει να προσβάλλει την κατάταξη και όχι εναντίον όλων των πιστωτών που αναγγέλθηκαν. Στην περίπτωση αυτή, μεταξύ των πιστωτών που προσβάλλουν τον πίνακα κατάταξης αναπτύσσεται απλή ομοδικία (74 ΚΠολΔ). Αυτός ο νομικός χαρακτηρισμός της ομοδικίας έχει ως συνέπεια να μην ωφελείται κάποιος πιστωτής από την ανακοπή που άσκησε ένας άλλος πιστωτής, ούτε να βλάπτεται ο πιστωτής αυτός από την ανακοπή που απευθύνθηκε κατά άλλου πιστωτή. Γι' αυτό, εξάλλου, αναφέρεται ότι η κατάταξη όλων των δανειστών για τη διανομή γίνεται μεν με ενιαία πράξη, πλην όμως η διαδικασία της κατάταξης είναι διαιρετή¹⁶⁴. Στις περιπτώσεις

---

161. Κ. Ρόκας, ΠτΔ (1978), 270. Κοσίρης, ΠτΔ (2011), σ. 538.

162. Κοσίρης, ΠτΔ (2011), σ. 538. ΕφΛαρ 506/2003, Δικογραφία 2004, 114.

163. Στην σπανιότατη, όμως, περίπτωση που κατάλοιπο του διανεμομένου ποσού, μετά την ικανοποίηση των πιστωτών, αναμένεται να του αποδοθεί, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει έννομο συμφέρον να ασκήσει τη συγκεκριμένη ανακοπή, εφόσον η κατάταξη έγινε κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αποκλείεται η δυνατότητα είσπραξης του κατάλοιπου.

164. Ενδεικτικά από την πρόσφατη νομολογία βλ. ΑΠ 1026/2010 ΔΕΕ 2010, 1187. ΑΠ 1229/2008 Δ 2008, 1050. Επίσης *Γέσιου-Φαλτσή*, Δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσεως, Ειδικό Μέρος (2001) § 63, σ. 639-640 όπου και περαιτέρω παραπομπές.

αυτές θα υπάρξει συνεκδίκαση των ανακοπών κατ' άρθρ. 31 § 3 ΚΠολΔ, καθώς συντρέχει το στοιχείο της συνάφειας¹⁶⁵.

Όταν, όμως, αντικείμενο προσβολής από περισσότερους πιστωτές είναι η κατάταξη της ίδιας απαίτησης, μεταξύ των ανακοπτόντων αναπτύσσεται επιγενόμενη αναγκαστική ομοδικία, καθώς για την ύπαρξη ή την ανυπαρξία της προσβαλλόμενης καταταγείσας απαίτησης δεν είναι λογικό να εκδοθούν αντίθετες αποφάσεις, ενώ υπάρχει και η ανάγκη αντιπαραβολής και σύγκρισης των απαιτήσεων των περισσότερων ανακοπτόντων μεταξύ τους και προς τις απαιτήσεις του καθ' ου ή των καθ' ων οι ανακοπές. Γι' αυτό λοιπόν η διαφορά υπόκειται σε ενιαία ρύθμιση (76 § 1 περ. δ' ΚΠολΔ)¹⁶⁶.

2. Παθητική νομιμοποίηση

Η ανακοπή απευθύνεται κατά του συνδίκου και κατά των πιστωτών των οποίων προσβάλλεται η κατάταξη. Υφίσταται υποχρεωτική εναγωγή πλειόντων και τίθεται το ερώτημα του νομικού χαρακτηρισμού της ομοδικίας αυτής. Κατά την κρατούσα γνώμη, η ομοδικία συνδίκου και πιστωτή του οποίου προσβάλλεται η κατάταξη είναι απλή¹⁶⁷, αν και η γνώμη αυτή ελέγχεται, καθώς στην προκείμενη περίπτωση η ομοδικία εμφανίζει χαρακτηριστικά αναγκαίας ομοδικίας κατ' εφαρμογή του άρθρ. 76 § 1 περ. γ' ΚΠολΔ¹⁶⁸.

165. βλ. *Γέσιου-Φαλτσή*, Δίκαιο αναγκαστικής εκτελέσεως, Ειδικό Μέρος (2001) § 63 σ. 640

166. Πρβλ. στο πλαίσιο του άρθρ. 979 ΚΠολΔ: ΑΠ 175/2011, ΝοΒ 2011.1261 με σχόλιο Χατζηϊωάννου ΑΠ 1321/2009 ΧρΙΔ 2010, 350. ΑΠ 1229/2008 Δ 2008, 1050. ΑΠ 190/1998 ΝοΒ 1999, 607 = ΕλλΔνη 1998, 830 = Δ 1998, 1128. ΕφΘεσ 2042/2009 Αρμ 2010, 109. *Δημητρίου*, Ο έλεγχος της διαδικασίας και των απαιτήσεων κατά τη διανομή του πλειστηριάσματος (2004), 343, 347. *Γέσιου-Φαλτσή*, Δίκαιο αναγκαστικής εκτελέσεως, Ειδικό Μέρος (2001) § 63, σ. 640-641 όπου και περαιτέρω παραπομπές.

167. *Κοτσιρής*, ΠτΔ (2011), σ. 702. ΑΠ 153/1996 ΔΕΕ 1996, 703. Πάντως σε παρεμφερείς περιπτώσεις κοινής υποχρεωτικής εναγωγής συνδίκου και πιστωτή, όπως στην περίπτωση του δανειστή που υπέβαλε την αίτηση πτώχευσης και του συνδίκου επί έφεσης του πτωχού, η ομοδικία κρίθηκε ως αναγκαία: ΕφΛαρ 92/2004 ΕπισκΕμπΔ 2004, 467. ΕφΠατρ 1095/2003, ΑχΝομ 2004, 360.

168. Σε παρεμφερείς περιπτώσεις κοινής υποχρεωτικής εναγωγής συνδίκου και πιστωτή, όπως στην περίπτωση του δανειστή που υπέβαλε την αίτηση πτώχευσης και του συνδίκου επί έφεσης του πτωχού, η ομοδικία κρίθηκε ως αναγκαία: ΕφΛαρ 92/2004 ΕπισκΕμπΔ 2004, 467. ΕφΠατρ 1095/2003, ΑχΝομ 2004, 360.

3. Παρέμβαση - προσεπίκληση

Η άσκηση κύριας παρέμβασης είναι παραδεκτή, εφόσον ο παρεμβαίνων πιστωτής ζητά να απορριφθεί η ανακοπή και να μεταρρυθμιστεί υπέρ του (και όχι υπέρ του ανακόπτοντος) ο πίνακας διανομής, προβάλλοντας αυτοτελές δικαίωμα ακύρωσης και μεταρρύθμισης του πίνακα διανομής. Η κύρια αυτή παρέμβαση, επειδή εισάγει αυτοτελές αίτημα που υποκαθιστά την άσκηση ανακοπής, πρέπει να ασκείται εντός της νόμιμης¹⁶⁹ προθεσμίας, ώστε να μην σημειώνεται καταστρατήγηση.

Πρόσθετη παρέμβαση δεν θα μπορεί να ασκηθεί παραδεκτά λόγω ελλείψεως εννόμου συμφέροντος. Και τούτο, διότι η επερχόμενη διάπλαση δεν ωφελεί ούτε βλάπτει τρίτους πιστωτές εξαιτίας της υποκειμενικής ενέργειας της ανακοπής¹⁷⁰.

Στις ανωτέρω περιπτώσεις, όπου αναφέρεται η ύπαρξη αναγκαίας ομοδικίας, είναι δυνατή η άσκηση της προσεπίκλησης του αναγκαίου ομοδίκου (86 ΚΠολΔ).

V. Ζητήματα διαδικασίας

1. Τρόπος και προθεσμία άσκησης της ανακοπής

Η υπό εξέταση ανακοπή ασκείται όπως και η ανακοπή του άρθρ. 152 ΠτΚ για όσους λόγους αναφέρθηκαν ανωτέρω στην οικεία θέση¹⁷¹, αλλά, επιπλέον, επειδή ο νόμος ορίζει ρητά ότι η υπό εξέταση ανακοπή πρέπει να απευθύνεται υποχρεωτικά στους καθ' ων.

Ως προς την προθεσμία σημειώνεται ότι εφόσον ανακόπτων είναι ιδιώτης, η προθεσμία άσκησης ανακοπής είναι δέκα (10) ημέρες. Δεδομένου ότι ο πίνακας διανομής υποβάλλεται σε ευρεία δημοσιότητα (153 § 2 ΠτΚ) για να λάβουν γνώση οι δικαιούμενοι πιστωτές, καθώς και εκείνοι που τυχόν παραλείφθηκαν από τη διανομή ή κατατάχθηκαν σε μη προσήκουσα κατά το νόμο σειρά¹⁷², η προθεσμία άσκησης ξεκινά από την ολοκλήρωση της τελευταίας χρονολογικά δημοσίευσης.

---

169. Βλ. κατωτέρω στην παρούσα ενότητα § V.1.

170. Πρβλ. Δημητρίου, Ο έλεγχος της διαδικασίας και των απαιτήσεων κατά τη διανομή του πλειστηριάσματος (2004), 356. Βλ. και κατωτέρω στην παρούσα ενότητα, § VI.

171. Βλ. ανωτέρω, ενότητα δεύτερη, § VI.1.

172. Βλ. ΑιτΕκθΠτΚ, ΚNoB 2007, 1553 επ., 1580 (υπό άρθρ. 153).

Αντιθέτως, όταν ανακόπτων πιστωτής είναι το Δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ ή των οργανισμών και φορέων κοινωνικής ασφάλισης, οι απαιτήσεις των οποίων εισπράττονται κατά τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε.¹⁷³, η προθεσμία άσκησης ανακοπής είναι τριάντα (30) ημέρες¹⁷⁴. Για όλα δε τα ανωτέρω πρόσωπα η προθεσμία ξεκινά όχι από την ολοκλήρωση των δημοσιεύσεων του άρθρ. 153 § 2 ΠτΚ, αλλά από την επίδοση του πίνακα διανομής στα πρόσωπα αυτά, καθώς δυνάμει του άρθρ. 58 Κ.Ε.Δ.Ε. ο σύνδικος υποχρεούται να προβεί στην σχετική επίδοση. Μάλιστα όπως έχει κριθεί¹⁷⁵ η επίδοση στο Δημόσιο, που απαιτείται για την έναρξη της τριακονθήμερης προθεσμίας, είναι διπλή, δηλαδή πρέπει να γίνεται τόσο στον προϊστάμενο της αναγγελθείσας Δ.Ο.Υ., όσο και στον υπουργό Οικονομικών¹⁷⁶.

2. Περιεχόμενο δικογράφου ανακοπής

Λόγοι που μπορούν να θεμελιώσουν τη συγκεκριμένη ανακοπή αφορούν σε σφάλματα στον τρόπο κατάταξης, δηλ. η ύπαρξη ή η ανυπαρξία προνομίου, ή –εφόσον υπάρχει προνόμιο και δεν αμφισβητείται– ο νομικός χαρακτηρισμός του προνομίου, ώστε να διαγνωσθεί ποιος εκ των διαδίκων έχει ισχυρότερη απαίτηση. Τα ζητήματα αυτά επηρεάζουν την θέση στον πίνακα διανομής τόσο του καθ' ου όσο και του ανακόπτοντος και γι' αυτό αποτελούν κατεξοχήν αντικείμενο προσβολής και δικαστικού ελέγχου.

Στην περίπτωση αυτή για να είναι ορισμένη η ανακοπή, πρέπει να περιέχει ακριβή περιγραφή της απαίτησης της οποίας ζητείται η κατάταξη καθώς και των περιστατικών που βεβαιώνουν την επαλήθευσή της και το προνόμιο

173. βλ. άρθρ. 67 § 7 ν. 3842/2010

174. βλ. 41 § 4 και 5 ν.3863/2010. Ειδικά η §5: «Οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν έχουν εφαρμογή σε πλειστηριασμούς που βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη και σε πτωχεύσεις που έχουν ήδη κηρυχθεί μέχρι την ψήφιση του παρόντος νόμου»

175. Πρβλ. ΑΠ 15/2011, ΝΟΜΟΣ. ΑΠ 1320/2003 ΕλλΔνη 2005, 115. ΑΠ 1635/2002 ΕλλΔνη 2003, 745. ΑΠ 432/2002 ΕΕΝ 2003, 367.

176. Στην αρχική του μορφή ο ΠτΚ περιελάμβανε ομοιόμορφη ρύθμιση για όλους τους πιστωτές (άρθρ. 153 σε συνδ. με άρθρ. 181 περ. ι' ΠτΚ), με αποτέλεσμα να ισχύει τόσο για το Δημόσιο όσο και για τους ιδιώτες πιστωτές η ίδια (δεκαήμερη) προθεσμία. Όμως, εξαιτίας των δυσμενών δημοσιονομικών εξελίξεων, από τις αρχές του 2010 με νομοθετικές παρεμβάσεις επήλθε τροποποίηση της ρύθμισης, εξαίρεση του Δημοσίου και των εξομοιούμενων με αυτό προσώπων και υπαγωγή τους στην ευνοϊκότερη διάταξη του ΚΕΔΕ (ν.δ. 356/1974).

της. Η μη παράθεση ή η ελλιπής παράθεση των περιστατικών αυτών καθιστά την ανακοπή αόριστη και ως εκ τούτου απορριπτέα, μη δυνάμενης της εν λόγω ελλείψεως να αναπληρωθεί με τις προτάσεις ή με την αναφορά σε άλλα έγγραφα¹⁷⁷.

3. Κατάθεση προτάσεων και ερημοδικία

Ισχύουν κι εδώ όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω στο πλαίσιο της εξέτασης της ανακοπής του άρθρ. 152 ΠτΚ¹⁷⁸, δηλαδή ότι για την κατάθεση προτάσεων και προσθήκης η διάταξη του άρθρ. 238 ΚΠολΔ και ότι επί ερημοδικίας στο πρώτο βαθμό εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρ. 271-272 ΚΠολΔ.

4. Άσκηση πρόσθετων λόγων ανακοπής

Επειδή υπάρχει ομοιότητα της ανακοπής του άρθρ. 152 ΠτΚ και της ανακοπής του άρθρ. 161 ΠτΚ πρέπει να γίνει δεκτή η άσκηση πρόσθετων λόγων για τους ίδιους λόγους που προαναφέρθηκαν στο πλαίσιο της ανακοπής του άρθρ. 152 ΠτΚ¹⁷⁹. Και σ' αυτή την περίπτωση, οι πρόσθετοι λόγοι ασκούνται με αυτοτελές δικόγραφο που κατατίθεται στη γραμματεία του πρωτοδικείου και επιδίδεται στους καθ' ύλην αρμοδίαν οκτώ ημέρες πριν τη συζήτηση αρκεί να μην έχει παραβιαστεί η προθεσμία άσκησης της ανακοπής των άρθρ. 161 § 1 ΠτΚ¹⁸⁰. Οι λόγοι αυτοί πάντως πρέπει να βρίσκονται εντός των υποκειμενικών και αντικειμενικών ορίων που έχουν προσδιορισθεί ήδη με την ασκηθείσα ανακοπή¹⁸¹.

177. ΑΠ 1949/2009, ΝΟΜΟΣ

178. Βλ. ανωτέρω ενότητα δεύτερη § VI.2 και 3 αντίστοιχα.

179. Βλ. ανωτέρω ενότητα δεύτερη, § VI.5

180. Πρβλ. τη νομολογία του Ακυρωτικού στο πλαίσιο άσκησης πρόσθετων λόγων του άρθρ. 585 § 2 ΚΠολΔ σε ανακοπή του άρθρ. 933 ΚΠολΔ όπου αξιώνεται η τήρηση και των προθεσμιών του άρθρ. 934 διαφορετικά οι πρόσθετοι λόγοι είναι απαράδεκτοι: ΑΠ 1621/2000 ΕλλΔνη 2001, 696. ΑΠ 1336/2006, ΝΟΜΟΣ. ΑΠ 1469/2005, ΝΟΜΟΣ. Διαμαντόπουλος, Η ανακοπή, 236, σημ. 431. Αντίθ. Μάζης, Εκκαθάριση, 47.

181. Για παρεμφερή θέση ως προς τους πρόσθετους λόγους ανακοπής του άρθρ. 979 ΚΠολΔ πρβλ ΑΠ 1541/2000, ΕλλΔνη 2001, 1301. Δημητρίου, Ο έλεγχος της διαδικασίας και των απαιτήσεων κατά τη διανομή του πλειστηριάσματος (2004), 327.

VI. Η υποκειμενική ενέργεια της ανακοπής και ο χρόνος επέλευσης της μεταρρύθμισης

Όμοια με την ανακοπή του άρθρ. 979 ΚΠολΔ, η ανακοπή κατά του πίνακα διανομής ενεργεί υποκειμενικά, δηλ. εφόσον γίνει δεκτή, ακυρώνει και μεταρρυθμίζει τον πίνακα μόνο στο σημείο εκείνο του πίνακα διανομής που αφορά στους διαδίκους¹⁸². Σε περίπτωση ευδοκίμησης της ανακοπής η μεταρρύθμιση του πίνακα διανομής επέρχεται με την τελεσιδικία. Μέχρι δε να εκδοθεί τελεσιδίκη απόφαση αναστέλλεται αυτοδικαίως η πληρωμή του πιστωτή του οποίου η κατάταξη προσβλήθηκε. Ο σύνδικος διατηρεί το ποσό για τι οποίο έγινε η κατάταξη του αμφισβητούμενου πιστωτή.

Γ. Συμπεράσματα της Τρίτης Ενότητας

Από την ανωτέρω ανάλυση στην παρούσα Ενότητα προέκυψαν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

1. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας εκποίησης της περιουσίας του οφειλέτη, ο σύνδικος καταθέτει στον ειδικό λογαριασμό που προβλέπεται στο άρθρ. 73 ΠτΚ το προϊόν της εκποίησης και στη συνέχεια το διανέμει στους πιστωτές. Στην περίπτωση που οι πιστωτές είναι περισσότεροι του ενός, ο σύνδικος, προκειμένου να διανείμει το προϊόν της εκποίησης, συντάσσει «πίνακα διανομής», ο οποίος αποβλέπει στην ίδια λειτουργία στην οποία αποβλέπει και ο πίνακας κατάταξης του ΚΠολΔ: στον ορισμό της σειράς κατάταξης, του ποσοστού και των όρων ικανοποίησης των πιστωτών.

2. Οι κανόνες της κατάταξης των πτωχευτικών απαιτήσεων και της διανομής του προϊόντος της εκποίησης είναι ίδιοι με τους κανόνες που ισχύουν στην αναγκαστική εκτέλεση λόγω της ευθείας νομοθετικής παραπομπής του άρθρ. 156 ΠτΚ στις διατάξεις των άρθρ. 977 ΚΠολΔ και 31 ν. 1545/1985, όπως ισχύει σήμερα.

3. Ο πίνακας διανομής αποτελεί διαδικαστική πράξη και προσβάλλεται με την ανακοπή του άρθρ. 161 ΠτΚ. Αντικείμενο της ανακοπής δεν μπορεί να είναι η ύπαρξη ή η ανυπαρξία της απαίτησης και το μέγεθός της, εφόσον τα ζητήματα αυτά έχουν αποτελέσει αντικείμενο της προηγηθείσας δικαστι-

---

182. Τούτο προκύπτει ευθέως από την διάταξη του άρθρ. 161 ΠτΚ, που προβλέπει ότι η ανακοπή απευθύνεται κατά των πιστωτών των οποίων προσβάλλεται η κατάταξη (όχι κατά όλων των πιστωτών) και ότι αναστέλλεται η πληρωμή προς τους πιστωτές των οποίων η κατάταξη προσβλήθηκε, μέχρις ότου η κατάταξή τους να γίνει τελεσιδίκη.

κής διαδικασίας επαλήθευσης (άρθρ. 92 και 95 ΠτΚ), αλλά είναι η ακύρωση και μεταρρύθμιση του πίνακα διανομής, επειδή υπήρξε σφάλμα κατά την κατάταξη. Εξαίρεση στην ανωτέρω θέση αποτελεί η απαίτηση που κατετάγη μετά από επαλήθευση του εισηγητή χωρίς την έκδοση δικαστικής απόφασης. Αντιρρήσεις κατ' αυτής θα μπορούν τυπικά να αχθούν σε δίκη του άρθρ. 161 ΠτΚ, αλλά, επειδή η πράξη επαλήθευσης παράγει πλήρη απόδειξη για την απαίτηση ως δημόσιο έγγραφο, ο ανακόπτων θα πρέπει να την προσβάλει ως πλαστή (438 ΚΠολΔ) προτού αποπειραθεί να αποδείξει τους ισχυρισμούς του.

4. Έννομο συμφέρον άσκησης ανακοπής έχει όποιος δεν κατατάχθηκε στον πίνακα καθόλου ή για όλο το ποσό της απαίτησής του ή δεν κατατάχθηκε κατά την προσήκουσα σειρά. Δεν έχουν έννομο συμφέρον πιστωτές που απώλεσαν την προθεσμία αναγγελίας και την προθεσμία ανακοπής του άρθρ. 92 ΠτΚ, πιστωτές που εμπροθέσμως αναγγέλθηκαν, αλλά δεν μετείχαν στη διαδικασία της επαλήθευσης για οποιονδήποτε λόγο, καθώς και πιστωτές των οποίων η απαίτησή τους απερρίφθη τελεσίδικα στο πλαίσιο της δίκης του άρθρ. 95 ΠτΚ. Η ανακοπή απευθύνεται κατά του συνδίκου και κατά των πιστωτών των οποίων προσβάλλεται η κατάταξη. Κατά την κρατούσα γνώμη, η ομοδικία που αναπτύσσεται είναι απλή.

5. Η ανακοπή εισάγει μη γνήσια υπόθεση εκουσίας δικαιοδοσίας και κατά την διαδικασία εκδίκασής της εφαρμόζονται συγκεκριμένες αποκλίσεις από την διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας με την οποία δικάζεται: (i) η ανακοπή ασκείται με κατάθεση του δικογράφου στη γραμματεία του δικαστηρίου που απευθύνεται και με επίδοσή της στους καθ' ων (215 § 1 εδ. α' ΚΠολΔ), (ii) επί ερημοδικίας στον πρώτο βαθμό εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρ. 271-272 ΚΠολΔ και για την κατάθεση προτάσεων και προσθήκης το άρθρ. 238 ΚΠολΔ. (iii) Οι πρόσθετοι λόγοι ασκούνται με αυτοτελές δικόγραφο που κατατίθεται στο πτωχευτικό δικαστήριο και επιδίδεται στους καθ' ων οκτώ ημέρες πριν τη συζήτηση, αρκεί να μην έχει παραβιαστεί η προθεσμία άσκησης της ανακοπής κατ' άρθρ. 161 § 1 ΠτΚ. Οι λόγοι αυτοί πάντως πρέπει να βρίσκονται εντός των υποκειμενικών και αντικειμενικών ορίων που έχουν προσδιορισθεί ήδη με την ασκηθείσα ανακοπή

6. Εφόσον ανακόπτων είναι ιδιώτης, η προθεσμία άσκησης ανακοπής είναι δέκα (10) ημέρες και ξεκινά από την ολοκλήρωση της τελευταίας χρονολογικά δημοσίευσης του άρθρ. 153 §2 ΠτΚ. Εφόσον ανακόπτων πιστωτής είναι το Δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ. ή οι οργανισμοί και φορείς κοινωνικής ασφάλισης

λισης οι απαιτήσεις των οποίων εισπράττονται κατά τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε., η προθεσμία άσκησης ανακοπής είναι τριάντα (30) ημέρες και ξεκινά από την επίδοση του πίνακα διανομής στα πρόσωπα αυτά. Η επίδοση στο Δημόσιο είναι διπλή, καθώς πρέπει να γίνεται τόσο στον προϊστάμενο της αναγγελθείσας Δ.Ο.Υ., όσο και στον υπουργό Οικονομικών.

7. Η ανακοπή κατά του πίνακα διανομής ενεργεί υποκειμενικά, δηλ. εφόσον γίνει δεκτή, ακυρώνει και μεταρρυθμίζει τον πίνακα διανομής μόνο στο σημείο εκείνο του πίνακα που αφορά στους διαδίκους. Σε περίπτωση ευδοκίμησης της ανακοπής η μεταρρύθμιση του πίνακα διανομής επέρχεται με την τελεσιδικία. Μέχρι να εκδοθεί τελεσιδική απόφαση αναστέλλεται αυτοδικαίως η πληρωμή του πιστωτή του οποίου η κατάταξη προσβλήθηκε.

8. Η άσκηση κύριας παρέμβασης είναι παραδεκτή, εφόσον ο παρεμβαίνων πιστωτής ζητά να απορριφθεί η ανακοπή και να μεταρρυθμιστεί υπέρ του (και όχι υπέρ του ανακόπτοντος) ο πίνακας διανομής, προβάλλοντας αυτοτελές αίτημα ακύρωσης και μεταρρύθμισης του πίνακα κατάταξης το οποίο θα πρέπει να ασκηθεί μέσα στην ανωτέρω προθεσμία της ανακοπής.

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η δικαστική λειτουργία παίζει σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της διαδικασίας εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας, η οποία διέρχεται από δύο στάδια (του πλειστηριασμού και της διανομής του πλειστηριάσματος). Τα στάδια αυτά είναι όμοια με τα αντίστοιχα της αναγκαστικής εκτέλεσης και διακρίνονται για την τυπικότητά τους. Περαιτέρω, κατά την εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας θίγονται συγκεκριμένα έννομα συμφέροντα και δικαιώματα διαφόρων προσώπων, ώστε να γεννάται υπέρ των προσώπων αυτών αξίωση δικαστικής προστασίας και ακρόασης.

Σε αυτό το πλαίσιο, λοιπόν, οι δικονομικοί κανόνες παίζουν σημαντικό ρόλο για την ομαλή εξέλιξη της διαδικασίας και την συνακόλουθη σύννομη ικανοποίηση των πιστωτών.

Σε βασικά σημεία ο νομοθέτης του ΠτΚ κατέστρωσε την προδικασία και την κύρια διαδικασία εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας με τρόπο παρεμφερή προς αυτόν του ΚΠολΔ, δόμησε τις δίκες περί την εκποίηση βασιζόμενος στη δομή των δικών περί την εκτέλεση του ΚΠολΔ, ως προς τη λειτουργία και τις έννομες συνέπειες των πράξεων εκποίησης παρέπεμψε ευθέως στις διατάξεις του ΚΠολΔ, ενώ τον μηχανισμό κατάταξης και διανο-

μής του προϊόντος της εκποίησης ρύθμισε με τρόπο ακριβώς ίδιο με αυτόν του ΚΠολΔ.

Η επιλογή αυτή του νομοθέτη δεν είναι τυχαία. Με βάση την αρχική διαπίστωση ότι η εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας και η εκποίηση περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη στο πλαίσιο της αναγκαστικής εκτέλεσης αποσκοπούν στον ίδιο στόχο, δηλαδή στην δίκαιη και αναλογικά ισότιμη ικανοποίηση πλειόνων δανειστών, όταν συντρέχουν περισσότερες απαιτήσεις, η εφαρμογή και στην διαδικασία εκποίησης του ΠτΚ κανόνων της αναγκαστικής εκτέλεσης είναι σκόπιμη, στο μέτρο που οι κανόνες αυτοί συνάδουν με τη λειτουργία της εκποίησης του ΠτΚ. Η προπεριγραφείσα νομοθετική επιλογή, η οποία εδράζεται στην κοινότητα στόχων των δύο διαδικασιών, οδηγεί σε αυτό που – παρά τις επιμέρους διαφορές – διαπιστώνεται ως ενιαίο δικονομικό δίκαιο της συλλογικής και της αναγκαστικής εκτέλεσης με νομοθετικό πρότυπο τους δοκιμασμένους στην πράξη και γνωστούς στο νομικό κόσμο κανόνες του ΚΠολΔ περί πλειστηριασμού και διανομής του πλειστηριάσματος.

Η πτώχευση ως διαδικασία συλλογικής εκτέλεσης¹

Βασιλείου Α. Χατζηϊωάννου

Λέκτορα Νομικής Σχολής Θράκης, Δικηγόρου

Εισαγωγή

Στην έννομη τάξη μας η αναγκαστική ικανοποίηση απαιτήσεων βασίζεται σε δύο βασικούς θεσμούς: Στην αναγκαστική εκτέλεση του ΚΠολΔ και στην διαδικασία «συλλογικής» εκτέλεσης του ΠτΚ. Η τελευταία ξεκινά με την επέλευση του σταδίου της ένωσης των πιστωτών (άρθρ. 132 § 1 ΠτΚ), μετά την συγκρότηση της οποίας έχει πλέον εκλείψει κάθε ελπίδα διατήρησης της επιχείρησης στα χέρια του οφειλέτη². Εφεξής, εκποιείται το ενεργητικό του οφειλέτη και επιδιώκεται η ικανοποίηση των απαιτήσεων που έχουν επαληθευτεί. Ο νόμος (132 ΠτΚ) προβλέπει τη δυνατότητα εκποίησης, είτε της επιχείρησης ως συνόλου, είτε των επί μέρους στοιχείων αυτής χωριστά.

Μια πρώτη ανάγνωση των οικείων διατάξεων οδηγεί στις ακόλουθες πρώιμες διαπιστώσεις:

(α) Η δικαστική λειτουργία παίζει σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της διαδικασίας εκποίησης δια της ενεργού συμμετοχής του Εισηγητή Δικαστή στις εργασίες της πτώχευσης, αλλά και δια της συγκεντρώσεως όλων των δικών σε ένα forum, στο πτωχευτικό δικαστήριο.

(β) Η διαδικασία ικανοποίησης των πιστωτών διέρχεται από δύο στάδια: Την διαδικασία εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας, όπου δεσπόζοντα ρόλο παίζει ο δημόσιος πλειστηριασμός, και στη συνέχεια την διανομή του προϊόντος της εκποίησης στους πιστωτές, των οποίων η απαίτηση έχει επαληθευθεί. Τα στάδια αυτά είναι όμοια με τα αντίστοιχα στάδια της αναγκαστικής εκτέλεσης και χαρακτηρίζονται από τυπικότητα.

(γ) Κατά την εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας θίγονται έννομα συμφέροντα και δικαιώ-

ματα διαφόρων προσώπων με αποτέλεσμα να γεννάται υπέρ των προσώπων αυτών η αξίωση δικαστικής προστασίας και ακρόασης.

Οι διαπιστώσεις αυτές έχουν έναν κοινό παρανομαστή: την έντονη παρουσία της διαδικαστικής πτυχής της πτώχευσης, με αποτέλεσμα οι δικονομικοί κανόνες να παίζουν σημαντικό ρόλο στην υλοποίηση των νομοθετικών στόχων της εκποίησης. Βασικός σκοπός της παρούσας μελέτης, λοιπόν, είναι να εντοπίσει και να εξετάσει τους δικονομικούς κανόνες που διέπουν την διαδικασία εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας.

Είναι γνωστό ότι η πτώχευση έχει βασικές ομοιότητες με την αναγκαστική εκτέλεση, ως προς το ότι εναρκτήριο γεγονός και των δύο διαδικασιών είναι η άρνηση εκουσίας εκπλήρωσης από τον οφειλέτη ληξιπρόθεσμων οφειλών του³ και η επέμβαση από τους δανειστές στην περιουσία του οφειλέτη προς ικανοποίησή τους, εφόσον πληρούνται κάποιες νόμιμες αυστηρές προϋποθέσεις.

Εκ πρώτης όψεως, η διαδικασία εκποίησης του ΠτΚ αντικαθιστά και υποτάσσει τα ατομικά συμφέροντα του κάθε δανειστή στα ευρύτερα συμφέροντα των πιστωτών της πτωχευτικής περιουσίας. Δεν πρόκειται, βεβαίως, για το άθροισμα περισσότερων ατομικών συμφερόντων, αλλά για τη διαμόρφωση ενός κοινού - συλλογικού - συμφέροντος που, μετά την κήρυξη του οφειλέτη σε πτώχευση, αφορά στο σύνολο των πιστωτών.

Η οριοθέτηση των δικονομικών κανόνων που διέπουν την διαδικασία εκποίησης διέρχεται προκαταβολικά από την έρευνα του κατά πόσο τελικά διαφέρει ή ομοιάζει η πτωχευτική διαδικασία με την διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης. Τούτο είναι χρήσιμο να διερευνηθεί, διότι, αν οι δύο διαδικασίες έχουν τελικά ουσιαστικές ομοιότητες, η εφαρμογή κανόνων και αρχών του αστικού δικονομικού δικαίου όχι μόνο παράταιρη δεν είναι, αλλά, αντιθέτως, είναι πολύ χρήσιμη.

Στο πλαίσιο αυτό, αρχικά εξετάζεται η πτώχευ-

1. Προδημοσίευση από τον τόμο με τα Πρακτικά του 36ου Συνεδρίου της «Ενώσεως Ελλήνων Δικονομολόγων» («Δικονομικά Ζητήματα του Πτωχευτικού Δικαίου», Λάρισα, 15 - 18 Σεπτεμβρίου 2011). Το παρόν κείμενο αποτελεί συνοπτική εκδοχή της εισήγησης του συγγραφέως στο πλαίσιο του ως άνω συνεδρίου.

2. Τούτο δεν επιτεύχθηκε ούτε μέσω της διαδικασίας συνδιαλλαγής, ούτε μέσω σχεδίου αναδιοργάνωσης, που, ως επιλογές, προηγούνται χρονικά.

3. Ανεξαρτήτως των διαφορετικών αιτιών που οδηγούν σε μη εκπλήρωσή τους: Μόνιμη αντικειμενική αδυναμία λόγω στάσης πληρωμών (στην πτώχευση), άρνηση ακόμα και για υποκειμενικούς λόγους (στην αναγκαστική εκτέλεση).

ση ως συλλογική διαδικασία και συγκρίνεται με την αναγκαστική εκτέλεση (πρώτη ενότητα). Περαιτέρω, εξετάζονται οι κανόνες που διέπουν την διαδικασία εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας και τις σχετικές δίκες (δεύτερη ενότητα). Στη συνέχεια, εξετάζεται η διαδικασία διανομής του προϊόντος της εκποίησης (τρίτη ενότητα).

Πρώτη ενότητα: Η πτώχευση ως διαδικασία συλλογικής ικανοποίησης των πιστωτών

A. Εισαγωγικές σκέψεις

Σύμφωνα με το άρθρ. 1 ΠτΚ «η πτώχευση αποσκοπεί στη συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών». Εκ πρώτης όψεως, η συλλογικότητα προκύπτει κατ' αρχήν από το γεγονός ότι απαιτήσεις περισσότερων δανειστών ικανοποιούνται μέσω μιας διαδικασίας που εξυπηρετεί όχι κάποιον απ' αυτούς (π.χ. τον επισπεύδοντα), αλλά και τους λοιπούς πιστωτές. Όμως, μια τέτοια προσέγγιση παραγνωρίζει ότι και στο πλαίσιο της αναγκαστικής εκτέλεσης προβλέπεται ένα πλήρες σύστημα αναγγελίας των απαιτήσεων και ικανοποίησης περισσότερων δανειστών (972 επ. ΚΠολΔ), παρόλο που η διαδικασία επισπεύδεται από έναν δανειστή. Συνεπώς, από τη στιγμή που η αναγκαστική εκτέλεση δεν περιορίζεται στην ικανοποίηση ενός δανειστή, αλλά αποβλέπει στην ικανοποίηση περισσότερων, η σκέψη ότι η συλλογικότητα εξαρτάται από τον αριθμό των δανειστών που μετέχουν στην εκτελεστική διαδικασία, είναι έωλη. Γι' αυτό τον λόγο, πρέπει να αναζητηθούν άλλα κριτήρια διάκρισης της πτώχευσης από την αναγκαστική εκτέλεση, ώστε να εξετασθεί αν τελικά οι διαφορές μεταξύ τους είναι ουσιώδεις και κατά πόσο επηρεάζουν την επιλογή των εφαρμοστέων κανόνων.

B. Τα χαρακτηριστικά στοιχεία της συλλογικής διαδικασίας και η περίπτωση της πτωχευτικής διαδικασίας.

Η έννοια της συλλογικής διαδικασίας δεν είναι ορισμένη νομοθετικά. Κατά τη θεωρία⁴, όμως, ορίζεται ως η διαδικασία εκείνη που οργανώνεται από το νόμο σε περίπτωση χρεών προσώπου και που, χωρίς να αποτελεί μέσο ατομικής ικανοποίησης του πιστωτή,

προϋποθέτει κάποιο γενικότερο λόγο ή υπηρετεί κάποιο στόχο, που υπερβαίνει τις ατομικές απαιτήσεις. Τέτοιος γενικότερος λόγος αποβλέπει στην επανόρθωση ή στην προφύλαξη ενός έννομου αγαθού που, αν εφαρμοζόταν η ατομική αναγκαστική εκτέλεση, θα είχε τρωθεί. Ένα τέτοιο αγαθό είναι η διατήρηση της ικανότητας της επιχείρησης του οφειλέτη να ενεργεί στο πλαίσιο της αγοράς.

Στην περίπτωση της πτώχευσης ο στόχος στον οποίο αυτή αποσκοπεί είναι πρωτίστως η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών δια των αρχών της βέλτιστης ικανοποίησής τους και της ισότιμης μεταχείρισης (*par condicio creditorum*). Αν και τα συμφέροντα των πιστωτών δεν αποκλείουν άλλα συντρέχοντα συμφέροντα, όπως τα συμφέροντα του οφειλέτη, των εργαζομένων ή το δημόσιο συμφέρον⁵, εντούτοις τα συμφέροντα των πιστωτών έχουν προβάδισμα. Συνεπώς, υπάρχει υπέρβαση των ατομικών συμφερόντων επιμέρους δανειστών υπέρ του συμφέροντος όλων των πιστωτών.

Περαιτέρω, η διαδικασία του ΠτΚ έχει και προληπτικό σκοπό, δηλ. την πρόληψη της πτώχευσης και του πρώιμου διαμελισμού του ενεργητικού του οφειλέτη, καθώς και την εξισορρόπηση μεταξύ εκκαθάρισης της πτωχευτικής περιουσίας και αναδιοργάνωσης της επιχείρησης του οφειλέτη, εφόσον όμως εξυπηρετείται η ικανοποίηση των πιστωτών⁶.

Συνεπώς, απαντάται και ο γενικότερος (παρεπόμενος) σκοπός που υπηρετείται με την πτωχευτική διαδικασία: Η προφύλαξη ή η ανάκαμψη της επιχείρησης του οφειλέτη πριν από την επέλευση της ένωσης των πιστωτών. Και τούτο διότι η υπόσταση της επιχείρησης, αν είχε εφαρμοστεί εξ αρχής η ατομική αναγκαστική εκτέλεση, θα είχε ασφαλώς ανεπανόρθωτα πληγεί με την εκποίηση του ενεργητικού της.

Εκτός όμως από τα ανωτέρω χαρακτηριστικά η πτωχευτική διαδικασία διακρίνεται από την αναγκαστική εκτέλεση για τους εξής λόγους:

1. Η πτώχευση, αφ' ης στιγμής ενεργοποιηθεί, κατισχύει της ατομικής διαδικασίας και καθίσταται αποκλειστική. Το όποιο περιθώριο⁷ συνέχισης

5. Περάκης, ΠτΔ (2010). 21.

6. Βλ. ΑιτΕκθ σχεδίου νόμου ΠτΚ, § 2.

7. Έτσι, οι πτωχευτικοί πιστωτές στερούνται των ατομικών τους διώξεων κατά του οφειλέτη, όταν η πτώχευση κηρύχθηκε πριν από τη σύνταξη του πίνακα κατάταξης του άρθρ. 979 ΚΠολΔ: Νίκας, Δίκαιο ανα-

4. Βλ. Περάκη, Η συμφωνία πιστωτών και επιχείρησης κατά τα άρθρα 44 και 45 ν. 1892/1990 και η υπαγωγή της στην έννοια της συλλογικής διαδικασίας (1993) (= «Η συμφωνία πιστωτών»), σ. 119 επ., 121.

των ατομικών διώξεων κατά του οφειλέτη από τον ενέγγυο πιστωτή μετά την κήρυξη της πτώχευσης ερμηνεύεται στενά και δεν οδηγεί σε άρση του αποκλειστικού χαρακτήρα της διαδικασίας. Όπως έχει εύστοχα διαπιστωθεί⁸, η διενέργεια ατομικής αναγκαστικής εκτέλεσης μετά την κήρυξη της πτώχευσης καθίσταται προβληματική.

2. Η πτώχευση δια της θέσπισης της συνέλευσης των πιστωτών χαρακτηρίζεται για την συλλογική δράση τους, η οποία συνεπάγεται ότι οι ενδιαφερόμενοι δεν μπορούν να λαμβάνουν ο καθένας ξεχωριστά μόνος του αποφάσεις ή να προβαίνουν σε πράξεις που να προωθούν ή να καθορίζουν την διαδικασία. Με τον τρόπο αυτό αποτρέπεται ο κίνδυνος ικανοποίησης κάποιων πιστωτών εις βάρος κάποιων άλλων και εμποδώνεται η αποκλειστική λειτουργία της πτώχευσης έναντι της αναγκαστικής εκτέλεσης.

3. Επίσης η πτωχευτική διαδικασία, εφόσον ξεκινήσει, αποτελεί μονόδρομο, καθώς, ως συλλογική διαδικασία αντικαθιστά την ατομική διαδικασία και όχι το αντίστροφο⁹. Η ολοκλήρωσή της

γκαστικής εκτέλεσης I (2010), § 3, αρ. 8, σ. 65 με περαιτέρω παραπομπές στη σημ. 19. Προβλέπονται πάντως συγκεκριμένες εξαιρέσεις στον κανόνα της αποκλειστικότητας: (α) Η αναστολή των ατομικών διώξεων δεν ισχύει ως προς τους ενέγγυους πιστωτές σχετικά με τα υπέγγυα στοιχεία της πτωχευτικής περιουσίας με τα οποία εξασφαλίζουν τις απαιτήσεις τους δια ειδικού προνομίου ή εμπράγματης ασφάλειας, αλλά ικανοποιούνται αποκλειστικά από τη ρευστοποίηση αυτού του στοιχείου και όχι από το σύνολο της πτωχευτικής περιουσίας (εκτός αν παραιτηθούν από το προνόμιο ή την ασφάλεια τους - 26 § 1 ΠτΚ). (β) Η κατά το άρθρ. 26 § 3 ΠτΚ αναστολή δεν επεκτείνεται στα υπέγγυα αντικείμενα που ανήκουν σε εγγυητές, συνοφειλέτες και τρίτους οφειλέτες ή ανήκουν στον οφειλέτη, αλλά δεν συνδέονται λειτουργικά και άμεσα με την επιχειρηματική του δραστηριότητα, παραγωγική μονάδα ή εκμετάλλευσή του. Οι εξαιρέσεις αυτές οδηγούν σε συγκερασμό του συλλογικού συμφέροντος με το ατομικό συμφέρον του ενέγγυου πιστωτή και με την εμπιστοσύνη που ενέχει η εμπράγματη ασφάλεια.

8. Μάζης, Εκκαθάριση και διανομή της πτωχευτικής περιουσίας (2008) («Εκκαθάριση»), σ.14.

9. Π.χ. η αναγκαστική διαχείριση του ΚΠολΔ δεν μπορεί να αντικαταστήσει την πτώχευση. Από τη στιγμή που μια διαδικασία αποκλείει τα κοινά μέσα αναγκαστικής εκτέλεσης, η διαδικασία αυτή ή θα είναι συλλογική ή θα είναι αμφίβολης νομιμότητας: Περάκης, Η συμφωνία πιστωτών, σ. 157.

σημαίνει ότι μέχρι να επιτευχθεί ο σκοπός της δεν νοείται επάνοδος στην ατομική διαδικασία ικανοποίησης. Τέτοια επάνοδος προβλέπεται μόνο με την αναβίωση των ατομικών διώξεων, εφόσον εκπληρώθηκαν οι σκοποί της πτώχευσης ή οι λόγοι που προκάλεσαν την πτώχευση δεν υπάρχουν πια. Τούτο, μάλιστα, διαπιστώνεται δικαστικά¹⁰.

Γ. Είναι τελικά σημαντικές οι διαφορές ατομικής και συλλογικής εκτέλεσης;

Αν και διαπιστώθηκε ότι η πτώχευση αποτελεί διακριτή διαδικασία από την αναγκαστική εκτέλεση, βασικές αρχές της πτώχευσης απαντώνται και στην αναγκαστική εκτέλεση: Η εκποίηση του κατασχεθέντος περιουσιακού στοιχείου του οφειλέτη αποτελεί ύστατο μέσο ικανοποίησης, όταν προηγουμένως δεν έχει επέλθει εκούσια συμμόρφωση ή όταν δεν έχει, εν τω μεταξύ, ανατραπεί κάποια προϋπόθεση της εκτέλεσης.

Ομοίως, η πτωχευτική διαδικασία προχωρά, εφόσον διατηρείται η πτώχευση σε ισχύ¹¹ και οδηγείται η πτωχευτική περιουσία σε εκποίηση, μόνο αν υπάρξει προηγουμένως ένωση των πιστωτών.

Περαιτέρω, αν και τον πλειστηριασμό μπορεί να επισπεύσει ένας δανειστής, ο ΚΠολΔ επιτρέπει την αναγγελία και τελικά την ικανοποίηση περισσότερων δανειστών, η δε ικανοποίηση αυτή επέρχεται με γνώμονα την δίκαιη και ισότιμη ικανοποίησή τους, όπως και στην πτώχευση.

Τέλος, αφ' ης στιγμής η πτώχευση οδηγηθεί στην εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας, θεραπεύει τον ίδιο σκοπό με την αναγκαστική εκτέλεση: Την ικανοποίηση των δανειστών.

Μετά απ' αυτές τις βασικές διαπιστώσεις συ-

10. Πράγματι, αναβίωση των ατομικών καταδιωκτικών μέτρων προβλέπεται: (α) μετά την παύση των εργασιών της πτώχευσης (66 § 2 ΠτΚ), (β) μετά την ανάκληση της απόφασης που κήρυξε την πτώχευση (57 ΠτΚ), (γ) μετά την τελεσίδικη επικύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης και εντός των ορίων του (125 § 7 ΠτΚ), (δ) μετά την ακύρωση του σχεδίου αναδιοργάνωσης (128 § 1 περ. γ' ΠτΚ), (ε) μετά την τελεσίδικια της απόφασης που δέχεται την αγωγή ατομικής ανατροπής του σχεδίου αναδιοργάνωσης από μεμονωμένο πιστωτή (129 § 2 ΠτΚ). Η απόφαση ενεργεί σχετικώς υπέρ αυτού του πιστωτή: βλ. Νίκα, Δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης I (2010), § 3, αρ. 11, σ. 66. Κοτσίρη, ΠτΔ (2011), 664.

11. Πρβλ. άρθρ. 57 ΠτΚ.

μπεραίνεται ότι στα πρώτα στάδια της η πτώχευση διαφέρει μεν από την αναγκαστική εκτέλεση, ως προς τις προϋποθέσεις κήρυξης, την διαδικασία ενεργοποίησής της και την εξέλιξη της διαδικασίας, ενώ υπάρχουν, επίσης, σημαντικοί ευρύτεροι λόγοι, που ήδη μνημονεύθηκαν, ώστε η πτώχευση να υποκαταστήσει την αναγκαστική εκτέλεση. Αλλά από τη στιγμή που η πτωχευτική διαδικασία φτάσει στο στάδιο της εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας, οι λοιποί στόχοι της υποχωρούν και πλέον ο μοναδικός σκοπός της, η ικανοποίηση των πιστωτών, ταυτίζεται απολύτως με τον σκοπό της αναγκαστικής εκτέλεσης. Εφόσον, λοιπόν, νομοθετικός σκοπός των δύο διαδικασιών είναι η ικανοποίηση πλειόνων δανειστών και μάλιστα κατά τρόπο δίκαιο και αναλογικά ισοτίμο, η εφαρμογή και στην διαδικασία εκποίησης του ΠτΚ κανόνων της αναγκαστικής εκτέλεσης είναι κατ' αρχήν εύλογη στο μέτρο που οι κανόνες αυτοί συνάδουν με την λειτουργία της εκποίησης του ΠτΚ.

Δεύτερη Ενότητα: Η διαδικασία εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας και η δικαστική προστασία κατά των πράξεων εκποίησης

Α. Συνοπτική περιγραφή της διαδικασίας εκποίησης του ενεργητικού

Μετά την επαλήθευση των απαιτήσεων (άρθρ. 89 επ. ΠτΚ) και την επέλευση της ένωσης των πιστωτών (άρθρ. 132 § 1 ΠτΚ), η συνέλευση των πιστωτών αποφασίζει τον τρόπο εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας: εκποίηση είτε της επιχείρησης ως συνόλου (135 § 1 ΠτΚ), είτε των περιουσιακών στοιχείων χωριστά (145 ΠτΚ).

Πιο συγκεκριμένα προβλέπεται:

(α) Επί εκποίησης της επιχείρησης ως συνόλου ή των ακινήτων του οφειλέτη χωριστά, δημοσίευση της διακήρυξης (άρθρ. 138 και 148 ΠτΚ) ή επί εκποίησης κινητών δημοσίευση περίληψης της άδειας εκποίησης του Εισηγητή (άρθρ. 146 § 1 σε συνδυασμό με άρθρ. 77 § 3 ΠτΚ).

(β) διενέργεια δημόσιου πλειστηριασμού (άρθρ. 139, 146 § 2 και 149 ΠτΚ).

(γ) σύναψη συμβολαιογραφικής σύμβασης μεταβίβασης της επιχείρησης (άρθρ. 141 ΠτΚ) ή του ακινήτου (άρθρ. 151 § 2 ΠτΚ) ή πρακτικό παρά-

δοσης των κινητών στον πλειοδότη¹², πράξεις οι οποίες επέχουν θέση τελεσιδικής κατακύρωσης (άρθρ. 151 § 2 ΠτΚ).

(δ) Επί μεταβίβασης της επιχείρησης ή ακινήτων του οφειλέτη, συμβολαιογραφική σύνταξη της πράξης εξόφλησης, η οποία επέχει θέση κατακυρωτικής έκθεσης του άρθρ. 1005 ΚΠολΔ (άρθρ. 143 § 3 και 151 § 1 εδ. γ' ΠτΚ).

Β. Η προσβολή των πράξεων εκποίησης και οι σχετικές δίκες

Ι. Η έναρξη της δίκης: Η ανακοπή του άρθρ. 152 ΠτΚ

Οι δίκες σχετικά με τις πράξεις εκποίησης ρυθμίζονται στο άρθρο 152 ΠτΚ. Προβλέπεται η άσκηση ανακοπής, η οποία αποτελεί εισαγωγικό ένδικο βοήθημα με διαπλαστικό χαρακτήρα, καθώς αποσκοπεί στην ακύρωση των εννόμων συνεπειών της προσβαλλόμενης πράξης.

Παρά το γεγονός ότι πρόκειται τυπικά για αίτηση της εκουσίας δικαιοδοσίας, η ανακοπή είναι μέσο άμυνας του ανακόποντος κατά της προσβαλλόμενης πράξης εκποίησης και αποτελεί ειδικότερη έκφανση του γενικού δικαιώματος ανακοπής των άρθρων 583 - 585 ΚΠολΔ. Οι ειδικές δικονομικές διατάξεις του ΠτΚ (άρθρ. 53-54, 17 § 4 και 151) και της εκουσίας δικαιοδοσίας (άρθρ. 741 επ. ΚΠολΔ), η οποία εφαρμόζεται εν προκειμένω, έχουν προβάδισμα κατά την εφαρμογή και στην περίπτωση που αυτές δεν ταιριάζουν, εφαρμόζονται οι διατάξεις του γενικού μέρους του ΚΠολΔ.

Η ανακοπή δεν είναι το μοναδικό ένδικο βοήθημα προσβολής της ακυρότητας των πράξεων εκ-

12. Εύστοχη η παρατήρηση του Μάζη, Εκκαθάριση, σ. 59, σημ. 86 ότι η διάταξη δεν κυριολεκτεί απολύτως, καθώς σε πλειστηριασμό κινητού δεν εκδίδεται περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης, όπως στα ακίνητα, αλλά μόνο έκθεση πλειστηριασμού και κατακύρωσης σύμφωνα με το άρθρ. 965 ΚΠολΔ, η δε μετάθεση της κυριότητας συντελείται με την παράδοση της νομής του κατακυρωθέντος πράγματος στον πλειοδότη (1034 ΑΚ), εφόσον προηγουμένως αυτός καταβάλει το ποσό του πλειστηριασμού. Στην προκείμενη περίπτωση, επειδή η πράξη εξόφλησης (ως επέχουσα θέση περίληψης κατακυρωτικής έκθεσης) δεν είναι προσβλητή (βλ. στην παρούσα ενότητα κατωτέρω § VI), προσβάλλεται η πράξη παράδοσης του εκποιηθέντος κινητού.

ποίησης, διότι και η κύρια παρέμβαση μπορεί να αποτελέσει προσηκόν ένδικο βοήθημα προβολής αντιρρήσεων. Η άσκηση της όμως προϋποθέτει ήδη αρξαμένη δίκη ανακοπής από άλλον διάδικο.

Η ανακοπή κατά των πράξεων εκποίησης είναι λειτουργικά συγγενής προς την ανακοπή των άρθρων 933 και 583 ΚΠολΔ. Συνεπώς, το αντικείμενο δίκης δεν διαφέρει από αυτό της δίκης περί την εκτέλεση του άρθρ. 933 ΚΠολΔ και προσδιορίζεται από το αίτημα και από την ιστορική βάση της, την οποία στην συγκεκριμένη περίπτωση αποτελεί ο προβαλλόμενος λόγος ανακοπής. Η ανακοπή έχει επιμέρους αντικείμενα δίκης που αντιστοιχούν σε κάθε προβαλλόμενο κατ' ιδίαν λόγο ανακοπής. Συνεπώς, στην περίπτωση που προτείνονται περισσότεροι λόγοι ανακοπής, πρόκειται για αντικειμενική σώρευση περισσότερων ανακοπών υπό την έννοια του άρθρου 218 ΚΠολΔ¹³, καθώς κάθε λόγος ανακοπής από τους ανωτέρω προβληθέντες συνιστά ιδιαίτερη και αυτοτελή βάση¹⁴. Η πλειονότητα των λόγων θα δημιουργεί αντίστοιχη πλειονότητα αντικειμένων δίκης, επειδή γίνεται επίκληση διαφορετικών και μη δυνάμενων να συγχέονται πραγματικών καταστάσεων (λόγων ανακοπής). Η απόφαση όμως που θα εκδοθεί θα είναι μία¹⁵.

Συνήθως, βέβαια, προβάλλονται περισσότεροι λόγοι που αποσκοπούν στην ακύρωση μιας πράξης εκτέλεσης και επομένως, θα πρόκειται για διαζευκτική σώρευση, καθώς ο κάθε λόγος ανακοπής μπορεί να θεμελιώσει πλήρως και αυτοτελώς το αίτημά της¹⁶. Δεχόμενο το δικαστήριο έναν λόγο,

δεν εξετάζει τους υπόλοιπους¹⁷.

Με την απαγγελία της ακυρότητας της πράξης, αίρονται αναδρομικά τα επελθόντα αποτελέσματα της και, λόγω του διαπλαστικού χαρακτήρα της ανακοπής, η ακυρότητα ισχύει έναντι πάντων, ακόμα και έναντι αυτών των προσώπων που δεν ήταν διάδικοι στη δίκη¹⁸.

Π. Η τηρητέα διαδικασία και η φύση των συγκεκριμένων υποθέσεων

Ο νομοθέτης του ΠτΚ επέλεξε να εντάξει τις εξεταζόμενες υποθέσεις στην εκουσία δικαιοδοσία. Είναι γνωστή η διάκριση αποκαταστατικής - καθοριστικής λειτουργίας δικαίου που αντιστοιχεί στην διάκριση αμφισβητούμενης - εκουσίας δικαιοδοσίας¹⁹. Γνωστή επίσης είναι και η νομοθετική πρωτοβουλία, διάφορες υποθέσεις να υπάγονται προς εκδίκαση στην εκουσία δικαιοδοσία, για λόγους ευελιξίας της διαδικασίας, πρωτοβουλία η οποία έχει γεννήσει μια ενδιάμεση κατηγορία υποθέσεων, τις μη γνήσιες υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας²⁰.

Στην προκειμένη περίπτωση, στις δίκες της ανακοπής η λειτουργία δικαίου είναι αποκαταστατική, καθώς οι κανόνες δικαίου λειτουργούν ως

13. ΑΠ 408/2000, ΔΕΕ 2001. 876=ΝοΒ 2000. 811. ΕφΠατρ 1065/2004, ΝοΒ 2005. 302. ΕφΑθ 5824/2001, ΕΛΛΔνη 2002. 189. ΕφΑθ 5376/ 1996, ΝοΒ 1997. 240. ΕφΑθ 459/1993, ΝοΒ 1994. 206. ΜΠρΘηβ 56/1994, Δ 1994. 639. Αντιθ. ΕφΑθ 5316/1987, Δ 1988. 137. ΕφΑθ 1560/1980, ΝοΒ 1980. 856.

14. ΑΠ 408/2000, ΕΛΛΔνη 2000. 1335=ΔΕΕ 2001. 876=ΝοΒ 2001. 811. ΑΠ 489/1997 ΕΛΛΔνη 1998. 103. ΑΠ 54/1990 ΕΛΛΔνη 1991. 62. ΕφΑθ 9955/1998, ΑρχΝ 2000. 640. ΕφΘεσ 1780/1988 Αρμ 1988. 683. ΕφΑθ 7487/1985 ΑρχΝ 1987. 440. ΕφΑθ 7166/1978 Αρμ 1979. 273.

15. Καλαβρός, Το αντικείμενο της πολιτικής δίκης, τ. Β (1984), σ. 344 - 345.

16. Διαμαντόπουλος, Η ανακοπή κατά αναγκαστικού πλειστηριασμού ακινήτου κατά τον ΚΠολΔ (2009) («Η ανακοπή»), § 61, σ. 90 και σημ. 81 με περαιτέρω παραπομπές στη θεωρία.

17. ΑΠ 288/1986, Δ 1986. 324=ΕΛΛΔνη 1986. 1468. ΕφΑθ 260/2001 ΕΛΛΔνη 2001. 1372. ΠΠρΑγρ 231/1990, ΕΛΛΔνη 1991. 213. ΜΠρΘεσ 8288/2007, ΝΟΜΟΣ.

18. Μάζης, Εκκαθάριση, σ. 45.

19. Μητσόπουλος, Η έννοια της εκουσίας δικαιοδοσίας, Μελέται Γενικής Θεωρίας του δικαίου και του Αστικού Δικονομικού Δικαίου (1983), σ. 541 επ., 555-556. Κεραμεύς, Αστικό Δικονομικό Δίκαιο Ι (1983), σ. 30. Μπέης, ΠολΔ 17 (1991), σ. 36. Μποτσαρης, Βάσεις και διαδικαστικά προβλήματα της εκουσίας δικαιοδοσίας (1994), σ. 35-37.

20. Στις μη γνήσιες υποθέσεις, λόγω της προϋφιστάμενης διαφοράς, η βούληση των διαδίκων καθίσταται καθοριστικός παράγοντας για την πρόοδο της δίκης. Έτσι, οι διάδικοι μπορούν να συμβιβάζονται δικαστικώς ή παρά την αντίθετη διάταξη του άρθρ. 740 § 2 ΚΠολΔ, να παρεκτείνουν την αρμοδιότητα του δικαστηρίου, εφόσον δεν πρόκειται για διαφορά αμιγώς προσωπικού χαρακτήρα (42 § 1 ΚΠολΔ), ενώ δεν αποκλείεται και η παράκαμψη επιμέρους κανόνων της εκουσίας δικαιοδοσίας που δεν συμβιβάζονται με την επίλυση των διαφορών: Αρβανιτάκης, Το διαδικαστικό πλαίσιο του ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, Αρμ 2011. 1461 επ., 1463.

γνώμονας κρίσης επί της νομιμότητας προγενέστερης συμπεριφοράς ή πρακτικής²¹, δηλ. κρίσης ως προς την ύπαρξη ή ανυπαρξία ακυρότητας της πράξης εκποίησης. Συνεπώς πρόκειται για μη γνήσιες υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας. Η θέση αυτή είναι σημαντική, καθώς οδηγεί σε αποκλίσεις από την διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας και στην εφαρμογή μερικών κανόνων της αμφισβητούμενης (741 ΚΠολΔ).

III. Το πτωχευτικό δικαστήριο

Αποκλειστικά αρμόδιο για την εκδίκαση της εξεταζόμενης ανακοπής είναι το πτωχευτικό δικαστήριο, δηλ. το κατά τα άρθρ. 4 και 53 ΠτΚ Πολυμελές Πρωτοδικείο που κηρύττει την πτώχευση και που βρίσκεται στην περιφέρεια όπου ο οφειλέτης έχει το κέντρο των κύριων συμφερόντων του²². Ο σύνδεσμος αυτός («κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη») προέρχεται από το δικαιο της Ε.Ε.²³ και εισάγει τις πτωχευτικές υποθέσεις στον τόπο, όπου ο οφειλέτης ασκεί συνήθως τη διοίκηση των συμφερόντων του και είναι αναγνωρίσιμος από τους τρίτους²⁴.

IV. Οι διάδικοι

1. Το έννομο συμφέρον

Ο νόμος (άρθρ. 152 § 1 ΠτΚ) προβλέπει ότι ανακόπτων μπορεί να είναι «*καθένας που έχει έννομο*

συμφέρον». Παρά την γενική διατύπωση της διάταξης, φορείς εννόμου συμφέροντος δεν είναι οποιαδήποτε πρόσωπα, αλλά από τα εμπλεκόμενα στην διαδικασία εκποίησης μόνο τα πρόσωπα εκείνα που υφίστανται βλάβη από την εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας ή, αντιστρόφως, έχουν όφελος από την παρεμπόδιση της αντικανονικής εκποίησης εξ απόψεως ουσιαστικού δικαίου.

Έτσι, το έννομο συμφέρον επιτελεί νομιμοποιητική λειτουργία και συνεπώς, έννομο συμφέρον έχει όποιος, από την ακύρωση μιας πράξης εκποίησης, αποκομίζει συγκεκριμένη ωφέλεια, είτε διαδικαστική, είτε ουσιαστική²⁵.

2. Ενεργητικώς νομιμοποιούμενοι

Θα έλεγε κανείς ότι πρώτα - πρώτα οι πιστωτές έχουν έννομο συμφέρον προς άσκηση ανακοπής. Βέβαια, κατά το ουσιαστικό πτωχευτικό δίκαιο υπάρχουν διάφορες κατηγορίες πιστωτών (οι πτωχευτικοί, ομαδικοί, μεταπτώχευτικοί, εξωπτώχευτικοί)²⁶. Έτσι, τίθεται το ερώτημα: έχουν έννομο συμφέρον όλοι αυτοί οι πιστωτές;

Για να απαντηθεί η ερώτηση αυτή πρέπει να λάβουμε υπόψη το εξής κριτήριο: Καθώς αντικείμενο της εκποίησης είναι μόνο η πτωχευτική περιουσία (άρθρ. 16 ΠτΚ), μόνο ο πιστωτής που δικαιούται να ικανοποιηθεί από την πτωχευτική περιουσία και συνεπώς από το προϊόν της εκποίησης βλάπτεται από μια μη νόμιμη εκποίηση. Με βάση το κριτήριο αυτό οι *πτώχευτικοί πιστωτές* ικανοποιούνται από την πτωχευτική περιουσία (και επομένως από το προϊόν της εκποίησης) και συνεπώς

21. Κεραμεύς, Αστικό δικονομικό δίκαιο Ι (1983), σ. 27 και 31. Παγιωμένη είναι η άποψη αυτή από τη νομολογία υπό το καθεστώς ισχύος του άρθρ. 46α ν. 1892/1990.

22. Η πρόβλεψη ως αρμοδίου για τις ανωτέρω ανακοπές του πτωχευτικού δικαστηρίου προκρίθηκε για να εξασφαλιστεί η ενότητα της διαδικασίας: Κοτσιρή, ΠτΔ (2011), § 506, σ. 698.

23. Βλ. άρθρ. 3 Καν 1346/2000 ΕΕ της 30.6.2000 αριθ. L160/1. Επ' αυτού του ζητήματος βλ. Μιχαλόπουλο, Διασυννοριακές κοινοτικές πτωχεύσεις. Κανονισμός 1346/2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας, (2007), σ. 107 επ., Κιρινή, Ζητήματα διεθνούς δικαιοδοσίας στο ευρωπαϊκό δίκαιο αφερεγγυότητας (2007), σ. 36 επ.

24. Για τα νομικά πρόσωπα τεκμαίρεται, μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο, ότι κέντρο των κυρίων συμφερόντων είναι ο τόπος του καταστασιακού έδρα. Κοτσιρή, ΠτΔ (2011), § 506, σ. 698.

25. Πρβλ. ΑΠ 747/2002, ΕλλΔνη 2003. 738. ΕφΑθ 2217/1996, ΝοΒ 1998. 58=Δ 1999. 307. Γέσιου-Φατσή, Δίκαιο αναγκαστικής εκτελέσεως, Γενικό Μέρος (1998), § 35, σ. 532. Πρβλ. επίσης π.χ. ΠΠρΑθ 16895/1976, Δ 1977. 517: Προσημειούχος δανειστής θεωρητικώς υφίσταται βλάβη από την επίτευξη χαμηλού πλειστηριάσματος που προήλθε από ακυρότητα της διαδικασίας του πλειστηριασμού. Όμως, δεν έχει έννομο συμφέρον να ανακόψει τον πλειστηριασμό, όταν, παρά τη μη επίτευξη υψηλότερου πλειστηριάσματος εξαιτίας της εν λόγω ακυρότητας, το πλειστηρίασμα που αναμενόταν να επιτευχθεί κανονικά δεν θα επαρκούσε ούτως ή άλλως για την ικανοποίησή του και επομένως δεν αναμένει ωφέλεια από την ακύρωση του πλειστηριασμού.

26. Επ' αυτών περισσότερα βλ. Κοτσιρή, ΠτΔ (2011), §§ 165-166, σ. 206-209.

έχουν έννομο συμφέρον να ανακόψουν τις πράξεις εκποίησης, εφόσον η διενέργεια των πράξεων αυτών ελαττώνει ή εξαλείφει την δυνατότητα ικανοποίησής τους.

Οι *ομαδικοί πιστωτές*, παρόλο που έχουν προβάδισμα στην ικανοποίηση των απαιτήσεών τους, καθώς δεν υπόκεινται στην αναστολή των ατομικών διώξεων και ικανοποιούνται πριν από τους πτωχευτικούς πιστωτές κατά τη σύνταξη του πίνακα διανομής, τυπικά έχουν έννομο συμφέρον να προσβάλλουν παράτυπες πράξεις εκποίησης, διότι και αυτοί ικανοποιούνται από την πτωχευτική περιουσία²⁷.

Ωστόσο, ένα τέτοιο έννομο συμφέρον δεν δικαιολογείται σε κάθε περίπτωση, αλλά μόνο αν το προϊόν της εκποίησης δεν επαρκεί για να οδηγήσει σε ικανοποίηση των απαιτήσεών τους, η δε αδυναμία ικανοποίησης πρέπει να συνδέεται με ελάττωμα της διαδικασίας.

Οι *μεταπτωχευτικοί* και οι *εξωπτωχευτικοί πιστωτές*, εφόσον κατά το ουσιαστικό πτωχευτικό δικαίο οι απαιτήσεις τους δεν εντάσσονται στην πτωχευτική περιουσία, δεν ικανοποιούνται απ' αυτήν, ούτε επομένως από το προϊόν της εκποίησης.

Οι *συμμετασχόντες στον πλειστηριασμό τρίτοι*, εφόσον απέτυχαν να πλειοδοτήσουν, είναι φυσιολογικό να αποβλέπουν σε ακύρωση του πλειστηριασμού και σε επανάληψή του (άρθρ. 144 και 145 ΠτΚ), καθώς στον επαναληπτικό πλειστηριασμό θα έχουν την δυνατότητα να διεκδικήσουν εκ νέου την απόκτηση των εκποιούμενων περιουσιακών στοιχείων. Συνεπώς, έχουν έννομο συμφέρον ακύρωσης πράξεων εκποίησης συνιστάμενο στην αποτροπή της κατακύρωσης και στην επανάληψη του πλειστηριασμού.

Ο *οφειλέτης* δεν έχει καμία νομιμοποίηση σε δίκες που αφορούν στην πτωχευτική περιουσία γενικώς²⁸. Εξάλλου, κατά το στάδιο της ένωσης των πιστωτών η εκποίηση της περιουσίας του προς ικανοποίηση των πιστωτών είναι ο μοναδικός

σκοπός του νόμου και συνεπώς ο οφειλέτης δεν δικαιούται να αντιταχθεί στην εκποίηση, επιδιώκοντας τη διάσωση της περιουσίας του²⁹.

Ο *πλειοδότης* έχει συμφέρον να διατηρηθεί η υπέρ αυτού κατακύρωση και δεν είναι νοητό να επιδιώκει την προσβολή της διαδικασίας εντός της οποίας έλαβε μέρος και πλειοδότησε. Συνεπώς, δεν έχει έννομο συμφέρον ανακοπή³⁰.

3. Παθητικώς νομιμοποιούμενοι

Μοναδικός *παθητικώς νομιμοποιούμενος* διάδικος είναι ο σύνδικος της πτώχευσης, έχοντας αποκλειστική κατ' εξαίρεση νομιμοποίηση σε όλες τις δίκες που αφορούν στην πτωχευτική περιουσία, ως μη δικαιούχος διάδικος³¹.

Ειδικά στην περίπτωση προσβολής της κύριας διαδικασίας του πλειστηριασμού, εκτός από τον σύνδικο, νομιμοποιείται παθητικά και ο πλειοδότης, καθώς βλάπτεται από την ενδεχόμενη μεταβίβαση σε αυτόν των πραγμάτων, η δε ομοδικία που αναπτύσσει με τον σύνδικο είναι αναγκαία, καθώς υπάρχει ανάγκη ενιαίας ρύθμισης της διαφοράς (76 § 1 περ. α' ΚΠολΔ), διότι δεν μπορεί να νοηθεί ουσιαστική κρίση περί ακυρότητας του πλειστηριασμού για τον έναν και περί εγκυρότητας για τον άλλον διάδικο.

4. Η ειδική περίπτωση της τριμελούς επιτροπής πιστωτών

Η *τριμελής επιτροπή των πιστωτών* του άρθρ. 85 ΠτΚ δεν έχει η ίδια άμεσο προσωπικό έννομο

29. Μπορεί να ασκεί μόνο πρόσθετη παρέμβαση στις δίκες που διεξάγει ο σύνδικος. Βλ. άρθρ. 17 § 4 ΠτΚ και Αιτ'ΕκθΠτΚ, ΚΝοΒ 2007. 1553 επ., 1555.

30. Μάζης, Εκκαθάριση, 43. Ομοίως στο πλαίσιο του ΚΠολΔ: Διαμαντόπουλος, Η ανακοπή, 122 με παραπομπές στη νομολογία. Είναι άλλο το ζήτημα των τυχόν νομικών ελαττωμάτων της κατακυρωθείσης επιχείρησης ή επιμέρους στοιχείων αυτής, τα οποία αντιμετωπίζονται με ανάλογη εφαρμογή του άρθρ. 1017 ΚΠολΔ και όχι με την άσκηση της προκειμένης ανακοπής. : Περάκης, ΠτΔ (2010). 376. Η ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του ΚΠολΔ επιβάλλεται όπου εντοπίζεται ακούσιο κενό κι εφόσον το ρυθμιζόμενο θέμα της διαδικασίας εκποίησης του ΠτΚ ομοιάζει με το αντίστοιχο θέμα της αναγκαστικής εκτέλεσης.

31. Νίκας, ΠολΔ Ι (2003) § 23, αριθ. 5, σ. 313. ΑΠ 374/2011 ΝΟΜΟΣ. ΑΠ 498/1997 ΕΛΛΔνη 1998. 126.

27. Περάκης, ΠτΔ (2010), σ. 178.

28. Με μόνες εξαιρέσεις σε περίπτωση κατεπείγοντος και αδράνειας του συνδίκου στη λήψη αναγκαίων μέτρων για την προστασία της πτωχευτικής περιουσίας. Από δικονομικής απόψεως ο σύνδικος εκπροσωπεί τον οφειλέτη ως μη δικαιούχος ή μη υπόχρεος διάδικος (Κοτσιρης, ΠτΔ (2011). 286 και σημ. 101), τούτο δε αποτελεί απόρροια της πτωχευτικής απαλλοτριώσης. Βλ. αντιθ. Μάζης, Εκκαθάριση, σ. 43.

συμφέρον να συμμετέχει υπό οποιαδήποτε ιδιότητα στην δίκη αυτή. Τέτοιο έννομο συμφέρον έχουν τα μέλη της, ατομικά³².

V. Ζητήματα Διαδικασίας

1. Τρόπος άσκησης της ανακοπής.

Κατά κανόνα, στις υποθέσεις όπου κυριαρχεί το στοιχείο της αντιδικίας, η συμμετοχή των διαδίκων στη δίκη είναι απαραίτητη, επειδή η εκδοθησόμενη απόφαση παράγει δεσμευτικές ενέργειες γι' αυτούς (δεδικασμένο, εκτελεσιμότητα, διαπλαστική ενέργεια). Ως στοιχείο, λοιπόν, της δικαιοκρατικής διαδικασίας, η συμμετοχή τους στην δίκη πρέπει να διασφαλίζεται έτσι, ώστε προτού παραχθούν οι ανωτέρω ενέργειες, να έχουν συμμετάσχει κανονικά στη δίκη. Για να είναι τούτο εφικτό, απαιτείται η κλήτευση του καθ' ου.

Στις μη γνήσιες υποθέσεις της εκουσίας δικαιοδοσίας, όπως στις εξεταζόμενες, η παρουσία του καθ' ου διασφαλίζεται καλύτερα με την υποχρεωτική κλήτευσή του με εγγυήσεις αντίστοιχες αυτών της επίδοσης της αγωγής παρά με τις εγγυήσεις του άρθρ. 748 § 3 ΚΠολΔ, που ισχύουν κανονικά κατά γενική νομοθετική παραπομπή του ΠτΚ. Η έννομη συνέπεια σε περίπτωση παράλειψης κλήτευσης του αντιδίκου στο πλαίσιο της εκουσίας δικαιοδοσίας είναι το απαράδεκτο της συζήτησης³³, έννομη συνέπεια σαφώς λιγότερο επαχθής για τον ανακόπτοντα από το ανυπόστατο της ανακοπής, που ισχύει στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία³⁴.

2. Κατάθεση προτάσεων

Επίσης, στις μη γνήσιες υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας, η κατάθεση προτάσεων είναι επιβεβλημένη λόγω της λειτουργίας της αντιδικίας, η οποία παραπέμπει στην ανάγκη εκατέρωθεν ακροάσεως³⁵. Και τούτο διότι η διεξαγωγή της α-

ντιδικίας χωρίς την έγγραφη υποβολή των ισχυρισμών, την προσκόμιση των αποδείξεων και, εν τέλει, χωρίς την εφαρμογή της αρχής της συγκεκριμένης, ενέχει κινδύνους στρεμοδικίας.

Ενόψει του προσδιορισμού δικασίμου της ανακοπής εντός 20 ημερών (άρθρ. 54 § 2 ΠτΚ), ως χρόνος κατάθεσης των προτάσεων και προσθηκών μπορεί να εφαρμοστεί μόνο αυτός της διαδικασίας του Μονομελούς Πρωτοδικείου, δηλ. κατάθεση προτάσεων στο ακροατήριο και προσθήκη την 12^η ώρα της τρίτης εργάσιμης ημέρας (238 ΚΠολΔ).

3. Παρεμβάσεις

Εκτός από την ανακοπή και η κύρια παρέμβαση (54 § 1 ΠτΚ) μπορεί να αποτελέσει προσήκον ένδικο βοήθημα προβολής αντιρρήσεων στο πλαίσιο ήδη αρξαμένης δίκης του άρθρ. 152 ΠτΚ από άλλο, νομιμοποιούμενο πρόσωπο, εφόσον ο παρεμβαίνων, είτε ζητά απλώς την απόρριψη της ανακοπής για τους λόγους που προβάλλει ο ίδιος είτε, παράλληλα, προβάλλει δικό του αυτοτελές αίτημα. Η κύρια παρέμβαση στο πλαίσιο δίκης της εκουσίας δικαιοδοσίας είναι κατάλληλο ένδικο βοήθημα για την προσβολή πράξεων εκτέλεσης, ως εκ του διαπλαστικού χαρακτήρα της. Αντιθέτως, η πρόσθετη παρέμβαση δεν αποσκοπεί από μόνη της στην προσβολή της πράξης εκτέλεσης, αλλά, ανεξαρτήτως του νομικού χαρακτηρισμού της (απλής ή αυτοτελούς), λειτουργεί υποβοηθητικά, αφού ο παρεμβαίνων είτε υποστηρίζει είτε αποκρούει την ανακοπή (π.χ. στην τελευταία περίπτωση ο οφειλέτης υποστηρίζοντας τον σύνδικο)

4. Ερημοδικία

Ως προς την ερημοδικία του ανακόπτοντος στην πρωτοβάθμια δίκη δεν εφαρμόζεται η ρύθμιση περί ματαίωσης της συζήτησης της εκουσίας δικαιοδοσίας (άρθρ. 754 §1 ΚΠολΔ). Και τούτο, διότι ο ανακόπων θα μπορεί να παρατείνει την εκκρεμοδικία για οποιαδήποτε αιτία μη προσερχόμενος στη συζήτηση και προκαλώντας με αυτόν τον τρόπο τη ματαίωσή της ακόμα και επανειλημμένως, επαναφέροντάς την αργότερα με κλήση. Για την αποτροπή τέτοιων φαινομένων, δικαιολο-

32. Βλ. έτσι Μάζη, Εκκαθάριση, σ. 43. Σπυριδάκη, ΠτΔ (2008). 354.

33. Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Αρβανιτάκης), ΕρμΚΠολΔ II (2000), άρθρ. 748, αριθ. 9

34. Βλ. Καλαβρό, ΠολΔ, Γενικό Μέρος II (2006) § 33, αριθ. 96, σ. 84

35. Μπέης, ΠολΔ τ. 17 (1991), σ. 216-217. Περάκης, Η εκουσία δικαιοδοσία στην πτώχευση εις Θέματα θεωρίας και πράξης του εμπορικού δικαίου (2004),

σ.578 επ., 607.

γείται η εξαίρεση από τον πιο πάνω κανόνα και η εφαρμογή του τεκμηρίου ερημοδικίας που επανήλθε σε ισχύ με το ν. 3994/2011 (άρθρ. 271-272 ΚΠολΔ).

Σε περίπτωση ερημοδικίας του καθ' ου, για λόγους ισότητας του νόμου, θα πρέπει να ισχύσουν επίσης τα άρθρ. 271-272 ΚΠολΔ και όχι η διάταξη του άρθρ. 754 § 2 ΚΠολΔ.

5. Εγγραφή στα βιβλία διεκδικήσεων

Η ανακοπή, όταν αυτή βάλλει κατά σύμβασης μεταβίβασης της επιχείρησης ή επιμέρους ακινήτου του οφειλέτη, πρέπει να εγγραφεί στο βιβλίο διεκδικήσεων της περιφέρειας όπου βρίσκεται το ακίνητο ή τα ακίνητα της επιχείρησης³⁶. Εφόσον η συζήτηση ορίζεται εντός είκοσι ημερών από την κατάθεση και η κλήτευση του αντιδίκου πρέπει να γίνει προ δεκαήμερου, εγγραφή στα βιβλία διεκδικήσεων εντός τριάντα ημερών, κατά τον ΚΠολΔ δεν είναι νοητή. Η εγγραφή αυτή θα πρέπει να έχει λάβει χώρα τουλάχιστον μέχρι την προτεραιότητα της συζήτησης.

6. Άσκηση πρόσθετων λόγων ανακοπής

Πρόσθετοι λόγοι ανακοπής ασκούνται με αυτοτελές δικόγραφο που κατατίθεται στη γραμματεία του πτωχευτικού δικαστηρίου και επιδίδεται στους καθ' ων οκτώ ημέρες πριν τη συζήτηση, με την προϋπόθεση ότι κατά την άσκησή τους τηρείται η προθεσμία της ανακοπής³⁷. Στην πράξη, βεβαίως, επειδή ο προσδιορισμός δικασίμου προβλέπεται πολύ σύντομος δεν υπάρχει χρονικό περιθώριο άσκησης πρόσθετων λόγων ανακοπής.

36. Μάζης, Εκκαθάριση, σ. 45. Γέσιου - Φαλτσή, Ζητήματα παραδεκτού της ανακοπής κατά της πράξεως πιστοποίησης εκπληρώσεως των υποχρεώσεων της πλειοδότης και της συμβάσεως μεταβίβασης του ενεργητικού της υπό εκκαθάριση επιχείρησης (άρθρ. 46α ν. 1892/1990), ΔΕΕ 2001. 794 επ.

37. Πρβλ. τη νομολογία του Ακυρωτικού στο πλαίσιο άσκησης πρόσθετων λόγων του άρθρ. 585 § 2 ΚΠολΔ, σε ανακοπή του άρθρ. 933 ΚΠολΔ όπου αξιώνεται η τήρηση και των προθεσμιών του άρθρ. 934 ΚΠολΔ, διαφορετικά οι πρόσθετοι λόγοι είναι απαράδεκτοι: ΑΠ 1336/2006, ΝΟΜΟΣ. ΑΠ 1469/2005, ΝΟΜΟΣ. ΑΠ 1621/2000 ΕΛΛΔνη 2001. 696. Διαμαντόπουλος, Η ανακοπή, σ. 236, σημ. 431. Αντίθ. Μάζης, Εκκαθάριση, σ. 47.

VI. Προσβαλλόμενες πράξεις

Προσβαλλόμενες με ανακοπή πράξεις είναι (στην διαδικασία εκποίησης της επιχείρησης ως συνόλου και στην διαδικασία εκποίησης ακινήτων) η διακήρυξη (138 και 148 ΠτΚ), ενώ (στην διαδικασία εκποίησης των κινητών) η περιληψη της άδειας εκποίησης κινητών (146 § 1 σε συνδυασμό με άρθρ. 77 § 3 ΠτΚ). Οι πράξεις αυτές επέχουν θέση προδικασίας του δημόσιου πλειστηριασμού.

Επίσης, προσβάλλονται η σύνταξη της μεταβιβαστικής συμβολαιογραφικής σύμβασης της επιχείρησης (141 ΠτΚ) ή του ακινήτου και η πράξη παράδοσης του εκποιηθέντος κινητού (149 § 2 εδ. β' σε συνδυασμό με το άρθρ. 152 § 2 ΠτΚ), οι οποίες επέχουν θέση κατακύρωσης.

Η πράξη ολοσχερούς εξόφλησης, η οποία επέχει θέση περιληψης κατακυρωτικής έκθεσης (151 § 1 ΠτΚ) κατά την πειστικότερη άποψη, δεν αποτελεί αυτοτελή διαδικαστική πράξη στο πλαίσιο του διενεργούμενου πλειστηριασμού, καθώς εκδίδεται με αποκλειστικό σκοπό να παράσχει στον πλειοδότη τον αναγκαίο για την κτήση της κυριότητας τίτλο. Οι συνέπειες της περιληψης επέρχονται στο πεδίο του ουσιαστικού δικαίου, ενώ στο πεδίο του δικονομικού δικαίου η ενέργειά της περιορίζεται στην αναγωγή της σε τίτλο εκτελεστό υπέρ του πλειοδότη κατά των παθητικά νομιμοποιούμενων προσώπων του άρθρ. 1005 § 2 ΚΠολΔ (όταν αρνούνται την απόδοση ακινήτου³⁸). Συνεπώς, τα ελαττώματά της δεν αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο των άρθρ. 159 επ. ΚΠολΔ³⁹ αλλά στο πε-

38. Μητσόπουλος, Προσβολή της περιληψης της κατακυρωτικής έκθεσης. Ανεπίτρεπτη εκχώρηση του δικαίωματος του υπερθεματιστή. Τόκοι υπερημερίας επί του πλειστηριάσματος (Γνμδ.), ΕΛΛΔνη 1993. 532 επ., 533. Μπέης, Ουσιαστικές και δικονομικές έννομες συνέπειες που απορρέουν από τον ορθό προσδιορισμό της νομικής φύσης της περιληψης της κατακυρωτικής έκθεσης ακινήτου, Δ 1994. 996 επ., 1002 επ. Παπαγάκη, Προϋποθέσεις και λειτουργία της επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση κατά την ακύρωση της αναγκαστικής εκτελέσεως (άρθρ. 940 § 3 ΚΠολΔ), ΕΛΛΔνη 2003. 660 επ., 664. Τσικρικιάς, Προσβολή περιληψεως κατακυρωτικής εκθέσεως, που χορηγήθηκε παράνομα, Δ 1996. 981 επ., 983.

39. Η μεταγραφή της περιληψης της κατακυρωτικής έκθεσης αποτελεί αφετηριακό γεγονός της 90νθήμερης -

διο του ουσιαστικού δικαίου, με αποτέλεσμα να μην είναι νοητή ιδιαίτερη προσβολή της με ανακοπή, αλλά με αναγνώριση της επέλευσης των αποτελεσμάτων της, είτε με αναγνωριστική αγωγή είτε με ένσταση⁴⁰. Έρεισμα στην άποψη περί αυτοδικαίως ακυρότητας στο πεδίο του ουσιαστικού δικαίου και άσκησης αναγνωριστικής αγωγής δίδει η ΑΠ 2233/2009⁴¹. Η άποψη αυτή, ως ορθότε-

στην εξεταζόμενη περίπτωση - προθεσμίας για την προσβολή της τελευταίας πράξης εκτέλεσης, δηλ. της έκθεσης πλειστηριασμού και κατακώρωσης προς την οποία είναι άσχετη η υπό ορισμένους όρους εκδιδόμενη περίληψη, ως προς την οποία ευλόγως δεν καθιερώνεται προθεσμία: Διαμαντόπουλος, Πότε η περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης δεν προσβάλλεται με ανακοπή του άρθρ. 933 ΚΠολΔ. Η επάνοδος της νομολογίας στην ορθή κατεύθυνση, ΝοΒ 2011. 898 επ., 901.

40. Μητσόπουλος, Προσβολή της περίληψης της κατακυρωτικής έκθεσης. Ανεπίτρεπτη εκχώρηση του δικαιώματος του υπερθεματιστή. Τόκοι υπερημερίας επί του πλειστηριάσματος (γνμδ.), ΕλλΔνη 1993. 532 επ., 534. Μπέης, Η περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης ως τίτλος μεταγραφής, Δ 1995. 599 επ., 609. Διαμαντόπουλος, Πότε η περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης δεν προσβάλλεται με ανακοπή του άρθρ. 933 ΚΠολΔ. Η επάνοδος της νομολογίας στην ορθή κατεύθυνση, ΝοΒ 2011. 898 επ., 901. Πίψου, Η άμυνα του καθ' ου η εκτέλεση κατά της περίληψης της κατακυρωτικής έκθεσης ακινήτου, ΕΠολΔ 2010. 799 επ., 811 και 800 με περαιτέρω παραπομπές στη σημ. 3. Σοφιαλίδης, Δικονομική ακυρότητα (1991), σ. 258. Μάζης, Νομική φύση περίληψης κατακυρωτικής έκθεσης, Αρμ 1993. 679 επ., 686.

41. ΕφΑΔ 2010. 590=ΝοΒ 2011. 953: «(...) αν ο πλειστηριασμός ακινήτου ακυρωθεί με τελεσίδικη δικαστική απόφαση, τότε είναι άκυρη η μεταβίβαση της κυριότητας του ακινήτου στον υπερθεματιστή (ΑΠ 1773/2007) και η περίληψη κατακυρωτικής εκθέσεως ως τίτλος μετάθεσης, διά μεταγραφής, κυριότητας ουδέν αποτέλεσμα επάγεται, χωρίς να απαιτείται συμπροσβολή και συνακώρωσή της με την ακώρωση της διαδικασίας του πλειστηριασμού. Τούτο διότι η περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης στην εν λόγω περίπτωση δεν αποτελεί διαδικαστική εκτελεστική πράξη στα πλαίσια του διενεργημένου πλειστηριασμού, αλλά ενεργεί στο πλαίσιο του ουσιαστικού δικαίου, σύμφωνα με τους κανόνες του οποίου, όταν η αιτία στην οποία στηρίζεται η μεταβίβαση πράγματος είναι άκυρη ή ακυρωθεί μεταγενεστέρως, επηρεάζεται αντιστοιχώς και η μεταβίβαση (...). Με την τελεσίδικη ακώρωση της διαδικασίας του πλειστηριασμού και της κατακώρωσης έληξε η νόμιμη αιτία της μεταβίβασης του κατασχθέντος ακινήτου και, συνεπώς, η περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης, ως τίτλος μετάθεσης της κυριότητας αυτού, στερείται πλέον έννομων συνυποκειμένων. Κατ' ακολουθίαν, μετά την (τελεσίδικη) ακώρωση του

ρη, θα έχει σημαντικά πρακτικά αποτελέσματα και στο υπό συζήτηση θέμα, αφού κάλλιστα μπορεί να εφαρμοστεί στις προκείμενες υποθέσεις. Η τυχόν ακώρωση του πλειστηριασμού στο πλαίσιο ανακοπής του άρθρ. 152 ΠτΚ θα συνεπάγεται αυτοδικαίως ακυρότητα της πράξης εξόφλησης (που εξομοιώνεται νομοθετικά με περίληψη κατακυρωτικής έκθεσης των 151 § 2 ΠτΚ και 1005 ΚΠολΔ) ως εκτελεστού τίτλου, ενώ η παράλειψη προσβολής της με ανακοπή δεν θα την καθιστά απρόσβλητη κατά το άρθρ. 152 § 2 ΠτΚ. Πράγματι, αφού η πράξη εξόφλησης δεν είναι τίποτε άλλο, παρά η έγγραφη επιβεβαίωση προς τον πλειοδότη της έκθεσης του πλειστηριασμού και της κατακώρωσης, δεν συνιστά αυτοτελή πράξη εκτέλεσης. Επομένως, στην περίπτωση που εκδοθεί παράνομα πράξη εξόφλησης (π.χ. αν και δεν έχει λάβει χώρα ολοσχερής εξόφληση του τιμήματος) ή χορηγηθεί πράξη μερικής εξόφλησης με ή και χωρίς πράξη πιστοποίησης και μεταγραφεί, η πράξη αυτή δεν επιφέρει τη μετάθεση της κυριότητας στον πλειοδότη και νομιμοποιεί τον οφειλέτη, δια του συνδίκου⁴², αλλά και κάθε ενεργητικώς νομιμοποιούμενο πισωτή με αναγνωριστική αγωγή προς το πτωχευτικό δικαστήριο, ως το δικαστήριο που δικάζει διαφορά που αναφύεται από την πτώχευση (53 ΠτΚ) με την διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας που θα προσαρμοστεί αναλόγως στην περίπτωση (άρθρ. 741 ΚΠολΔ), να ζητήσει να αναγνωριστεί ότι δεν έχουν επέλθει οι σχετικές έννομες συνέπειες του άρθρ. 1005 ΚΠολΔ⁴³. Η σύνταξη της πράξης εξόφλησης αποτελεί απλώς το εναρκτήριο γεγονός της εξαιρετικής (ύστατης) προθεσμίας προσβολής (των ενενήντα ή εξήντα ημερών) κατά των πράξεων εκποίησης (152 § 2 εδ. β' ΠτΚ).

Για λόγους ασφάλειας των πτωχευτικών πιστω-

πλειστηριασμού, το πλειστηριασθέν πράγμα ανήκει πλέον στον καθ' ου η εκτέλεση και, συνεπώς, η κρινόμενη αναγνωριστική κυριότητας αγωγή του κατά του υπερθεματιστή, ο οποίος, κατά τα δεκτά γενόμενα από την προσβαλλόμενη απόφαση, αμφισβητεί το δικαίωμα κυριότητάς του στο επίδικο ακίνητο, είναι νόμιμη».

42. Ή τον ίδιο, εφόσον ο σύνδικος αδρανή (17 § 4 ΠτΚ).

43. Ομοίως έννομο συμφέρον δικαστικής αναγνώρισης ότι δεν έχουν επέλθει τα αποτελέσματα της § 3 του άρθρ. 1005 ΚΠολΔ έχει ο ενυπόθηκος ή προσημειούχος δανειστής ή ο κατασχών (1005 § 3 ΚΠολΔ).

τών, οι έννομες συνέπειες του άρθρ. 1005 ΚΠολΔ, τις οποίες προβλέπει ρητώς το άρθρ. 151 § 2 ΠτΚ (δηλ. η παράδοση περιληψης της κατακυρωτικής έκθεσης, η μεταβίβαση υπό την αίρεση της μεταγραφής και η απόσβεση των βαρών επί του ακινήτου ή της επιχείρησης), επέρχονται μόνο με τη ολοσχερή εξόφληση του τιμήματος⁴⁴ και όχι με τη μερική εξόφληση και την πιστοποίηση της τήρησης των συμφωνηθέντων όρων εξασφάλισης. Συνεπώς, ως περιληψη της κατακυρωτικής έκθεσης θα πρέπει να νοείται μόνο η πράξη ολοσχερούς εξόφλησης⁴⁵.

VII. Σύστημα σταδιακής προβολής ισοχυρισμών κατά το πρότυπο του ΚΠολΔ

Ο ΠτΚ προβλέπει ένα σύστημα σταδιακής προσβολής των πράξεων εκποίησης παρεμφερές του συστήματος που εισάγουν τα άρθρ. 934 και 935 ΚΠολΔ, προσαρμοσμένο όμως στην διαδικασία εκποίησης του ΠτΚ.

Έτσι, πλήρης παράλειψη των διατυπώσεων δημοσιοποίησης της διακήρυξης ή της περιληψης άδειας εκποίησης κινητών, που επέχουν θέση προδικασίας, επάγεται απόλυτη ακυρότητα χωρίς επίκληση βλάβης. Τα ελαττώματα αυτά επηρεάζουν κατ' αρχάς το κύρος των επόμενων πράξεων. Αν ο πλειστηριασμός διενεργηθεί παρά την πλήρη ανυπαρξία όλων ή έστω κάποιων διατυπώσεων της προδικασίας, η διεξαγωγή του είναι άκυρη, καθώς αυτός βασίζεται σε ανύπαρκτη προδικασία. Η ακυρότητα αυτή, όμως, αν και έχει αφορμή παραλείψεις των πράξεων της προδικασίας δεν περιορίζεται μόνο στην προδικασία και στον πλειστη-

ριασμό, αλλά επεκτείνεται στην τελευταία πράξη εκτέλεσης, που εν προκειμένω είναι η σύνταξη της σύμβασης μεταβίβασης ή η πράξη παράδοσης του κινητού.

Η εν λόγω απόλυτη ακυρότητα συμπαράσφουρει λοιπόν και το κύρος της μεταβίβασης, καθώς όλες οι ανωτέρω πράξεις συνεχίζουν να πάσχουν ακόμα και αν δεν προσβληθούν μέσα στην δεκαπενθήμερη προθεσμία του άρθρ. 152 § 2 εδ. α' ΠτΚ. Ωστόσο, αν το ως άνω ελάττωμα δεν προσβληθεί ούτε μέσα στην εξαιρετική προθεσμία των ενενήντα ή εξήντα ημερών (του 152 § 2 εδ. β' ΠτΚ) ο πλειστηριασμός και η στηριζόμενη σε αυτόν μεταβίβαση καθίστανται πλέον απρόσβλητοι. Αντιθέτως, σφάλματα στο περιεχόμενο των πράξεων της προδικασίας προκαλούν ακυρότητα μόνο με τη συνδρομή του στοιχείου της βλάβης (159 § 3 ΚΠολΔ)⁴⁶. Αν το ελάττωμα δεν προσβλήθηκε καθόλου ή δεν προσβλήθηκε εμπρόθεσμα (δηλ. εντός 15 ημερών από τη δημοσίευση της ως άνω πράξης) θεραπεύεται και δεν μπορεί να προσβληθεί σε μεταγενέστερο στάδιο⁴⁷.

VIII. Το χρονικό σημείο επέλευσης των αποτελεσμάτων της ακύρωσης

Κατά το νόμο, η άσκηση της ανακοπής και η προθεσμία αυτής δεν αναστέλλουν την περαιτέρω διαδικασία της εκκαθάρισης, εκτός αν ο Εισηγητής διατάξει την αναστολή της (152 § 3 ΠτΚ). Έτσι στην περίπτωση άσκησης της ανακοπής και απόρριψής της σε πρώτο βαθμό, η διαδικασία, εφόσον προηγουμένως δεν έχει ανασταλεί, συνεχίζεται κανονικά και εισέρχεται στο στάδιο της σύνταξης του πίνακα διανομής. Αν όμως το πτωχευτικό δικαστήριο ακυρώσει την πράξη εκτέλεσης, τίθεται το ερώτημα πότε επέρχεται η ακύρωση:

Μια εκδοχή θα ήταν η ακύρωση να επέρχεται από και δια της δημοσιεύσεως της οριστικής απόφασης κατ' άρθρ. 763 §1 ΚΠολΔ⁴⁸. Η λύση αυτή

44. Περάκης, ΠτΔ (2010), σ. 375. Για το ότι τις έννομες συνέπειες του άρθρ. 1005 ΚΠολΔ επιφέρει μόνο η πράξη ολοσχερούς εξόφλησης βλ. και Κοτσίρη, ΠτΔ (2011), § 514, αριθ. 45, σ. 687. Αντιθ. Μάζης, Εκκαθάριση, σ. 35-36, ο οποίος επί εκποίησης της επιχείρησης θεωρεί ότι αρκεί η μερική εξόφληση και η πιστοποίηση της τήρησης των συμφωνηθέντων όρων εξασφάλισης.

45. Η αποδοχή της ανωτέρω θέσης έχει μεγάλη πρακτική σημασία, διότι τυχόν έκδοση πράξης μερικής εξόφλησης και πιστοποίησης είναι παράτυπη, δεν επέχει θέση περιληψης κατακυρωτικής έκθεσης και δεν μπορεί να αποτελέσει νόμιμο τίτλο έναρξης αναγκαστικής εκτέλεσης δυνάμει του άρθρ. 1005 ΚΠολΔ: Βλ. συναφή προβληματισμό της Πίψου, Η άμυνα του καθ' ου η εκτέλεση κατά της περιληψης της κατακυρωτικής έκθεσης ακινήτου, ΕΠολΔ 2010. 799 επ.

46. Καλαβρός, Το ανίσχυρο των διαδικαστικών πράξεων της αναγκαστικής εκτέλεσης (2010) («το ανίσχυρο των διαδικαστικών πράξεων»), σ. 46 και 104. Διαμαντόπουλος, Η ανακοπή, σ. 277.

47. Πρβλ. Καλαβρό, Το ανίσχυρο των διαδικαστικών πράξεων, σ. 104, σημ. 4.

48. Παρόμοιος προβληματισμός ανακόπτει και στο πλαίσιο της αναγκαστικής εκτέλεσης λόγω της διάταξης του άρθρ. 937 § 1 περ. 3 ΚΠολΔ.

βέβαια ενέχει κινδύνους: ενδέχεται η οριστική απόφαση που κηρύσσει την ακυρότητα να ανατραπεί από στο Εφετείο. Εν τω μεταξύ όμως, ο πλειοδότης, λόγω της αρχικής ακύρωσης, μπορεί να ανέλαβε το μη διανεμηθέν πλειστηριάσμα, ενώ αν έχει ξεκινήσει η διαδικασία διανομής μπορεί αυτή να ακυρωθεί εξαιτίας του ακυρωθέντος πλειστηριασμού. Ομοίως, η μετά την οριστική απόφαση αναβίωση των υποθηκών, οι οποίες με την καταβολή του πλειστηριάσματος είχαν αποσβεστεί, στη συνέχεια θα πρέπει να αποσβεστούν εκ νέου, γεγονός που δεν συνάδει με την σταθερότητα των εγγραφών στα δημόσια βιβλία⁴⁹.

Προς εμπέδωση της ασφάλειας των συναλλαγών και της σταθερότητας των εγγραφών στα δημόσια βιβλία η ακύρωση πρέπει να επέρχεται με την τελεσιδικία κατ' εφαρμογή του άρθρ. 519 §1 ΚΠολΔ⁵⁰.

Τρίτη Ενότητα: Η διανομή του προϊόντος της εκποίησης στους πιστωτές

A. Η διαδικασία της κατάταξης και ο πίνακας διανομής

I. Ο πίνακας διανομής και η σειρά κατάταξης

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας εκποίησης της περιουσίας του οφειλέτη, ο σύνδικος καταθέτει στον ειδικό λογαριασμό που προβλέπεται στο άρθρ. 73 ΠτΚ το προϊόν της εκποίησης και στη συνέχεια το διανέμει στους πιστωτές. Στην περίπτωση που οι πιστωτές είναι περισσότεροι του ε-

νό⁵¹, ο σύνδικος, προκειμένου να διανείμει το προϊόν της εκποίησης, συντάσσει «χωρίς καθυστέρηση» «πίνακα διανομής» (153 § 1 εδ α' ΠτΚ) ο οποίος βασίζεται στις επαληθευθείσες απαιτήσεις. Όταν το πλειστηριάσμα αρκεί για να ικανοποιηθούν όλοι οι πιστωτές, δεν απαιτείται η σύνταξη πίνακα διανομής, εφαρμοζόμενης αναλόγως της διάταξης του άρθρ. 971 ΚΠολΔ.

Η κατάταξη των απαιτήσεων στον πίνακα διανομής γίνεται με την ακόλουθη σειρά:

(α) Ομαδικά χρέη και δαπάνες (154 εδ. α' ΠτΚ)⁵², οι οποίες προαφαιρούνται με ιδιαίτερη πράξη του συνδίκου ή και με ειδικό κεφάλαιο εντός του πίνακα διανομής, που απαιτεί ειδική αιτιολόγηση για κάθε προαφαιρούμενο κονδύλιο⁵³.

(β) Απαιτήσεις με γενικά προνόμια⁵⁴ (154, 21 στοιχ. β' ΠτΚ)⁵⁵. Αναφορικά με τις απαιτήσεις του

51. Στην περίπτωση που το πλειστηριάσμα αρκεί για να ικανοποιηθούν όλοι οι πιστωτές, δεν απαιτείται η σύνταξη πίνακα διανομής, εφαρμοζόμενης αναλόγως της διάταξης του άρθρ. 971 ΚΠολΔ: Κοτσιρή, ΠτΔ (2011). 701.

52. Άρθρ. 154 ΠτΚ: «Μετά από την αφαίρεση των δικαστικών εξόδων, των εξόδων της διοίκησης της πτωχευτικής περιουσίας, στα οποία περιλαμβάνεται και η προσωρινή και οριστική αντιμισθία του συνδίκου και των τυχόν ομαδικών πιστωμάτων (...)»

53. Πρβλ. Γέσιου- Φαλτσή, Δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης, Ειδικό Μέρος (2001), § 63, σ. 586. Αν πάντως μετά την προαφαίρεση δεν υπάρχει υπόλοιπο, πίνακας διανομής δεν συντάσσεται.

54. Τα προνόμια κρίνονται ως προς την ύπαρξη, την έκταση και τη σχέση τους προς τα άλλα προνόμια με βάση το νόμο που ισχύει κατά τον χρόνο σύνταξης του πίνακα διανομής: ΑΠ 7/1995 ΝοΒ 1996. 613. Μακρίδου, Τα προνόμια στην πτώχευση κατά την προτεινόμενη αναμόρφωση του ΠτΚ, ΝοΒ 2007. 1045 επ., 1045-1046.

55. Γενικά προνόμια κατά τάξη: (α) Οι απαιτήσεις από χρηματοδοτήσεις του οφειλέτη οποιασδήποτε φύσεως, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνέχιση της δραστηριότητάς του και των πληρωμών του με βάση τη συμφωνία συνδιαλλαγής ή το σχέδιο αναδιοργάνωσης της επιχείρησης. (β) Οι απαιτήσεις για την κηδεία ή τα νοσήλια του οφειλέτη, της συζύγου και των ανήλικων τέκνων του, εφόσον προέκυψαν κατά το τελευταίο εξάμηνο πριν την κήρυξη της πτώχευσης. (γ) Οι απαιτήσεις από την παροχή εξαρτημένης εργασίας, καθώς και οι απαιτήσεις των δικηγόρων από πάγια περιοδική αμοιβή, εφόσον προέκυψαν κατά την τελευταία διετία πριν την κήρυξη της πτώχευσης. Απαιτήσεις από αποζημίωση λόγω καταγγελίας της σχέσεως εξαρτημένης εργασίας

49. Για τα αντίστοιχα, μεταξύ άλλων, προβλήματα που προκαλεί η ακύρωση του πλειστηριασμού του ΚΠολΔ δυνάμει της άμεσης ισχύος της οριστικής απόφασης επί της ανακοπής του άρθρ. 933 ΚΠολΔ πρβλ. Μάζη, Ζητήματα από την ακύρωση του αναγκαστικού πλειστηριασμού, ΝοΒ 1992. 1205 επ., 1209 επ., Δεληκωστόπουλο-Σιανιώτη, Αναστολή της δεσμευτικότητας που έχει η διαπλαστική απόφαση με την οποία ακυρώνεται ο πλειστηριασμός, Δ 1978. 454 επ., 456, Διαμαντόπουλο, Η ανακοπή, 525-527.

50. Βλ. έτσι στο πλαίσιο της παρεμφερούς διάταξης του άρθρ. 937 § 1 περ. 3 ΚΠολΔ: Γέσιου - Φαλτσή, Δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης, Γενικό Μέρος (1998), § 41, σ. 671-672. Μάζης, Ζητήματα από την ακύρωση του αναγκαστικού πλειστηριασμού, ΝοΒ 1992. 1205 επ., 1212. Διαμαντόπουλος, Η ανακοπή, σ. 527.

Δημοσίου τον προνομιακό τους χαρακτήρα, τον οποίο είχαν απωλέσει με την αρχική μορφή του ΠτΚ, επανέκτησαν δια του άρθρ. 4 § 6 εδ. β' ν. 3808/2009, όπως ακριβώς προβλεπόταν με το άρθρ. 61 § 1 και 5 Κ.Ε.Δ.Ε. (ν.δ. 356/1974)⁵⁶. Επίσης με το άρθρ. 41 § 1-3 ν. 3863/2010 στην ίδια (τρίτη) τάξη των γενικών προνομίων «υπάγονται και οι απαιτήσεις των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων, εφόσον προέκυψαν έως την ημέρα του πλειστηριασμού ή την κήρυξη της πτώχευσης» και επομένως καταργήθηκε σιωπηρά η έκτη τάξη του άρθρ. 154 ΠτΚ⁵⁷ και ο εκεί προβλεπόμενος χρόνος γέννησης των απαιτήσεων (εικοσιτέσσερις μήνες πριν την κήρυξη της πτώχευσης).

(γ) Ενέγγυοι πιστωτές (με απαιτήσεις με ειδικό προνόμιο ή εμπράγματα ασφάλεια - 155 και 21 στοιχ. γ' ΠτΚ)⁵⁸, οι οποίοι, όμως, κατά κανόνα,

ας, καθώς και απαιτήσεις έμμοσθων δικηγόρων για αποζημίωση λόγω λύσης της σύμβασης έμμοσθης εντολής κατατάσσονται στην τάξη αυτή ανεξάρτητα από το χρόνο που προέκυψαν. Απαιτήσεις δικηγόρων από αμοιβές, έξοδα και αποζημιώσεις, εφόσον αμείβονται κατά υπόθεση, κατατάσσονται στην τάξη αυτή, εφόσον προέκυψαν κατά τους τελευταίους έξι (6) μήνες πριν την κήρυξη της πτώχευσης και επίσης οι απαιτήσεις των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης που προέκυψαν είκοσι τέσσερις (24) μήνες πριν την κήρυξη της πτώχευσης, χωρίς προσαυξήσεις. (δ) Οι απαιτήσεις αγροτών ή αγροτικών συνεταιρισμών από πώληση αγροτικών προϊόντων, αν προέκυψαν κατά τους τελευταίους είκοσι τέσσερις (24) μήνες πριν την κήρυξη της πτώχευσης. (ε) Οι απαιτήσεις του Δημοσίου από φόρους που ορίστηκαν από την αξία της προσόδου ή από το είδος των πραγμάτων που πλειστηριάστηκαν και που αφορούν το έτος που έγινε ο πλειστηριασμός και το προηγούμενο.

56. Βλ. § 5 «Σε περίπτωση πτώχευσης οφειλέτη του, το Δημόσιο κατατάσσεται στη σειρά της § 1 του παρόντος άρθρου για όλες τις απαιτήσεις του που γεννήθηκαν ή ανάγονται σε χρόνο πριν από την πτώχευση, ανεξαρτήτως του χρόνου βεβαίωσής τους». § 1: «Το Δημόσιον κατατάσσεται εν αναγκαστική εκτέλεσει κινητού ή ακινήτου διά τας ληξιπρόθεσμους μέχρι της ημέρας του πλειστηριασμού απαιτήσεις αυτού εκ πάσης αιτίας, μετά των πάσης φύσεως προσαυξήσεων και τόκων και εν τη υπ' αριθ. 5 σειρά του άρθρου 975 του ΚΠολΔ (σ.σ. εννοείται εν προκειμένω το άρθρ. 154 περ. ε' ΠτΚ). Διά τας μη ληξιπρόθεσμους εκ πάσης αιτίας απαιτήσεις του, το Δημόσιον κατατάσσεται συμμέτρως μετά των λοιπών δανειστών».

57. Τούτο προκύπτει ερμηνευτικά από το άρθρ. 41 § 2 ν. 3863/2010.

58. Τα ειδικά προνόμια κατά τάξη : (α) Οι απαιτήσεις

ικανοποιούνται από το (υπέγγυο) αντικείμενο ευθύνης. Ικανοποίησή τους από το σύνολο της πτωχευτικής περιουσίας προβλέπεται μόνο εφόσον παραιτηθούν από το προνόμιο ή την ασφάλειά τους (άρθρ. 26 § 1 ΠτΚ).

(δ) ανέγγυοι (ή εγχειρόγραφοι) πιστωτές, δηλ. πιστωτές που η απαίτησή τους δεν διασφαλίζεται με προνόμιο ή εμπράγματα ασφάλεια (21 § 1 στοιχ. α' ΠτΚ).

(ε) πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης (21 § 1 στοιχ. δ' ΠτΚ) σε πτώχευση πιστωτικού ιδρύματος ή ασφαλιστικής επιχείρησης, εφόσον οι απαιτήσεις τους επαληθεύτηκαν και έγιναν δεκτές⁵⁹.

(στ) Τυχόν περίσσευμα θα πρέπει να αποδοθεί στον οφειλέτη⁶⁰.

II. Παρακράτηση προσωρινώς δεκτών απαιτήσεων

Κατά τη σύνταξη του πίνακα διανομής, η οποία βασιζέται στις επαληθευθείσες απαιτήσεις (153 § 1 εδ. β' ΠτΚ), δεν προαφαιρούνται, αλλά παρακρατούνται τα μερίσματα, που πρέπει να διανεμηθούν, εφόσον επαληθευτούν σε μεταγενέστερη φάση⁶¹.

III. Οι κανόνες που διέπουν την κατάταξη επί συρροής προνομίων

Κεντρική σημασία για την διαδικασία της διανομής έχει η διάταξη του άρθρ. 156 ΠτΚ που προβλέπει ότι σε περίπτωση συρροής γενικών και ειδικών προνομίων εφαρμόζονται οι κανόνες των

που προέκυψαν από δαπάνες για τη διατήρηση του πράγματος το τελευταίο εξάμηνο πριν την κήρυξη της πτώχευσης. (β) Οι απαιτήσεις για το κεφάλαιο με τους τόκους των δύο (2) τελευταίων ετών για τις οποίες υπάρχει ενέχυρο ή υποθήκη ή προσημείωση υποθήκης, εφόσον πρόκειται για ακίνητο. (γ) Οι απαιτήσεις που προέκυψαν από δαπάνες για παραγωγή και συγκομιδή καρπών κατά το τελευταίο εξάμηνο πριν την κήρυξη της πτώχευσης.

59. Κοτσίρης, ΠτΔ (2011). 707.

60. Περάκης, ΠτΔ (2010). 384.

61. Τα μερίσματα αυτά αναλογούν σε προσωρινώς δεκτές απαιτήσεις κατ' άρθρ. 94 εδ. β' ΠτΚ, σε απαιτήσεις που αποτελούν αντικείμενο ανακοιπής λόγω παρόδου της προθεσμίας αναγγελίας κατ' άρθρ. 92 § 2 ΠτΚ και σε απαιτήσεις υπό αναβλητική αίρεση που κατατάσσονται τυχαία κατ' άρθρ. 22 § 2 ΠτΚ.

άρθρ. 977 ΚΠολΔ και 31 ν. 1545/1985. Έτσι, υπάρχει πλήρης ομοιότητα των κανόνων αυτών της διανομής του προϊόντος εκποίησης με την διανομή του πλειστηριάσματος κατά τον ΚΠολΔ.

Β. Η προσβολή του πίνακα διανομής

I. Η φύση και η λειτουργία του πίνακα διανομής

Ο πίνακας διανομής προσομοιάζει στη φύση και στη λειτουργία του με τον πίνακα κατάταξης του ΚΠολΔ⁶². Και οι δύο πίνακες αποτελούν διαδικαστική πράξη με την οποία επιλύεται η σύγκρουση της προτεραιότητας ικανοποίησης περισσότερων δανειστών, η οποία ελέγχεται δικαστικώς εκ των υστέρων με την άσκηση σχετικής ανακοπής⁶³.

II. Η ανακοπή του άρθρ. 161 ΠτΚ: Αντικείμενο δίκης και έκταση δικαστικού ελέγχου

1. Το αντικείμενο δίκης της ανακοπής του άρθρ. 979 ΚΠολΔ ως βάση της έρευνας

Ως γνωστόν, στο πλαίσιο της δίκης της συγγενούς εξ απόψεως λειτουργίας ανακοπής του άρθρ. 979 ΚΠολΔ είναι δυνατόν, εκτός από την ακύρωση και μεταρρύθμιση του πίνακα λόγω εσφαλμένης κατάταξης, να αμφισβητηθεί η ίδια η απαίτηση του ανακόποντος που δεν κατατάχθηκε ή που κατατάχθηκε τυχαία ή η απαίτηση του καθ' ου που κακώς κατετάγη. Τουτό έχει ως αποτέλεσμα να εισάγεται ένα αντικείμενο δίκης που, εκτός από το διαπλαστικό σκέλος που αφορά στην ακύρωση και μεταρρύθμιση του πίνακα, εμπεριέχει και ένα αναγνωριστικό σκέλος περί της υπάρξεως ή και της ανυπαρξίας της ίδιας της απαίτησης ή του προνομίου που εξοπλίζει την απαίτηση. Αυτό είναι επόμενο, καθώς στο στάδιο της αναγγελίας δεν προβλέπεται δικαστική διάγνωση των ανα-

γελθειών απαιτήσεων, όπως συμβαίνει στην πτώχευση, παρά μόνο σύνταξη του πίνακα κατάταξης από τον υπάλληλο του πλειστηριασμού, εφόσον λάβει υπόψη του τυχόν παρατηρήσεις του επισπεύδοντος και των αναγγελθέντων δανειστών (974 ΚΠολΔ)⁶⁴.

2. Το αντικείμενο δίκης της ανακοπής του άρθρ. 161 ΠτΚ.

(α) Η προηγηθείσα διαδικασία της επαλήθευσης των απαιτήσεων

Στην πτωχευτική διαδικασία υπάρχει μια βασική διαφορά σε σχέση με την ως άνω διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, διαφορά που μπορεί να επηρεάσει την οριοθέτηση του αντικειμένου της δίκης της ανακοπής κατά του πίνακα διανομής. Και αυτή είναι ότι σε στάδιο προγενέστερο της διενέργειας της διανομής και επομένως της άσκησης της ανακοπής κατά του πίνακα, προβλέπεται η διεξαγωγή επαλήθευσης της αναγγελθείσας απαίτησης, που σκοπό έχει να οριστικοποιήσει και να καταστήσει σαφές και συγκεκριμένο το παθητικό της πτωχευτικής περιουσίας⁶⁵. Δεδομένου ότι με την

62. Περάκης, ΠτΔ (2010), σ. 382. Κοτσίρης, ΠτΔ (2011), § 534, σ. 700.

63. Πλήρης ανάλυση δεν απαιτείται, αφού τα ειδικότερα στοιχεία κάθε απαίτησης μπορούν να αναζητηθούν στις αντίστοιχες αναγγελίες, προκειμένου να προβληθεί η κατάταξή τους στον πίνακα: Κοτσίρης, ΠτΔ (2011), σ. 701.

64. Σχετικά με το αντικείμενο δίκης της ανακοπής του πίνακα κατάταξης, βλ. Γέσιου - Φαλτσή, Δίκαο αναγκαστικής εκτέλεσης, Ειδικό Μέρος (2001), § 63, σ. 636. Βλ. επίσης ενδεικτικά ΕφΘεσ 670/2009 ΕφΑΔ 2009. 837: η καταταγείσα στο σχετικό πίνακα απαίτηση είναι δυνατόν να εισαχθεί για εκδίκαση κατόπιν ανακοπής άλλου δανειστή, που επιδιώκει να λάβει τη θέση εκείνου που κατατάχθηκε, οπότε το περιεχόμενο της ανακοπής αυτής μπορεί να ανάγεται: (α) σε απλή άρνηση της απαίτησης ή του μεγέθους της απαίτησης που κατατάχθηκε πριν από την απαίτηση ή αντί της απαίτησης του ανακόποντος, η οποία άρνηση αποτελεί λόγο ανακοπής, παραδεκτό και ορισμένο, ο δε καθ' ου η ανακοπή φέρει το βάρος απόδειξης των παραγωγικών της απαίτησης του και του μεγέθους αυτής γεγονότων και (β) σε αμφισβήτηση του προνομιακού χαρακτήρα της ίδιας απαίτησης και την τάξη της κατάταξης αυτής.

65. Η επαλήθευση αυτή επέρχεται με τους εξής εναλλακτικούς τρόπους:

Πρώτον, αν η απαίτηση έχει αναγγελθεί εκπροθέμως ή δεν αναγγέλθηκε καθόλου λόγω παρόδου της προθεσμίας και ο πιστωτής έχει ασκήσει την ανακοπή του άρθρ. 92 ΠτΚ για την επαλήθευση της αιαιτησής του από το πτωχευτικό δικαστήριο, η πορεία της εν λόγω δίκης δεν επηρεάζει την πρόοδο της διαδικασίας της επαλήθευσης και δεν παρεμποδίζει την ολοκλήρωσή

εξαίρεση της τρίτης περίπτωσης της διαδικασίας επαλήθευσης⁶⁶ οι απαιτήσεις έχουν αποτελέσει αντικείμενο αυθεντικής δικαστικής διάγνωσης και επαλήθευσης κατά την σχετική προηγούμενη διαδικασία, ερωτάται αν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο κρίσης στο πλαίσιο της δίκης του άρθρ. 161 ΠτΚ.

(β) Η νομολογία του προϊσχύσαντος δικαίου

Στο πλαίσιο του προϊσχύσαντος δικαίου ο Άρειος Πάγος είχε κρίνει ότι (i) αν μια απαίτηση έχει αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής στο δικαστήριο και είχε επαληθευτεί η ύπαρξη καθώς και το μέγεθός της ή έχει διαγνωσθεί η ανυπαρξία της,

της. Τούτο προκύπτει ερμηνευτικά από την διάταξη του άρθρ. 92 § 2 ΠτΚ που προβλέπει ότι η εν λόγω ανακοπή μπορεί να ασκηθεί μέχρι την τελευταία διανομή, πράγμα που σημαίνει ότι, εφόσον η πτώχευση μπορεί εν τω μεταξύ να έχει φτάσει στο στάδιο των διανομών, έχει προηγηθεί η ολοκλήρωση της επαλήθευσης και έχει εν τω μεταξύ επέλθει η ένωση των πιστωτών. Αντικείμενο της δίκης του άρθρ. 92 ΠτΚ είναι η αναγνώριση της ύπαρξης ή ανυπαρξίας της έννομης σχέσης από την οποία προέρχεται η απαίτηση, η απαίτηση η ίδια, καθώς και το ύψος της. Εφόσον η απαίτηση αναγνωριστεί, το πτωχευτικό δικαστήριο προχωρά με την ίδια απόφασή του στην επαλήθευσή της.

Δεύτερον, αν η απαίτηση έγινε προσωρινά ή οριστικά δεκτή, ο πισωτής ή ο σύνδικος ή ο οφειλέτης έχουν δικαίωμα να προβάλλουν αντιρρήσεις κατά της απαίτησης κατ' άρθρ. 95 ΠτΚ (βλ. άρθρ. 95 § 1 ΠτΚ που προβλέπει ότι τέτοιο δικαίωμα έχουν μόνο οι πισωτές των οποίων οι απαιτήσεις έγιναν προσωρινά ή οριστικά δεκτές). Αντικείμενο της δίκης αυτής είναι το ίδιο με το αντικείμενο της δίκης του άρθρ. 92 ΠτΚ. Και σ' αυτή την περίπτωση, εφόσον η απαίτηση αναγνωριστεί, το πτωχευτικό δικαστήριο προχωρά με την ίδια απόφασή του στην επαλήθευσή της: Κοτσιρης, ΠτΔ (2011), σ. 546-547. Περάκης, ΠτΔ (2010), σ. 311. Σπυριδάκης, ΠτΔ (2008), σ. 314.

Τρίτον, εφόσον η απαίτηση έχει υποβληθεί στην διαδικασία της επαλήθευσης και έγινε δεκτή από τον Εισηγητή, θεωρείται επαληθευμένη, αν δεν αμφισβητείται με τις αντιρρήσεις του άρθρ. 95 ΠτΚ (93 ΠτΚ). (βλ. έτσι την υπό το προϊσχύσαν δικαίο ΑΠ 225/2010 ΕΕμπΔ 2010. 703=ΧρΙΔ 2011. 209: Η πτωχευτική πίστωση, που έγινε κατά τη διαδικασία της επαληθεύσεως αποδεκτή, θεωρείται ότι αναγνωρίσθηκε υπέρ και κατά της ομάδας των πιστωτών και γίνεται πλέον οριστική και απρόσβλητη).

66. Βλ. προηγ. σημ.

θεωρείται ότι έχει κριθεί κατά το στάδιο της επαλήθευσης και δεν άγεται προς κρίση στο πλαίσιο της δίκης κατά του πίνακα διανομής⁶⁷. (ii) όταν μια απαίτηση είχε υποβληθεί προς επαλήθευση στον Εισηγητή και έχει επαληθευτεί χωρίς να αμφισβητηθεί, είναι μεν εξ απόψεως ουσιαστικού δικαίου απρόσβλητη, δεν παράγει όμως δεδικασμένο. Η έκθεση επαλήθευσης, ως δημόσιο έγγραφο, παράγει πλήρη απόδειξη κατά της οποίας δεν επιτρέπεται ανταπόδειξη⁶⁸.

(γ) Το αντικείμενο δίκης υπό το καθεστώς του ΠτΚ

Από την ανωτέρω νομολογία, η οποία είναι χρήσιμη και στην προκειμένη περίπτωση λόγω ομοιότητας προϊσχύσαντος και ισχύοντος δικαίου, συνάγεται ότι αντικείμενο της ανακοπής του άρθρ. 161 ΠτΚ δεν μπορεί να είναι η ύπαρξη ή η ανυπαρξία της απαίτησης και το μέγεθός της, καθώς αυτά τα ζητήματα έχουν αποτελέσει αντικείμενο της προηγούμενης δικαστικής διαδικασίας επαλήθευσης.

Έτσι, το αντικείμενο της ανακοπής θα είναι η ακύρωση και μεταρρύθμιση του πίνακα διανομής, επειδή υπήρξε σφάλμα κατά την κατάταξη. Εξαιρεση αποτελεί η απαίτηση που κατετάγη μετά από επαλήθευση του Εισηγητή, χωρίς την έκδοση δικαστικής απόφασης (92, 95 ΠτΚ), η οποία θα μπορεί να αποτελεί τυπικά αντικείμενο της δίκης της ανακοπής, ωστόσο στην πράξη η προβολή μιας τέτοιας αντίρρησης θα είναι αλυσιτελής, καθώς η επαλήθευση θα αποδεικνύεται πλήρως χωρίς να επιτρέπεται στον ανακόπτοντα ανταπόδειξη.

Λόγοι που μπορούν να θεμελιώσουν την συγκεκριμένη ανακοπή αφορούν σε σφάλματα στον τρόπο κατάταξης, δηλ. η ύπαρξη ή η ανυπαρξία προνομίου ή, εφόσον υπάρχει προνόμιο και δεν αμφισβητείται κατ' αρχήν, ο νομικός χαρακτηρισμός του προνομίου, ώστε να καταδειχθεί ποιος εκ των διαδίκων έχει ασθενέστερο προνόμιο.

III. Αρμοδιότητα του πτωχευτικού δικαστηρίου

Και σε αυτή την περίπτωση αρμόδιο είναι το πτωχευτικό δικαστήριο (161 και 53 ΠτΚ), ενώ η

67. ΑΠ 225/2010 ΕΕμπΔ 2010. 703=ΧρΙΔ 2011. 209. ΑΠ 879/1997, ΔΕΕ 1997. 1088.

68. ΑΠ 1224/2006, ΝΟΜΟΣ.

διαδικασία είναι αυτή της εκουσίας δικαιοδοσίας, όπως ισχύει σε όλες τις δίκες του ΠτΚ (54 ΠτΚ).

IV. Οι διάδικτοι

1. Έννομο συμφέρον, ενεργητική νομιμοποίηση και ομοδικία

Ο νόμος προβλέπει (161 §1 ΠτΚ) ότι δικαίωμα ανακοπής έχει οποιοσδήποτε δικαιολογεί έννομο συμφέρον. Τα πρόσωπα αυτά δεν είναι απεριόριστα. Πρόκειται για τους πιστωτές που δεν κατατάχθηκαν στον πίνακα καθόλου ή για όλο το ποσό της απαίτησής τους ή δεν κατατάχθηκαν στη νόμιμη σειρά⁶⁹, παρόλο που ανήγγειλαν την απαίτησή τους.

Δεν υπάρχει έννομο συμφέρον για πιστωτές που απώλεσαν την προθεσμία αναγγελίας και την προθεσμία ανακοπής του άρθρ. 92 ΠτΚ⁷⁰ και για τους πιστωτές που εμπροθέσμως αναγγέλθηκαν, αλλά δεν μετείχαν στη διαδικασία της επαλήθευσης για οποιονδήποτε λόγο⁷¹, διότι όλοι αυτοί αποκλείονται από κάθε δικαίωμα κατά την περαιτέρω διαδικασία της πτώχευσης. Ομοίως, ο πισωτής του οποίου η απαίτηση απορρίφθηκε τελεσιδικώς από το πτωχευτικό δικαστήριο (άρθρ. 92 και 95 ΠτΚ) δεν έχει έννομο συμφέρον, καθώς εξομοιώνεται με μη αναγγελθέντα πισωτή.

Ο οφειλέτης δεν έχει έννομο συμφέρον να ασκήσει την ως άνω ανακοπή, καθώς δεν έχει λαμβάνειν από την διανομή⁷².

Όταν περισσότεροι πισωτές προσβάλλουν διαφορετικές απαιτήσεις του πίνακα διανομής, κάθε πισωτής ασκεί δική του αυτοτελή ανακοπή και την στρέφει μόνο κατά εκείνων των πισωτών των οποίων επιδιώκει να προσβάλλει την κατάταξη και όχι εναντίον όλων των πισωτών που αναγ-

γέλθηκαν. Στην περίπτωση αυτή, μεταξύ των ανακοπτόντων πισωτών αναπτύσσεται απλή ομοδικία⁷³.

Όταν, όμως, αντικείμενο προσβολής από περισσότερους πισωτές είναι η κατάταξη της ίδιας απαίτησης, μεταξύ των περισσότερων ανακοπτόντων αναπτύσσεται επιγενόμενη αναγκαστική ομοδικία, καθώς για την προσβαλλόμενη καταταγείσα απαίτηση δεν είναι λογικό να εκδοθούν αντίθετες αποφάσεις, ενώ υπάρχει και η ανάγκη αντιπαραβολής και σύγκρισης των απαιτήσεων των περισσότερων ανακοπτόντων μεταξύ τους, αλλά και προς τις απαιτήσεις του καθ' ου ή των καθ' ων οι ανακοπές. Γι' αυτό λοιπόν η διαφορά υπόκειται σε ενιαία ρύθμιση (76 § 1 περ. δ' ΚΠολΔ)⁷⁴.

2. Παθητική νομιμοποίηση και ομοδικία

Η ανακοπή απευθύνεται κατά του συνδίκου και κατά των πισωτών των οποίων προσβάλλεται η κατάταξη. Κατά τη νομολογία του Ακυρωτικού η ομοδικία που αναπτύσσεται είναι απλή⁷⁵, αν και η θέση αυτή ελέγχεται, καθώς στην προκείμενη περίπτωση η ομοδικία εμφανίζει χαρακτηριστικά αναγκαίας ομοδικίας κατ' εφαρμογή του άρθρ. 76 § 1 περ. γ' ΚΠολΔ⁷⁶.

73. Ενδεικτικά από την πρόσφατη νομολογία βλ. ΑΠ 1026/2010 ΔΕΕ 2010. 1187. ΑΠ 1229/2008 Δ 2008. 1050. Επίσης Γέσιου - Φαλτσή, Δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσεως, Ειδικό Μέρος (2001) § 63, σ. 639-640 όπου και περαιτέρω παραπομπές.

74. Πρβλ. στο πλαίσιο του άρθρ. 979 ΚΠολΔ: ΑΠ 175/2011, ΝοΒ 2011. 1261 με σχόλιο Χατζηϊώαννου = ΕφΑΔ 2011. 893 με παρατηρήσεις Ηλιακόπουλου. ΑΠ 1321/2009 ΧρΙΔ 2010. 350. ΑΠ 1229/2008 Δ 2008. 1050. ΑΠ 190/1998 ΝοΒ 1999. 607 = ΕλλΔνη 1998. 830 = Δ 1998. 1128. ΕφΘεσ 2042/2009 Αρμ 2010. 109. Δημητρίου, Ο έλεγχος της διαδικασίας και των απαιτήσεων κατά τη διανομή του πλειστηριάσματος (2004), 343, 347. Γέσιου - Φαλτσή, Δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσεως, Ειδικό Μέρος (2001) § 63, σ. 640-641, όπου και περαιτέρω παραπομπές.

75. ΑΠ 153/1996 ΔΕΕ 1996, 703. Κοτσιρήσ, ΠτΔ (2011), σ. 702.

76. Προς την άποψη αυτή βάνει η νομολογία σε παρεμφερείς περιπτώσεις κοινής υποχρεωτικής εναγωγής συνδίκου και πισωτή, όπως στην περίπτωση του δανειστή που υπέβαλε την αίτηση πτώχευσης και του συνδίκου επί έφεσης του πτωχού, η ομοδικία κρίθηκε ως αναγκαία: ΕφΛαρ 92/2004 ΕπισκΕμπΔ 2004. 467.

69. ΑιτΕκθΠτΚ, ΚΝοΒ 2007. 1580.

70. Κ. Ρόκας, ΠτΔ (1978), σ. 270. Κοτσιρήσ, ΠτΔ (2011), σ. 538.

71. Κοτσιρήσ, ΠτΔ (2011), σ. 538. ΕφΛαρ 506/2003, Δικογραφία 2004. 114.

72. Στην σπανιότατη, όμως, περίπτωση που κατάλοιπο του διανεμομένου ποσού, μετά την ικανοποίηση των πισωτών, αναμένεται να του αποδοθεί, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει έννομο συμφέρον να ασκήσει τη συγκεκριμένη ανακοπή, εφόσον η κατάταξη έγινε κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αποκλείεται η δυνατότητα εισπραξης του κατάλοιπου.

V. Ζητήματα διαδικασίας

1. Παρεμβάσεις

Σχετικά με την κύρια παρέμβαση ισχύουν όσα μνημονεύτηκαν για την δίκη κατά των πράξεων εκποίησης. Πρόσθετη παρέμβαση δεν θα μπορεί να ασκηθεί παραδεκτά λόγω ελλείψεως εννόμου συμφέροντος, καθώς, εξαιτίας της υποκειμενικής ενέργειας της ανακοπής, η επερχόμενη διάπλωση δεν ωφελεί ούτε βλάπτει τρίτους πιστωτές.

Όπως ισχύει σε όλες τις δίκες του ΠτΚ, αρμόδιο για την εκδίκαση της ανακοπής είναι το πτωχευτικό δικαστήριο (54 και 161 ΠτΚ), δικάζοντας κατά την εκουσία δικαιοδοσία.

2. Προθεμία άσκησης της ανακοπής

Ως προς την προθεμία άσκησης ισχύει η ακόλουθη διάκριση: Εφόσον ανακόπτων είναι ιδιώτης, η προθεμία είναι δεκαήμερη και ξεκινά από την ολοκλήρωση της τελευταίας χρονολογικά δημοσίευσης. Αντιθέτως, όταν ανακόπτων πιστωτής είναι το Δημόσιο ή ν.π.δ.δ. ή οι οργανισμοί και φορείς κοινωνικής ασφάλισης των οποίων οι απαιτήσεις εισπράττονται κατά τον ΚΕΔΕ⁷⁷ η προθεμία είναι τριάντα (30) ημέρες⁷⁸ και ξεκινά από την επίδοση του πίνακα διανομής σε αυτά, διότι κατά τον νόμο ο σύνδικος υποχρεούται να προβεί στην σχετική επίδοση. Μάλιστα, όπως έχει κριθεί⁷⁹, η επίδοση στο Δημόσιο, που απαιτείται για την έναρξη της τριακονθήμερης προθεσμίας, είναι διπλή, δηλαδή πρέπει να γίνεται τόσο στον Προϊστάμενο της αναγγελθείσας ΔΟΥ, όσο και στον υπουργό Οικονομικών⁸⁰.

ΕφΠατρ 1095/2003, ΑχΝομ 2004. 360.

77. Βλ. άρθρ. 67 § 7 ν. 3842/2010.

78. Βλ. 41 § 4 και 5 ν.3863/2010. Ειδικά η § 5: «Οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν έχουν εφαρμογή σε πλειστηριασμούς που βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη και σε πτωχεύσεις που έχουν ήδη κηρυχθεί μέχρι την ψήφιση του παρόντος νόμου».

79. Πρβλ. ΑΠ 15/2011, ΝΟΜΟΣ. ΑΠ 1320/2003 ΕΛΛΔνη 2005. 115. ΑΠ 1635/2002 ΕΛΛΔνη 2003. 745. ΑΠ 432/2002 ΕΕΝ 2003. 367.

80. Στην αρχική του μορφή ο ΠτΚ περιελάμβανε ομοιόμορφη ρύθμιση για όλους τους πιστωτές (άρθρ. 153 σε συνδ. με άρθρ. 181 περ. ι' ΠτΚ), με αποτέλεσμα να ισχύει τόσο για το Δημόσιο όσο και για τους ιδιώτες πιστωτές η ίδια (δεκαήμερη) προθεμία. Όμως, εξαιτίας

3. Λοιπά ζητήματα

Ως προς τον τρόπο άσκησης της ανακοπής, την ερημοδικία, την κατάθεση προτάσεων και προσθήκης, καθώς και πρόσθετων λόγων ανακοπής ισχύουν ακριβώς όσα προαναφέρθηκαν στο πλαίσιο της δίκης κατά των πράξεων εκποίησης.

VI. Η υποκειμενική ενέργεια της ανακοπής και ο χρόνος επέλευσης της μεταρρύθμισης

Όπως και στην ανακοπή του άρθρ. 979 ΚΠολΔ, η ανακοπή κατά του πίνακα διανομής ενεργεί υποκειμενικά, δηλ. εφόσον γίνει δεκτή, ακυρώνει και μεταρρυθμίζει τον πίνακα μόνο στο σημείο εκείνο του πίνακα διανομής που αφορά στους δαδίκους⁸¹.

Σε περίπτωση ευδοκίμησης της ανακοπής η μεταρρύθμιση του πίνακα διανομής επέρχεται με την τελεσιδικία. Μέχρι δε να εκδοθεί τελεσιδική απόφαση αναστέλλεται αυτοδικαίως η πληρωμή του πιστωτή, του οποίου η κατάσταση προσβλήθηκε.

Γενικά Συμπεράσματα

Η δικαστική λειτουργία παίζει σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της διαδικασίας εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας, η οποία διέρχεται από δύο στάδια (του πλειστηριασμού και της διανομής του πλειστηριάσματος). Τα στάδια αυτά είναι όμοια με τα αντίστοιχα της αναγκαστικής εκτέλεσης και διακρίνονται για την τοπικότητά τους. Περαιτέρω, κατά την εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας θίγονται συγκεκριμένα έννομα συμφέροντα και δικαιώματα διαφόρων προσώπων, ώστε να γεννάται υπέρ των προσώπων αυτών α-

των δυσμενών δημοσιονομικών εξελίξεων, από τις αρχές του 2010 με νομοθετικές παρεμβάσεις επήλθε τροποποίηση της ρύθμισης, εξαίρεση του Δημοσίου και των εξομοιούμενων με αυτό προσώπων και υπαγωγή τους στην ευνοϊκότερη διάταξη του ΚΕΔΕ (ν.δ. 356/1974).

81. Τούτο προκύπτει ευθέως από την διάταξη του άρθρ. 161 ΠτΚ, που προβλέπει ότι η ανακοπή απευθύνεται κατά των πιστωτών των οποίων προσβάλλεται η κατάσταση (όχι κατά όλων των πιστωτών) και ότι αναστέλλεται η πληρωμή προς τους πιστωτές των οποίων η κατάσταση προσβλήθηκε, μέχρις ότου η κατάταξή τους να γίνει τελεσιδική.

ξίωση δικαστικής προστασίας και ακρόασης.

Σε αυτό το πλαίσιο, λοιπόν, οι δικονομικοί κανόνες παίζουν σημαντικό ρόλο για την ομαλή εξέλιξη της διαδικασίας και την συνακόλουθη σύννομη ικανοποίηση των πιστωτών.

Σε βασικά σημεία ο νομοθέτης του ΠτΚ κατέστρωσε την προδικασία και την κύρια διαδικασία εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας με τρόπο παρεμφερή προς αυτόν του ΚΠολΔ, δόμησε τις δίκες περί την εκποίηση βασιζόμενος στη δομή των δικών περί την εκτέλεση του ΚΠολΔ, ως προς τη λειτουργία και τις έννομες συνέπειες των πράξεων εκποίησης παρέπεμψε ευθέως στις διατάξεις του ΚΠολΔ, ενώ τον μηχανισμό κατάταξης και διανομής του προϊόντος της εκποίησης ρύθμισε με τρόπο ακριβώς ίδιο με αυτόν του ΚΠολΔ.

Η επιλογή αυτή του νομοθέτη δεν είναι τυχαία. Με βάση την αρχική διαπίστωση ότι η εκποίηση

της πτωχευτικής περιουσίας και η εκποίηση περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη στο πλαίσιο της αναγκαστικής εκτέλεσης αποσκοπούν στον ίδιο στόχο, δηλαδή στην δίκαιη και αναλογικά ισότιμη ικανοποίηση πλειόνων δανειστών, όταν συντρέχουν περισσότερες απαιτήσεις, η εφαρμογή και στην διαδικασία εκποίησης του ΠτΚ κανόνων της αναγκαστικής εκτέλεσης είναι σκόπιμη, στο μέτρο που οι κανόνες αυτοί συνάδουν με τη λειτουργία της εκποίησης του ΠτΚ. Η προπεριγραφείσα νομοθετική επιλογή, η οποία εδράζεται στην κοινότητα στόχων των δύο διαδικασιών, οδηγεί σε αυτό που – παρά τις επιμέρους διαφορές – διαπιστώνεται ως ενιαίο δικονομικό δίκαιο της συλλογικής και της αναγκαστικής εκτέλεσης, με νομοθετικό πρότυπο τους δοκιμασμένους στην πράξη και γνωστούς στο νομικό κόσμο κανόνες του ΚΠολΔ περί πλειστηριασμού και διανομής του πλειστηριασμάτος.